בסיעתא דשמיא

לחיות עם הזמן

שבוע פרשת בא

לזכות מו"ר הרב יצחק פייוויש בן ברריינה מלכה שליט"א

יום ראשון כ״ו טבת

חומש - ראשון פרשת בא

פרק י׳: **א** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה כִּי־אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת־לִבּוֹ וְאֶת־לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שִׁתִי אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ׃

וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה. וְהַתְרֵה בּוֹ׃ **שִׁתִי.** שׂוּמִי – שֶׁאֲשִׁית אֲנִי׃

ב וּלְמַעַן תְּסַפֵּר׀ בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן־בִּנְךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בָם וְיִדַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃

הִתְעַלַּלְתִּי. שָׁחַקְתִּי, כְּמוֹ "כִּי הִתְעַלֵּלְתָּ בִּי" (במדבר כ"ב), "הֲלֹא כַּאֲשֶׁר הִתְעוֹלֵל בָּהֶם" (שמואל א' ו'), הָאָמוּר בְּמִצְרַיִם, וְאֵינוֹ לְשׁוֹן פּוֹעֵל וּמַעֲלָלִים, שֶׁאִם כֵּן הָיָה לוֹ לִכְתֹּב עוֹלַלְתִּי, כְּמוֹ "וְעוֹלֵל לָמוֹ כַּאֲשֶׁר עוֹלַלְתָּ לִי" (איכה א'), "אֲשֶׁר עוֹלַל לִי" (שם)׃

ג וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים עַד־מָתַי מֵאַנְתָּ לָעֲנֹת מִפָּנָי שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי׃

לָעֲנֹת. כְּתַרְגּוּמוֹ, "לְאִתְכְּנָעָא", וְהוּא מִגִּזְרַת עָנִי – מֵאַנְתָּ לִהְיוֹת עָנִי וְשָׁפָל מִפָּנַי׃

ד כִּי אִם־מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ אֶת־עַמִּי הִנְנִי מֵבִיא מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבֻלֶךָ׃

ה וְכִסָּה׀ אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְלֹא יוּכַל לִרְאוֹת אֶת־הָאָרֶץ וְאָכַל | אֶת־יֶתֶר הַפְּלֵטָה הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם׀ מִן־הַבָּרָד וְאָכַל׀ אֶת־כָּל־הָעֵץ הַצֹּמֵחַ לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה׃

אֶת־עֵין הָאָרֶץ. אֶת מַרְאֵה הָאָרֶץ׃ **וְלֹא יוּכַל.** הָרוֹאֶה לראות את הארץ, וְלָשׁוֹן קְצָרָה דִּבֵּר׃

ו וּמָלְאוּ בָתֶּיךָ וּבָתֵּי כָל־עֲבָדֶיךָ וּבָתֵּי כָל־מִצְרַיִם׀ אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וַאֲבוֹת אֲבֹתֶיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתָם׀ עַל־הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֶן וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה׃

ז וַיֹּאמְרוּ׀ עַבְדֵי פַרְעֹה אֵלָיו עַד־מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שַׁלַּח׀ אֶת־הָאֲנָשִׁים וְיַעַבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הֲטֶרֶם תֵּדַע כִּי אָבְדָה מִצְרָיִם׃

הֲטֶרֶם תֵּדַע. הַעוֹד לֹא יָדַעְתָּ כִּי אָבְדָה מִצְרַיִם׃

ח וַיּוּשַׁב אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן׀ אֶל־פַּרְעֹה וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וָמִי הַהֹלְכִים׃

וַיּוּשַׁב. הוּשְׁבוּ עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, שֶׁשָּׁלְחוּ אַחֲרֵיהֶם וְהֶשִׁיבוּם אֶל פַּרְעֹה׃

ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ בְּבָנֵינוּ וּבִבְנוֹתֵינוּ בְּצֹאנֵנוּ וּבִבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ כִּי חַג־יְהוָה לָנוּ׃

י וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהִי כֵן יְהוָה עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם׃

כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם. אַף כִּי אֲשַׁלַּח גַּם אֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר כַּאֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם׃ **רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם.** כְּתַרְגּוּמוֹ. וּמִדְרָשׁ אַגָּדָה שָׁמַעְתִּי, כּוֹכָב אֶחָד יֵשׁ שֶׁשְּׁמוֹ רָעָה, אָמַר לָהֶם פַּרְעֹה, רוֹאֶה אֲנִי בְּאַצְטַגְנִינוּת שֶׁלִּי אוֹתוֹ כּוֹכָב עוֹלֶה לִקְרַאתְכֶם בַּמִּדְבָּר, וְהוּא סִימָן דָּם וַהֲרִיגָה; וּכְשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בָּעֵגֶל וּבְקֵשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָרְגָם, אָמַר מֹשֶׁה בִּתְפִלָּתוֹ, לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר "בְּרָעָה" הוֹצִיאָם (שמות ל"ב), זוֹ הִיא שֶׁאָמַר לָהֶם, רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם; מִיָּד וַיִּנָּחֶם ה׳ עַל הָרָעָה וְהָפַךְ אֶת הַדָּם לְדָם מִילָה, שֶׁמָּל יְהוֹשֻׁעַ אוֹתָם, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר "הַיּוֹם גַּלּוֹתִי אֶת חֶרְפַּת מִצְרַיִם מֵעֲלֵיכֶם" (יהושע ה'), שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לָכֶם, דָּם אָנוּ רוֹאִין עֲלֵיכֶם בַּמִּדְבָּר׃

יא לֹא כֵן לְכוּ נָא הַגְּבָרִים׀ וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מְבַקְשִׁים וַיְגָרֶשׁ אֹתָם מֵאֵת פְּנֵי פַרְעֹה׃

לֹא כֵן. כַּאֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם לְהוֹלִיךְ הַטַּף עִמָּכֶם, אֶלָּא לכו הגברים ועבדו את ה׳׃ **כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מְבַקְשִׁים.** כִּי אוֹתָהּ בִּקַּשְׁתֶּם עַד הֵנָּה – נִזְבְּחָה לֵאלֹהֵינוּ, וְאֵין דֶּרֶךְ הַטַּף לִזְבֹּחַ׃ **וַיְגָרֶשׁ אותם.** הֲרֵי זֶה לָשׁוֹן קָצָר וְלֹא פֵּרֵשׁ מִי הַמְגָרֵשׁ׃

תהלים - המשך פרק קי״ט

המשך קיט: צז מָה־אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי׃ צח מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתְךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא־לִי׃ צט מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי׃ ק מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃ קא מִכָּל־אֹרַח רָע כָּלִאתִי רַגְלָי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ׃ קב מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא־סָרְתִּי כִּי־אַתָּה הוֹרֵתָנִי׃ קג מַה־נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי׃ קד מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן עַל־כֵּן שָׂנֵאתִי | כָּל־אֹרַח שָׁקֶר׃ קה נֵר־לְרַגְלִי דְּבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי׃ קו נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃ קז נָעֱנֵיתִי עַד־מְאֹד יְהוָה חַיֵּנִי כִדְבָרֶךָ׃ קח נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי׃ קט נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃ קי נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא

תָּעִיתִי: קיא נָחַלְתִּי עֵדוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי-שְׂשׂוֹן לִבִּי הֵמָּה: קיב נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב: קיג סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי: קיד סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי: קטו סוּרוּ-מִמֶּנִּי מְרֵעִים וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי: קטז סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה וְאַל-תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי: קיז סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה וְאֶשְׁעָה בְחֻקֶּיךָ תָמִיד: קיח סָלִיתָ כָּל-שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי-שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם: קיט סִגִים הִשְׁבַּתָּ כָל-רִשְׁעֵי-אֶרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי עֵדוֹתֶיךָ: קכ סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי: קכא עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל-תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי: קכב עָרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל-יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים: קכג עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ: קכד עֲשֵׂה עִם-עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי: קכה עַבְדְּךָ-אֲנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדֹתֶיךָ: קכו עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ: קכז עַל-כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז: קכח עַל-כֵּן | כָּל-פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי כָּל-אֹרַח שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי: קכט פְּלָאוֹת עֵדוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נְצָרָתַם נַפְשִׁי: קל פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים: קלא פִּי-פָעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יָאָבְתִּי: קלב פְּנֵה-אֵלַי וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ: קלג פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל-תַּשְׁלֶט-בִּי כָל-אָוֶן: קלד פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם וְאֶשְׁמְרָה פִקּוּדֶיךָ: קלה פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת-חֻקֶּיךָ: קלו פַּלְגֵי-מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא-שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ: קלז צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ: קלח צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד: קלט צִמְּתַתְנִי קִנְאָתִי כִּי-שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ צָרָי: קמ צְרוּפָה אִמְרָתְךָ מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ: קמא צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי: קמב צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: קמג צַר-וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי: קמד צֶדֶק עֵדוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה: קמה קָרָאתִי בְכָל-לֵב עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ אֶצֹּרָה: קמו קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדֹתֶיךָ: קמז קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה (לדבריך) לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי: קמח קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ: קמט קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי: קנ קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ: קנא קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל-מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת: קנב קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם: קנג רְאֵה-עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי-תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי: קנד רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי: קנה רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי-חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ: קנו רַחֲמֶיךָ רַבִּים | יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי: קנז רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי: קנח רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ: קנט רְאֵה כִּי-פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי: קס רֹאשׁ-דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל-מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ: קסא שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם (ומדבריך) וּמִדְּבָרְךָ פָּחַד לִבִּי: קסב שָׂשׂ אָנֹכִי עַל-אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: קסג שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וָאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי: קסד שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ: קסה שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין-לָמוֹ מִכְשׁוֹל: קסו שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי: קסז שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד: קסח שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל-דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ: קסט תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי: קע תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי: קעא תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: קעב תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל-מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק: קעג תְּהִי-יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי: קעד תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי: קעה תְּחִי-נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעֲזְרֵנִי: קעו תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי:

תניא - ליקוטי אמרים פרק ט"ז

וזה רמזו רז"ל באמרם מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה והוה ליה למימר מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה. אלא הענין כי דחילו ורחימו שבהתגלות לבו הם המתלבשים במעשה המצות להחיותם לפרחא לעילא כי הלב הוא ג"כ חומרי כשאר אברים שהם כלי המעשה אלא שהוא פנימי וחיות להם ולכן יכול להתלבש בהם להיות להם גדפין להעלותם. אך הדחילו ורחימו שבתבונות מוחו ותעלומות לבו הנ"ל גבהו דרכיהם למעלה מעלה מבחי' המעשה ואי אפשר להם להתלבש בבחי' מעשה המצות להיות להם בחי' מוחין וחיות להעלותן לפרחא לעילא אם לא שהקב"ה מצרפן ומחברן לבחי' המעשה והן נקראות בשם מחשבה טובה כי אינן דחילו ורחימו ממש בהתגלות לבו כי אם בתבונת מוחו ותעלומות לבו כנ"ל:

הגהה (וכמ"ש בזוהר וע"ח דתבונה אותיות ב"ן וב"ת שהן דחילו ורחימו ולפעמים התבונה יורדת להיות מוחין בנוק' דזעיר אנפין שהן אותיות התורה והמצות והמשכיל יבין):

אך צירוף זה מצרף הקב"ה כדי להעלות מעשה המצות ועסק התורה הנעשים על ידי מחשבה טובה הנ"ל עד עולם הבריאה מקום עליית התורה והמצות הנעשים ע"י דחילו ורחימו שכליים אשר בהתגלו' לבו ממש אבל בלא"ה נמי עולים לעולם היציר' ע"י דחילו ורחימו טבעיים המסותרים בלב כל ישראל בתולדותם כמ"ש לקמן באריכות:

היום-יום - כ"ו טבת

בברכת "ולמלשינים" מפסיקים קצת בין [תיבת] "ותמגר" לתיבת "ותכניע", מתאים להכוונה, אשר "תעקר ותשבר ותמגר" הם ג' קליפות [הטמאות] שצריכים העברה [=הכחדה] לגמרי, "ותכניע" - נגד קליפת 'נוגה' שצריכה הכנעה [בלבד] ויש בה בירור.

ספר המצוות לרמב"ם - שיעור ש"ו

מצות עשה מצוה רמו היא שצונו בדין טוען ונטען. והוא אמרו יתעלה ויתברך שמו על כל דבר פשע אשר יאמר עליו כי הוא זה. ולשון מכילתא כי הוא זה עד שיודה במקצת. ובזה הדין יכנס כל מה שהוא נופל בין בני אדם מהתביעות קצתם על קצתם שיכנס בהם ההודאה והכפירה. וכבר התבארו דיני מצוה זו בג' מקמא וה' וו' משבועות ומכמו שאלות רבות הם מפוזרות במקומות רבים מהתלמוד גם כן, ובפרק א' וח' ממציעא. (ואלה המשפטים, הלכות טוען וטוען בט"ז פרקים):

נ"ך - דברי הימים א' פרק כ"ב

א וַיֹּאמֶר דָּוִיד זֶה הוּא בֵּית יְהוָה הָאֱלֹהִים וְזֶה מִזְבֵּחַ לְעֹלָה לְיִשְׂרָאֵל. ב וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכַנּוֹס אֶת הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד חֹצְבִים לַחְצֹב אַבְנֵי גָזִית לִבְנוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים. ג וּבַרְזֶל לָרֹב לַמִּסְמְרִים לְדַלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וְלַמְחַבָּרוֹת הֵכִין דָּוִיד וּנְחֹשֶׁת לָרֹב אֵין מִשְׁקָל. ד וַעֲצֵי אֲרָזִים לְאֵין מִסְפָּר כִּי הֵבִיאוּ הַצִּידֹנִים וְהַצֹּרִים עֲצֵי אֲרָזִים לָרֹב לְדָוִיד. ה וַיֹּאמֶר דָּוִיד שְׁלֹמֹה בְּנִי נַעַר וָרָךְ וְהַבַּיִת לִבְנוֹת לַיהוָה לְהַגְדִּיל לְמַעְלָה לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת לְכָל הָאֲרָצוֹת אָכִינָה נָּא לוֹ וַיָּכֶן דָּוִיד לָרֹב לִפְנֵי מוֹתוֹ. ו וַיִּקְרָא לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ וַיְצַוֵּהוּ לִבְנוֹת בַּיִת לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. ז וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בנו [בְּנִי] אֲנִי הָיָה עִם לְבָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי. ח וַיְהִי עָלַי דְּבַר יְהוָה לֵאמֹר דָּם לָרֹב שָׁפַכְתָּ וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי כִּי דָמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ אַרְצָה לְפָנָי. ט הִנֵּה בֵן נוֹלַד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וַהֲנִחוֹתִי לוֹ מִכָּל אוֹיְבָיו מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם אֶתֵּן עַל יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו. י הוּא יִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי וְהוּא יִהְיֶה לִי לְבֵן וַאֲנִי לוֹ לְאָב וַהֲכִינוֹתִי כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל עַד עוֹלָם. יא עַתָּה בְנִי יְהִי יְהוָה עִמָּךְ וְהִצְלַחְתָּ וּבָנִיתָ בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר עָלֶיךָ. יב אַךְ יִתֶּן לְךָ יְהוָה שֵׂכֶל וּבִינָה וְיַצִּוְךָ עַל יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁמוֹר אֶת תּוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. יג אָז תַּצְלִיחַ אִם תִּשְׁמוֹר לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה עַל יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ אַל תִּירָא וְאַל תֵּחָת. יד וְהִנֵּה בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית יְהוָה זָהָב כִּכָּרִים מֵאָה אֶלֶף וְכֶסֶף אֶלֶף אַלְפִּים כִּכָּרִים וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִשְׁקָל כִּי לָרֹב הָיָה וְעֵצִים וַאֲבָנִים הֲכִינוֹתִי וְעֲלֵיהֶם תּוֹסִיף. טו וְעִמְּךָ לָרֹב עֹשֵׂי מְלָאכָה חֹצְבִים וְחָרָשֵׁי אֶבֶן וָעֵץ וְכָל חָכָם בְּכָל מְלָאכָה. טז לַזָּהָב לַכֶּסֶף וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִסְפָּר קוּם וַעֲשֵׂה וִיהִי יְהוָה עִמָּךְ. יז וַיְצַו דָּוִיד לְכָל שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לַעְזֹר לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ. יח הֲלֹא יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם מִסָּבִיב כִּי נָתַן בְּיָדִי אֶת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְלִפְנֵי עַמּוֹ. יט עַתָּה תְּנוּ לְבַבְכֶם וְנַפְשְׁכֶם לִדְרוֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְקוּמוּ וּבְנוּ אֶת מִקְדַּשׁ יְהוָה הָאֱלֹהִים לְהָבִיא אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וּכְלֵי קֹדֶשׁ הָאֱלֹהִים לַבַּיִת הַנִּבְנֶה לְשֵׁם יְהוָה.

יום שני כ״ז טבת

חומש - שני פרשת בא

יב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם בָּאַרְבֶּה וְיַעַל עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְיֹאכַל אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ אֵת כָּל־אֲשֶׁר הִשְׁאִיר הַבָּרָד׃

בָּאַרְבֶּה. בִּשְׁבִיל מַכַּת הָאַרְבֶּה׃

יג וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־מַטֵּהוּ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיהוָה נִהֵג רוּחַ־קָדִים בָּאָרֶץ כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלָּיְלָה הַבֹּקֶר הָיָה וְרוּחַ הַקָּדִים נָשָׂא אֶת־הָאַרְבֶּה׃

וְרוּחַ הַקָּדִים. רוּחַ מִזְרָחִית נָשָׂא אֶת הָאַרְבֶּה, לְפִי שֶׁבָּא כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁמִּצְרַיִם בְּדָרוֹמִית מַעֲרָבִית הָיְתָה, כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר׃

יד וַיַּעַל הָאַרְבֶּה עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיָּנַח בְּכֹל גְּבוּל מִצְרָיִם כָּבֵד מְאֹד לְפָנָיו לֹא־הָיָה כֵן אַרְבֶּה כָּמֹהוּ וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה־כֵּן׃

וְאַחֲרָיו לֹא־יִהְיֶה־כֵּן. וְאוֹתוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי יוֹאֵל שֶׁנֶּאֱמַר "כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיָה מִן הָעוֹלָם" (יואל ב׳), לְמַדְנוּ שֶׁהָיָה כָּבֵד מִשֶּׁל מֹשֶׁה. (אוֹתוֹ שֶׁל יוֹאֵל הָיָה) עַל יְדֵי מִינֵי הַרְבֵּה, שֶׁהָיוּ יַחַד אַרְבֶּה, יֶלֶק, חָסִיל, גָּזָם, אֲבָל שֶׁל מֹשֶׁה לֹא הָיָה אֶלָּא מִין אֶחָד, וְכָמוֹהוּ לֹא הָיָה וְלֹא יִהְיֶה׃

טו וַיְכַס אֶת־עֵין כָּל־הָאָרֶץ וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ וַיֹּאכַל אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ וְאֵת כָּל־פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבָּרָד וְלֹא־נוֹתַר כָּל־יֶרֶק בָּעֵץ וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃

כָּל־יֶרֶק. עֶלֶה יָרֹק, וירדו"רא בְּלַעַז׃

טז וַיְמַהֵר פַּרְעֹה לִקְרֹא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר חָטָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלָכֶם׃

יז וְעַתָּה שָׂא נָא חַטָּאתִי אַךְ הַפַּעַם וְהַעְתִּירוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיָסֵר מֵעָלַי רַק אֶת־הַמָּוֶת הַזֶּה׃

יח וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה וַיֶּעְתַּר אֶל־יְהוָה׃

יט וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה רוּחַ־יָם חָזָק מְאֹד וַיִּשָּׂא אֶת־הָאַרְבֶּה וַיִּתְקָעֵהוּ יַמָּה סוּף לֹא נִשְׁאַר אַרְבֶּה אֶחָד בְּכֹל גְּבוּל מִצְרָיִם׃

רוּחַ־יָם. רוּחַ מַעֲרָבִי׃ **יַמָּה סוּף.** אוֹמֵר אֲנִי שֶׁיַּם סוּף הָיָה מִקְצָתוֹ בַּמַּעֲרָב, כְּנֶגֶד כָּל רוּחַ דְּרוֹמִית, וְגַם בְּמִזְרָחָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָךְ רוּחַ יָם תְּקָעוֹ לָאַרְבֶּה בְּיָמָּה סוּף כְּנֶגְדּוֹ. וְכֵן מָצִינוּ לְעִנְיַן תְּחוּמִין שֶׁהוּא פּוֹנֶה לְצַד מִזְרָח, שֶׁנֶּאֱמַר "מִיַּם סוּף וְעַד יָם פְּלִשְׁתִּים" (לקמן כג לא) מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, שָׁם פְּלִשְׁתִּים בַּמַּעֲרָב הָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר בַּפְּלִשְׁתִּים "יוֹשְׁבֵי חֶבֶל הַיָּם גּוֹי כְּרֵתִים" (צפניה ב׳): **לֹא נִשְׁאַר אַרְבֶּה אֶחָד.** אַף הַמְּלוּחִים שֶׁמָּלְחוּ מֵהֶם׃

כ וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

כא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל־הַשָּׁמַיִם וְיִהְיֶה חֹשֶׁךְ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ׃

וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ. וְיַחֲשִׁיךְ עֲלֵיהֶם חֹשֶׁךְ יוֹתֵר מֵחֶשְׁכּוֹ שֶׁל לַיְלָה, חֹשֶׁךְ שֶׁל לַיְלָה יַאֲמִישׁ וְיַחֲשִׁיךְ עוֹד׃ **וְיָמֵשׁ.** כְּמוֹ וְיַאֲמֵשׁ; יֵשׁ לָנוּ תֵּבוֹת הַרְבֵּה חֲסֵרוֹת אָלֶ"ף, לְפִי שֶׁאֵין הֲבָרַת הָאָלֶ"ף נִכֶּרֶת כָּל כָּךְ, אֵין הַכְּתוּב מַקְפִּיד עַל חֶסְרוֹנָהּ, כְּגוֹן "וְלֹא יַהֵל שָׁם עֲרָבִי" (ישעיהו י"ג), כְּמוֹ לֹא יַאֲהֵל – לֹא יַטֶּה אָהֳלוֹ, וְכֵן "וַתְּזַרֵנִי חַיִל" (שמואל ב׳ כ"ב), כְּמוֹ וַתְּאַזְּרֵנִי; וְאַנְקְלוֹס תִּרְגֵּם לְשׁוֹן הֶסְרָה, כְּמוֹ לֹא יְמוּשׁ; "בָּתַר דְּיִעְדֵּי קְבֵל לֵילְיָא" – כְּשֶׁיִּגְיַע סָמוּךְ לְאוֹר הַיּוֹם; אֲבָל אֵין הַדִּבּוּר מְיֻשָּׁב עַל הַוָּי"ו שֶׁל וְיָמֵשׁ, לְפִי שֶׁהוּא כְּתוּב אַחַר וִיהִי חֹשֶׁךְ. וּמִדְרַשׁ אַגָּדָה פּוֹתְרוֹ לְשׁוֹן "מְמַשֵּׁשׁ בַּצָּהֳרַיִם" (דברים כ"ח), שֶׁהָיָה כָּפוּל וּמְכֻפָּל וְעָב עַד שֶׁהָיָה בוֹ מַמָּשׁ׃

כב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַשָּׁמָיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ־אֲפֵלָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃

וַיְהִי חֹשֶׁךְ־אפלה: שְׁלֹשֶׁת יָמִים. חֹשֶׁךְ שֶׁל אֹפֶל, שֶׁלֹּא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו אוֹתָן ג׳ יָמִים. וְעוֹד שְׁלוֹשֶׁת יָמִים אֲחֵרִים חֹשֶׁךְ מְכֻפָּל עַל זֶה, שֶׁלֹּא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו – יוֹשֵׁב אֵין יָכוֹל לַעֲמֹד, וְעוֹמֵד אֵין יָכוֹל לֵישֵׁב; וְלָמָּה הֵבִיא עֲלֵיהֶם חֹשֶׁךְ? שֶׁהָיוּ בְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר רְשָׁעִים וְלֹא הָיוּ רוֹצִים לָצֵאת, וּמֵתוּ בְּשִׁלּוֹשֶׁת יְמֵי אֲפֵלָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְאוּ מִצְרִיִּים בְּמַפַּלְתָּם וְיֹאמְרוּ, אַף הֵם לוֹקִים כָּמוֹנוּ. וְעוֹד, שֶׁחִפְּשׂוּ יִשְׂרָאֵל וְרָאוּ אֶת כְּלֵיהֶם, וּכְשֶׁיָּצְאוּ וְהָיוּ שׁוֹאֲלִים מֵהֶן וְהָיוּ אוֹמְרִים אֵין בְּיָדֵנוּ כְּלוּם, אוֹמֵר לוֹ, אֲנִי רָאִיתִיו בְּבֵיתְךָ, וּבְמָקוֹם פְּלוֹנִי הוּא (שמות רבה): **שְׁלֹשֶׁת יָמִים.** שְׁלוּשׁ שֶׁל יָמִים, טרציינ"א בְּלַעַז, וְכֵן שִׁבְעַת יָמִים בְּכָל מָקוֹם שטיי"נא שֶׁל יָמִים׃

כג לֹא־רָאֻו אִישׁ אֶת־אָחִיו וְלֹא־קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו שְׁלֹשֶׁת יָמִים וּלְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם׃

תהלים - פרקים ק״כ-ק״לד

פרק קכ: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל-יְהוָה בַּצָּרָתָה לִּי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי: ב יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת-שֶׁקֶר מִלְּשׁוֹן רְמִיָּה: ג מַה-יִּתֶּן לָךְ וּמַה-יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה: ד חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים: ה אוֹיָה-לִי כִּי-גָרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם-אָהֳלֵי קֵדָר: ו רַבַּת שָׁכְנָה-לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם: ז אֲנִי-שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה:

פרק קכא: א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל-הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי: ב עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: ג אַל-יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל-יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: ד הִנֵּה לֹא-יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: ה יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל-יַד יְמִינֶךָ: ו יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא-יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: ז יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל-רָע יִשְׁמֹר אֶת-נַפְשֶׁךָ: ח יְהוָה יִשְׁמָר-צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם:

פרק קכב: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְהוָה נֵלֵךְ: ב עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִָם: ג יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה-לָּהּ יַחְדָּו: ד שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי-יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה: ה כִּי שָׁמָּה | יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִיד: ו שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלִָם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ: ז יְהִי-שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: ח לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה-נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: ט לְמַעַן בֵּית-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ:

פרק קכג: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת-עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם: ב הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל-יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל-יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: ג חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי-רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: ד רַבַּת שָׂבְעָה-לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים:

פרק קכד: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר-נָא יִשְׂרָאֵל: ב לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם: ג אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ: ד אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל-נַפְשֵׁנוּ: ה אֲזַי עָבַר עַל-נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים: ו בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם: ז נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ: ח עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

פרק קכה: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר-צִיּוֹן לֹא-יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב: ב יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם: ג כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרָל הַצַּדִּיקִים לְמַעַן לֹא-יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם: ד הֵיטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם: ה וְהַמַּטִּים עַקַּלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת-פֹּעֲלֵי הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל-יִשְׂרָאֵל:

פרק קכו: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת-שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים: ב אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם-אֵלֶּה: ג הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים: ד שׁוּבָה יְהוָה אֶת-(שבותנו) שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: ה הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: ו הָלוֹךְ יֵלֵךְ | וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ-הַזָּרַע בֹּא-יָבוֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו:

פרק קכז: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם-יְהוָה | לֹא-יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא | עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם-יְהוָה לֹא-יִשְׁמָר-עִיר שָׁוְא | שָׁקַד שׁוֹמֵר: ב שָׁוְא לָכֶם | מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי-שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא: ג הִנֵּה נַחֲלַת יְהוָה בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן: ד כְּחִצִּים בְּיַד-גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים: ה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת-אַשְׁפָּתוֹ מֶהֶם לֹא-יֵבֹשׁוּ כִּי-יְדַבְּרוּ אֶת-אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר:

פרק קכח: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל-יְרֵא יְהוָה הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: ב יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: ג אֶשְׁתְּךָ | כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: ד הִנֵּה כִי-כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְהוָה: ה יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלִָם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: ו וּרְאֵה-בָנִים לִבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל-יִשְׂרָאֵל:

פרק קכט: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמַר-נָא יִשְׂרָאֵל: ב רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרַי גַּם לֹא-יָכְלוּ לִי: ג עַל-גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הָאֱרִיכוּ (למענותם) לְמַעֲנִיתָם: ד יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים: ה יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן: ו יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ: ז שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר: ח וְלֹא אָמְרוּ | הָעֹבְרִים בִּרְכַּת-יְהוָה אֲלֵיכֶם בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה:

פרק קל: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה: ב אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: ג אִם-עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר-יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: ד כִּי-עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא: ה קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: ו נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: ז יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוָה כִּי-עִם-יְהוָה הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת: ח וְהוּא יִפְדֶּה אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנֹתָיו:

פרק קלא: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוָה | לֹא-גָבַהּ לִבִּי וְלֹא-רָמוּ עֵינָי וְלֹא-הִלַּכְתִּי | בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי: ב אִם-לֹא שִׁוִּיתִי | וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עָלַי נַפְשִׁי: ג יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם:

פרק קלב: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר-יְהוָה לְדָוִד אֵת כָּל-עֻנּוֹתוֹ: ב אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב: ג אִם-אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם-אֶעֱלֶה עַל-עֶרֶשׂ יְצוּעָי: ד אִם-אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה: ה עַד-אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב: ו הִנֵּה-שְׁמַעֲנוּהָ בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי-יָעַר: ז נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו: ח קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: ט כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ-צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: י בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ

אַל-תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: יא נִשְׁבַּע-יְהוָה | לְדָוִד אֱמֶת לֹא-יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא-לָךְ: יב אִם-יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ | בְּרִיתִי וְעֵדֻתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם-בְּנֵיהֶם עֲדֵי-עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא-לָךְ: יג כִּי-בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּה לְמוֹשָׁב לוֹ: יד זֹאת-מְנוּחָתִי עֲדֵי-עַד פֹּה-אֵשֵׁב כִּי אִוִּתִיהָ: טו צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם: טז וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ: יז שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי: יח אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ:

פרק קלג: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה-טּוֹב וּמַה-נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם-יָחַד: ב כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב | עַל-הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל-הַזָּקָן זְקַן-אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל-פִּי מִדּוֹתָיו: ג כְּטַל-חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל-הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם | צִוָּה יְהוָה אֶת-הַבְּרָכָה חַיִּים עַד-הָעוֹלָם:

פרק קלד: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה | בָּרְכוּ אֶת-יְהוָה כָּל-עַבְדֵי יְהוָה הָעֹמְדִים בְּבֵית-יְהוָה בַּלֵּילוֹת: ב שְׂאוּ-יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרֲכוּ אֶת-יְהוָה: ג יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

תניא - ליקוטי אמרים פרק י"ז

פרק יז: ובזה יובן מ"ש כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו דלכאורה הוא בלבבך נגד החוש שלנו [והתורה היא נצחית] שאין קרוב מאד הדבר להפך לבו מתאוות עוה"ז לאהבת ה' באמת וכמ"ש בגמרא אטו יראה מילתא זוטרתי היא וכל שכן אהבה. וגם אמרו רז"ל דצדיקים דוקא לבם ברשותם. אלא דלעשותו ר"ל האהבה המביאה לידי עשיית המצות בלבד שהיא רעותא דלבא שבתעלומות לב גם כי אינה בהתגלות לבו כרשפי אש ודבר זה קרוב מאד ונקל לכל אדם אשר יש לו מוח בקדקדו כי מוחו ברשותו ויכול להתבונן בו ככל אשר יחפוץ וכשיתבונן בו בגדולת א"ס ב"ה ממילא יוליד במוחו על כל פנים האהבה לה' לדבקה בו בקיום מצותיו ותורתו וזה כל האדם כי היום לעשותם כתיב שהיום הוא עולם המעשה דוקא ולמחר כו' כמ"ש במ"א. והמוח שליט בטבעו ותולדתו על חלל השמאלי שבלב ועל פיו ועל כל האברים שהם כלי המעשה

היום יום - כ"ז טבת

רבינו הזקן אמר: גשמיות של יהודים היא רוחניות. הקב"ה נותן לנו גשמיות כדי שממנה ניצור רוחניות. לעתים, כאשר אין הדבר כן, יש לתת לקב"ה ולו מנחת עני והוא נותן בשפע.

ספר המצוות לרמב"ם - שיעור ש"ז

מצות עשה מצוה רמו היא שצונו בדין טוען ונטען. והוא אמרו יתעלה ויתברך שמו על כל דבר פשע אשר יאמר עליו כי הוא זה. ולשון מכילתא כי הוא זה עד שיודה במקצת. ובזה הדין יכנס כל מה שהוא נופל בין בני אדם מהתביעות קצתם על קצתם שיכנס בהם ההודאה והכפירה. וכבר התבארו דיני מצוה זו בג' מקמא וה' וו' משבועות וממנו שאלות רבות הם מפוזרות במקומות רבים מהתלמוד גם כן, ובפרק א' וח' ממציעא. (ואלה המשפטים, הלכות טוען וטוען בט"ז פרקים):

נ"ך - דברי הימים א' פרק כ"ג

א וְדָוִיד זָקֵן וְשָׂבַע יָמִים וַיַּמְלֵךְ אֶת שְׁלֹמֹה בְּנוֹ עַל יִשְׂרָאֵל. ב וַיֶּאֱסֹף אֶת כָּל שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם. ג וַיִּסָּפְרוּ הַלְוִיִּם מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמָעְלָה וַיְהִי מִסְפָּרָם לְגֻלְגְּלֹתָם לִגְבָרִים שְׁלֹשִׁים וּשְׁמוֹנָה אָלֶף. ד מֵאֵלֶּה לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית יְהוָה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף וְשֹׁטְרִים וְשֹׁפְטִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים. ה וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים שֹׁעֲרִים וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מְהַלְלִים לַיהוָה בַּכֵּלִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְהַלֵּל. ו וַיְחַלְּקֵם דָּוִיד מַחְלְקוֹת לִבְנֵי לֵוִי לְגֵרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי. ז לַגֵּרְשֻׁנִּי לַעְדָּן וְשִׁמְעִי. ח בְּנֵי לַעְדָּן הָרֹאשׁ יְחִיאֵל וְזֵתָם וְיוֹאֵל שְׁלֹשָׁה. ט בְּנֵי שִׁמְעִי שְׁלֹמוֹת [שְׁלוֹמִית] וַחֲזִיאֵל וְהָרָן שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן. י וּבְנֵי שִׁמְעִי יַחַת זִינָא וְיעוּשׁ וּבְרִיעָה שלמות [שְׁלוֹמִית] אַרְבָּעָה. יא וַיְהִי יַחַת הָרֹאשׁ וְזִיזָה הַשֵּׁנִי וְיעוּשׁ וּבְרִיעָה לֹא הִרְבּוּ בָנִים וַיִּהְיוּ לְבֵית אָב אֶחָת. יב בְּנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר חֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל אַרְבָּעָה. יג בְּנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וַיִּבָּדֵל אַהֲרֹן לְהַקְדִּישׁוֹ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא וּבָנָיו עַד עוֹלָם לְהַקְטִיר לִפְנֵי יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בִּשְׁמוֹ עַד עוֹלָם. יד וּמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּנָיו יִקָּרְאוּ עַל שֵׁבֶט הַלֵּוִי. טו בְּנֵי מֹשֶׁה גֵּרְשֹׁם וֶאֱלִיעֶזֶר. טז בְּנֵי גֵרְשׁוֹם שְׁבוּאֵל הָרֹאשׁ. יז וַיִּהְיוּ

בְּנֵי אֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָה הָרֹאשׁ וְלֹא הָיָה לֶאֱלִיעֶזֶר בָּנִים אֲחֵרִים וּבְנֵי רְחַבְיָה רָבוּ לְמָעְלָה. יח בְּנֵי יִצְהָר שְׁלֹמִית הָרֹאשׁ. יט בְּנֵי חֶבְרוֹן יְרִיָּהוּ הָרֹאשׁ אֲמַרְיָה הַשֵּׁנִי יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי וְיֹקַמְעָם הָרְבִיעִי. כ בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה הָרֹאשׁ וְיִשִּׁיָּה הַשֵּׁנִי. כא בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי מַחְלִי אֶלְעָזָר וְקִישׁ. כב וַיָּמָת אֶלְעָזָר וְלֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם בָּנוֹת וַיִּשָּׂאוּם בְּנֵי קִישׁ אֲחֵיהֶם. כג בְּנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירֵמוֹת שְׁלֹשָׁה. כד אֵלֶּה בְּנֵי לֵוִי לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִפְקוּדֵיהֶם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה. כה כִּי אָמַר דָּוִיד הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְעַמּוֹ וַיִּשְׁכֹּן בִּירוּשָׁלַם עַד לְעוֹלָם. כו וְגַם לַלְוִיִּם אֵין לָשֵׂאת אֶת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת כָּל כֵּלָיו לַעֲבֹדָתוֹ. כז כִּי בְדִבְרֵי דָוִיד הָאַחֲרֹנִים הֵמָּה מִסְפַּר בְּנֵי לֵוִי מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָעְלָה. כח כִּי מַעֲמָדָם לְיַד בְּנֵי אַהֲרֹן לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה עַל הַחֲצֵרוֹת וְעַל הַלְּשָׁכוֹת וְעַל טָהֳרַת לְכָל קֹדֶשׁ וּמַעֲשֵׂה עֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים. כט וּלְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּלְסֹלֶת לְמִנְחָה וְלִרְקִיקֵי הַמַּצּוֹת וְלַמַּחֲבַת וְלַמֻּרְבָּכֶת וּלְכָל מְשׂוֹרָה וּמִדָּה. ל וְלַעֲמֹד בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר לְהֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַיהוָה וְכֵן לָעָרֶב. לא וּלְכֹל הַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה לַשַּׁבָּתוֹת לֶחֳדָשִׁים וְלַמֹּעֲדִים בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפָּט עֲלֵיהֶם תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה. לב וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי אַהֲרֹן אֲחֵיהֶם לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה.

יום שלישי כ״ח טבת

חומש - שלישי פרשת בא

כד וַיִּקְרָ֨א פַרְעֹ֜ה אֶל־מֹשֶׁ֗ה וַיֹּ֙אמֶר֙ לְכ֣וּ עִבְד֔וּ אֶת־יְהוָ֖ה רַ֣ק צֹאנְכֶ֣ם וּבְקַרְכֶ֑ם יֻצַּ֥ג גַּם־טַפְּכֶ֖ם יֵלֵ֥ךְ עִמָּכֶֽם׃

יֻצַּג. יִהֵא מֻצָּג בִּמְקוֹמוֹ׃

כה וַיֹּ֣אמֶר מֹשֶׁ֗ה גַּם־אַתָּ֤ה תִתֵּן֙ בְּיָדֵ֔נוּ וְזָבְחִ֖ים וְעֹלֹ֑ת וְעָשִׂ֣ינוּ לַיהוָ֖ה אֱלֹהֵֽינוּ׃

גַּם־אַתָּה תִתֵּן. לֹא דַיְּךָ שֶׁמְּקַנֵּנוּ יֵלֵךְ עִמָּנוּ אֶלָּא גַּם מִשֶּׁלְךָ תִּתֵּן׃

כו וְגַם־מִקְנֵ֖נוּ יֵלֵ֣ךְ עִמָּ֑נוּ לֹ֥א תִשָּׁאֵ֖ר פַּרְסָ֣ה כִּי֩ מִמֶּ֨נּוּ נִקַּ֜ח לְעָבֹ֗ד אֶת־יְהוָ֤ה אֱלֹהֵ֙ינוּ֙ וַאֲנַ֣חְנוּ לֹא־נֵדַ֔ע מַה־נַּעֲבֹ֥ד אֶת־יְהוָ֖ה עַד־בֹּאֵ֥נוּ שָֽׁמָּה׃

פַּרְסָה. פִּרְסַת רֶגֶל, פלנ"טא בְּלַעַז׃ **לֹא נֵדַע מַה־נַּעֲבֹד.** כַּמָּה תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה, שֶׁמָּא יִשְׁאַל יוֹתֵר מִמַּה שֶׁיֵּשׁ בְּיָדֵנוּ׃

כז וַיְחַזֵּ֥ק יְהוָ֖ה אֶת־לֵ֣ב פַּרְעֹ֑ה וְלֹ֥א אָבָ֖ה לְשַׁלְּחָֽם׃

כח וַיֹּ֥אמֶר־לוֹ֙ פַּרְעֹ֔ה לֵ֖ךְ מֵעָלַ֑י הִשָּׁמֶ֣ר לְךָ֔ אַל־תֹּ֥סֶף רְא֖וֹת פָּנַ֑י כִּ֗י בְּי֛וֹם רְאֹתְךָ֥ פָנַ֖י תָּמֽוּת׃

כט וַיֹּ֣אמֶר מֹשֶׁ֔ה כֵּ֥ן דִּבַּ֖רְתָּ לֹא־אֹסִ֥ף עוֹד֙ רְא֣וֹת פָּנֶ֔יךָ׃

כֵּן דִּבַּרְתָּ. יָפֶה דִּבַּרְתָּ וּבְזִמְנוֹ דִּבַּרְתָּ. אֱמֶת שֶׁלֹּא אוֹסִיף עוֹד רְאוֹת פָּנֶיךָ (מכילתא ושמות רבה)׃

פרק י״א׃ **א** וַיֹּ֤אמֶר יְהוָה֙ אֶל־מֹשֶׁ֔ה עוֹד֙ נֶ֣גַע אֶחָ֔ד אָבִ֖יא עַל־פַּרְעֹ֑ה וְעַל־מִצְרַ֗יִם אַחֲרֵי־כֵ֞ן יְשַׁלַּ֤ח אֶתְכֶם֙ מִזֶּ֔ה כְּשַׁלְּח֖וֹ כָּלָ֣ה גָּרֵ֑שׁ יְגָרֵ֥שׁ אֶתְכֶ֖ם מִזֶּֽה׃

כָּלָה. גְּמִירָא; כָּלִיל, כֻּלְּכֶם יְשַׁלַּח׃

ב דַּבֶּר־נָ֣א בְּאָזְנֵ֣י הָעָ֔ם וְיִשְׁאֲל֥וּ אִ֛ישׁ | מֵאֵ֥ת רֵעֵ֖הוּ וְאִשָּׁ֑ה מֵאֵ֥ת רְעוּתָ֖הּ כְּלֵי־כֶ֥סֶף וּכְלֵי זָהָֽב׃

דַּבֶּר־נָא. אֵין נָא אֶלָּא לְשׁוֹן בַּקָּשָׁה, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ הַזְהִירֵם עַל כָּךְ, שֶׁלֹּא יֹאמַר אוֹתוֹ צַדִּיק אַבְרָהָם "וְעָבְדוּם וְעִנּוּ אוֹתָם" (בראשית ט"ו), קַיֵּם בָּהֶם, "וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל" (שם), לֹא קַיֵּם בָּהֶם׃

ג וַיִּתֵּ֤ן יְהוָה֙ אֶת־חֵ֣ן הָעָ֔ם בְּעֵינֵ֖י מִצְרָ֑יִם גַּ֣ם | הָאִ֤ישׁ מֹשֶׁה֙ גָּד֣וֹל מְאֹ֔ד בְּאֶ֥רֶץ מִצְרַ֖יִם בְּעֵינֵ֣י עַבְדֵי־פַרְעֹ֑ה וּבְעֵינֵ֖י הָעָֽם׃

תהלים - פרקים קל״ה-קל״ט

פרק קלה: א הַֽלְלוּ֥יָהּ | הַֽלְלוּ֤ אֶת־שֵׁ֨ם יְהוָ֗ה הַֽלְלוּ֥ עַבְדֵ֥י יְהוָֽה׃ ב שֶׁעֹמְדִ֗ים בְּבֵ֣ית יְהוָ֑ה בְּחַצְר֖וֹת בֵּ֣ית אֱלֹהֵֽינוּ׃ ג הַֽלְלוּ־יָ֥הּ כִּי־ט֗וֹב יְהוָ֥ה זַמְּרוּ֮ לְשִׁמּ֪וֹ כִּ֫י נָעִ֥ים׃ ד כִּֽי־יַעֲקֹ֥ב בָּ֝חַ֗ר לֽוֹ יָ֥הּ יִשְׂרָאֵ֥ל לִסְגֻלָּתֽוֹ׃ ה כִּ֤י אֲנִ֣י יָ֭דַעְתִּי כִּי־גָד֣וֹל יְהוָ֑ה וַאֲדֹנֵ֥ינוּ מִכָּל־אֱלֹהִֽים׃ ו כֹּ֤ל אֲשֶׁר־חָפֵ֥ץ יְהוָ֗ה עָשָׂ֫ה בַּשָּׁמַ֥יִם וּבָאָ֑רֶץ בַּ֝יַּמִּ֗ים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃ ז מַעֲלֶ֤ה נְשִׂאִ֨ים֙ מִקְצֵ֣ה הָאָ֔רֶץ בְּרָקִ֖ים לַמָּטָ֣ר עָשָׂ֑ה מוֹצֵ֥א־ר֝וּחַ֗ מֵאוֹצְרוֹתָֽיו׃ ח שֶׁהִכָּ֣ה בְכוֹרֵ֣י מִצְרַ֑יִם מֵאָדָ֖ם עַד־בְּהֵמָֽה׃ ט שָׁלַ֤ח | אֹתֹ֨ת וּמֹפְתִ֗ים בְּתוֹכֵ֥כִי מִצְרַ֑יִם בְּפַרְעֹ֥ה וּבְכָל־עֲבָדָֽיו׃ י שֶׁהִכָּ֣ה גּוֹיִ֣ם רַבִּ֑ים וְהָרַ֖ג מְלָכִ֣ים עֲצוּמִֽים׃ יא לְסִיחֹ֥ן | מֶֽלֶךְ־הָאֱמֹרִ֑י וְלְעוֹג֙ מֶ֣לֶךְ הַבָּשָׁ֔ן וּלְכֹ֖ל מַמְלְכ֥וֹת כְּנָֽעַן׃ יב וְנָתַ֣ן אַרְצָ֔ם נַחֲלָ֖ה נַחֲלָ֣ה לְיִשְׂרָאֵ֑ל עַמּֽוֹ׃ יג יְהוָ֥ה שִׁמְךָ֗ | לְעוֹלָם֮ יְהוָ֪ה זִכְרְךָ֫ לְדֹ֥ר־וָדֹֽר׃ יד כִּֽי־יָדִ֣ין יְהוָ֣ה עַמּ֑וֹ וְעַל־עֲבָדָ֖יו יִתְנֶחָֽם׃ טו עֲצַבֵּ֣י הַגּוֹיִ֣ם כֶּ֣סֶף וְזָהָ֑ב מַעֲשֵׂ֖ה יְדֵ֣י אָדָֽם׃ טז פֶּה־לָהֶ֥ם וְלֹ֣א יְדַבֵּ֑רוּ עֵינַ֥יִם לָהֶ֖ם וְלֹ֣א יִרְאֽוּ׃ יז אָזְנַ֣יִם לָהֶ֣ם וְלֹ֣א יַאֲזִ֑ינוּ אַ֥ף אֵין־יֶשׁ־רֽוּחַ בְּפִיהֶֽם׃ יח כָּמוֹהֶ֥ם יִהְי֗וּ עֹשֵׂיהֶ֫ם כֹּ֣ל אֲשֶׁר־בֹּטֵ֖חַ בָּהֶֽם׃ יט בֵּ֤ית יִשְׂרָאֵ֨ל בָּרְכ֪וּ אֶת־יְהוָ֡ה בֵּ֤ית אַ֨הֲרֹ֬ן בָּרְכ֥וּ אֶת־יְהוָֽה׃ כ בֵּ֤ית | הַלֵּוִ֨י בָּרְכ֪וּ אֶת־יְהוָ֡ה יִרְאֵ֤י יְ֭הוָה בָּרְכ֥וּ אֶת־יְהוָֽה׃ כא בָּר֣וּךְ יְהוָ֣ה | מִצִּיּ֑וֹן שֹׁכֵ֖ן יְרוּשָׁלָ֣ם הַֽלְלוּ־יָֽהּ׃

פרק קלו: א הוֹד֣וּ לַיהוָ֣ה כִּי־ט֑וֹב כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ ב הוֹד֣וּ לֵאלֹהֵ֣י הָאֱלֹהִ֑ים כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ ג הוֹד֣וּ לַאֲדֹנֵ֣י הָאֲדֹנִ֑ים כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ ד לְעֹשֵׂ֣ה נִפְלָא֣וֹת גְּדֹל֣וֹת לְבַדּ֑וֹ כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ ה לְעֹשֵׂ֣ה הַשָּׁמַ֣יִם בִּתְבוּנָ֑ה כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ ו לְרֹקַ֣ע הָאָ֣רֶץ עַל־הַמָּ֑יִם כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ ז לְעֹשֵׂ֣ה אוֹרִ֣ים גְּדֹלִ֑ים כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ ח אֶת־הַשֶּׁ֥מֶשׁ לְמֶמְשֶׁ֖לֶת בַּיּ֑וֹם כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ ט אֶת־הַיָּרֵ֣חַ וְכוֹכָבִ֑ים לְמֶמְשְׁל֖וֹת בַּלָּ֑יְלָה כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ י לְמַכֵּ֣ה מִצְרַ֣יִם בִּבְכוֹרֵיהֶ֑ם כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ יא וַיּוֹצֵ֤א יִשְׂרָאֵל֙ מִתּוֹכָ֔ם כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ יב בְּיָ֣ד חֲזָקָ֣ה וּבִזְרוֹעַ֣ נְטוּיָ֑ה כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ יג לְגֹזֵ֣ר יַם־סּ֑וּף לְגֻזָרִ֖ים כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ יד וְהֶעֱבִ֣יר יִשְׂרָאֵ֔ל בְּתוֹכ֑וֹ כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ טו וְנִעֵ֥ר פַּרְעֹ֛ה וְחֵיל֖וֹ בְּיַם־סּ֑וּף כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ טז לְמוֹלִ֣יךְ עַמּ֔וֹ בַּמִּדְבָּ֑ר כִּ֖י לְעוֹלָ֣ם חַסְדּֽוֹ׃ יז לְמַכֵּ֣ה מְלָכִ֑ים

גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: יח וַיְהַרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: יט לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
כ וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: כא וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: כב נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: כג שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: כד וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: כה נֹתֵן לֶחֶם
לְכָל-בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: כו הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

פרק קלז: א עַל נַהֲרוֹת | בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם-בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת-צִיּוֹן: ב עַל-עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ: ג
כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי-שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אֵיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר-יְהוָה עַל אַדְמַת
נֵכָר: ה אִם-אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלִָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי | לְחִכִּי אִם-לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם-לֹא אַעֲלֶה
אֶת-יְרוּשָׁלִַם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: ז זְכֹר יְהוָה | לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלִַם הָאֹמְרִים עָרּוּ | עָרּוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ:
ח בַּת-בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם-לָךְ אֶת-גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: ט אַשְׁרֵי | שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת-עֹלָלַיִךְ אֶל-הַסָּלַע:

פרק קלח: א לְדָוִד | אוֹדְךָ בְכָל-לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ: ב אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל-הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאֹדֶה אֶת-שִׁמְךָ
עַל-חַסְדְּךָ וְעַל-אֲמִתֶּךָ כִּי-הִגְדַּלְתָּ עַל-כָּל-שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ: ג בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז: ד יוֹדוּךָ
יְהוָה כָּל-מַלְכֵי-אֶרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אִמְרֵי-פִיךָ: ה וְיָשִׁירוּ בִּדְרָכֵי יְהוָה כִּי גְדוֹל כְּבוֹד יְהוָה: ו כִּי-רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה
וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק יְיֵדָע: ז אִם-אֵלֵךְ | בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ: ח יְהוָה יִגְמֹר
בַּעֲדִי יְהוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אַל-תֶּרֶף:

פרק קלט: א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְהוָה חָקַרְתַּנִי וַתֵּדָע: ב אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנָתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק: ג
אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ וְכָל-דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה: ד כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ כֻלָּהּ: ה אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי
וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה: ו (פלאיה) פְּלִיאָה דַעַת מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא-אוּכַל לָהּ: ז אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ
אֶבְרָח: ח אִם-אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ: ט אֶשָּׂא כַנְפֵי-שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם: י גַּם-שָׁם
יָדְךָ תַּנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ: יא וָאֹמַר אַךְ-חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי: יב גַּם-חֹשֶׁךְ לֹא-יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה
כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָהּ: יג כִּי-אַתָּה קָנִיתָ כִלְיֹתָי תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי: יד אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי
נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד: טו לֹא-נִכְחַד עָצְמִי מִמְּךָ אֲשֶׁר-עֻשֵּׂיתִי בַסֵּתֶר רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ: טז
גֶּלְמִי | רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל-סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ (ולא) וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם: יז וְלִי מַה-יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מָה עָצְמוּ
רָאשֵׁיהֶם: יח אֶסְפְּרֵם מֵחוֹל יִרְבּוּן הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ: יט אִם-תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ | רָשָׁע וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ מֶנִּי: כ
אֲשֶׁר יֹאמְרֻךָ לִמְזִמָּה נָשְׂא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ: כא הֲלוֹא-מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה | אֶשְׂנָא וְאִתְקוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט: כב תַּכְלִית
שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי: כג חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לְבָבִי בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי: כד וּרְאֵה אִם-דֶּרֶךְ-עֹצֶב בִּי וְנַחֵנִי
בְּדֶרֶךְ עוֹלָם:

תניא - ליקוטי אמרים פרק י"ז

אם לא מי שהוא רשע באמת כמארז"ל שהרשעים הם ברשות לבם ואין לבם ברשותם כלל וזה עונש על גודל ועוצם עונם ולא דברה תורה במתים אלו שבחייהם קרוים מתים כי באמת אי אפשר לרשעים להתחיל לעבוד ה' בלי שיעשו תשובה על העבר תחלה לשבר הקליפו' שהם מסך מבדיל ומחיצה של ברזל המפסקת בינם לאביהם שבשמים ע"י שבירת לבו ומרירת נפשו על חטאיו כמ"ש בזהר על פסוק זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר וגו' שע"י לב נשבר נשברה רוח הטומאה דס"א [ע"ש פ' פינחס ד' ר"מ ופ' ויקרא ד' ח' וד' ה' ע"א ובפי' הרמ"ז שם] והיא בחי' תשובה תתאה להעלות ה' תתאה להקימה מנפילתה שנפלה אל החיצוני' שהוא סוד גלות השכינה כמארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם דהיינו כשהאדם עושה מעשה אדום מוריד וממשיך לשם בחי' וניצוץ אלהות המחיה את נר"נ שלו המלובשים בו בנפש הבהמית מהקליפה שבלבו שבחלל השמאלי המולכת בו בעודו רשע ומושלת בעיר קטנה שלו ונר"נ כבושי' בגולה אצלה וכשנשבר לבו בקרבו ונשברה רוח הטומאה וס"א ויתפרדו כו' היא קמה מנפילתה וגם נצבה כמ"ש בם"א:

היום יום - כ"ח טבת

בספר החקירה ("דרך אמונה") לה"צמח צדק" הנדפס - חסרים הרבה הגהות. הצ"צ חברו ביחס עם נסיעותיו לפעטרבורג [=מקום בירת הממשלה הרוסית] ששם היה צריך לענות על כמה שאלות בענינים אלו.

ספר המצוות לרמב"ם - שיעור ש"ח

מצות עשה מצוה רמו היא שצונו בדין טוען ונטען. והוא אמרו יתעלה ויתברך שמו על כל דבר פשע אשר יאמר עליו כי הוא זה. ולשון מכילתא כי הוא זה עד שיודה במקצת. ובזה הדין יכנס כל מה שהוא נופל בין בני אדם מהתביעות קצתם על קצתם שיכנס בהם ההודאה והכפירה. וכבר התבארו דיני מצוה זו בג' מקמא וה' וו' משבועות וממנו שאלות רבות הם מפוזרות במקומות רבים מהתלמוד גם כן, ובפרק א' וח' ממציעא. (ואלה המשפטים, הלכות טוען וטוען בט"ז פרקים):

נ"ך - דברי הימים א׳ פרק כ"ד

א וְלִבְנֵי אַהֲרֹן מַחְלְקוֹתָם בְּנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. ב וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי אֲבִיהֶם וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם וַיְכַהֲנוּ אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. ג וַיֶּחְלְקֵם דָּוִיד וְצָדוֹק מִן בְּנֵי אֶלְעָזָר וַאֲחִימֶלֶךְ מִן בְּנֵי אִיתָמָר לִפְקֻדָּתָם בַּעֲבֹדָתָם. ד וַיִּמָּצְאוּ בְנֵי אֶלְעָזָר רַבִּים לְרָאשֵׁי הַגְּבָרִים מִן בְּנֵי אִיתָמָר וַיַּחְלְקוּם לִבְנֵי אֶלְעָזָר רָאשִׁים לְבֵית אָבוֹת שִׁשָּׁה עָשָׂר וְלִבְנֵי אִיתָמָר לְבֵית אֲבוֹתָם שְׁמוֹנָה. ה וַיַּחְלְקוּם בְּגוֹרָלוֹת אֵלֶּה עִם אֵלֶּה כִּי הָיוּ שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְשָׂרֵי הָאֱלֹהִים מִבְּנֵי אֶלְעָזָר וּבִבְנֵי אִיתָמָר. ו וַיִּכְתְּבֵם שְׁמַעְיָה בֶן נְתַנְאֵל הַסּוֹפֵר מִן הַלֵּוִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וְצָדוֹק הַכֹּהֵן וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן אֶבְיָתָר וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם בֵּית אָב אֶחָד אֶלְעָזָר וְאֶחָז אֶחָז לְאִיתָמָר. ז וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן לִיהוֹיָרִיב לִידַעְיָה הַשֵּׁנִי. ח לְחָרִם הַשְּׁלִישִׁי לִשְׂעֹרִים הָרְבִעִי. ט לְמַלְכִּיָּה הַחֲמִישִׁי לְמִיָּמִן הַשִּׁשִּׁי. י לְהַקּוֹץ הַשְּׁבִעִי לַאֲבִיָּה הַשְּׁמִינִי. יא לְיֵשׁוּעַ הַתְּשִׁעִי לִשְׁכַנְיָהוּ הָעֲשִׂרִי. יב לְאֶלְיָשִׁיב עַשְׁתֵּי עָשָׂר לְיָקִים שְׁנֵים עָשָׂר. יג לְחֻפָּה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְיֶשֵׁבְאָב אַרְבָּעָה עָשָׂר. יד לְבִלְגָּה חֲמִשָּׁה עָשָׂר לְאִמֵּר שִׁשָּׁה עָשָׂר. טו לְחֵזִיר שִׁבְעָה עָשָׂר לְהַפִּצֵּץ שְׁמוֹנָה עָשָׂר. טז לִפְתַחְיָה תִּשְׁעָה עָשָׂר לִיחֶזְקֵאל הָעֲשִׂרִים. יז לְיָכִין אֶחָד וְעֶשְׂרִים לְגָמוּל שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים. יח לִדְלָיָהוּ שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים לְמַעַזְיָהוּ אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים. יט אֵלֶּה פְּקֻדָּתָם לַעֲבֹדָתָם לָבוֹא לְבֵית יְהוָה כְּמִשְׁפָּטָם בְּיַד אַהֲרֹן אֲבִיהֶם כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. כ וְלִבְנֵי לֵוִי הַנּוֹתָרִים לִבְנֵי עַמְרָם שׁוּבָאֵל לִבְנֵי שׁוּבָאֵל יֶחְדְּיָהוּ. כא לְרְחַבְיָהוּ לִבְנֵי רְחַבְיָהוּ הָרֹאשׁ יִשִּׁיָּה. כב לַיִּצְהָרִי שְׁלֹמוֹת לִבְנֵי שְׁלֹמוֹת יָחַת. כג וּבְנֵי יְרִיָּהוּ אֲמַרְיָהוּ הַשֵּׁנִי יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי יְקַמְעָם הָרְבִיעִי. כד בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה לִבְנֵי מִיכָה שָׁמִיר [שָׁמִיר]. כה אֲחִי מִיכָה יִשִּׁיָּה לִבְנֵי יִשִּׁיָּה זְכַרְיָהוּ. כו בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי יַעֲזִיָּהוּ בְנוֹ. כז בְּנֵי מְרָרִי לְיַעֲזִיָּהוּ בְנוֹ וְשֹׁהַם וְזַכּוּר וְעִבְרִי. כח לְמַחְלִי אֶלְעָזָר וְלֹא הָיָה לוֹ בָּנִים. כט לְקִישׁ בְּנֵי קִישׁ יְרַחְמְאֵל. ל וּבְנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירִימוֹת אֵלֶּה בְּנֵי הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם. לא וַיַּפִּילוּ גַּם הֵם גּוֹרָלוֹת לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי דָּוִיד הַמֶּלֶךְ וְצָדוֹק וַאֲחִימֶלֶךְ וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אָבוֹת הָרֹאשׁ לְעֻמַּת אָחִיו הַקָּטָן.

יום רביעי כ״ט טבת

חומש - רביעי פרשת בא

ד וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר יְהוָה כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם׃

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר ה׳. בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי פַּרְעֹה נֶאֶמְרָה לוֹ נְבוּאָה זוֹ, שֶׁהָרֵי מְשֻׁיָּצָא מִלְּפָנָיו לֹא הוֹסִיף רְאוֹת פָּנָיו׃ **כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה.** כְּהֶחְלֵק הַלַּיְלָה, כַּחֲצֹת כְּמוֹ "בַּעֲלוֹת" (מלכים א י״ח), "בַּחֲרוֹת אַפִּם בָּנוּ" (תהילים קכ"ד), זֶהוּ פְּשׁוּטוֹ לְיִשְׁבוֹ עַל אָפְנָיו, שֶׁאֵין חֲצוֹת שֵׁם דָּבָר שֶׁל חֲצִי. וְרַבּוֹתֵינוּ דָּרְשׁוּהוּ כְּמוֹ כַּחֲצִי הַלַּיְלָה, וְאָמְרוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה "כַּחֲצוֹת", שֶׁמַּשְׁמַע סָמוּךְ לוֹ, אוֹ לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו, וְלֹא אָמַר "בַּחֲצוֹת", שֶׁמָּא יִטְעוּ אִצְטַגְנִינֵי פַּרְעֹה וְיֹאמְרוּ מֹשֶׁה בַּדַּאי הוּא (ברכות ד׳)׃

ה וּמֵת כָּל־בְּכוֹר׀ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה׃

עַד בְּכוֹר הַשִּׁבְיִי. לָמָּה לָקוּ הַשְּׁבוּיִים? כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ, יִרְאָתָם תָּבְעָה עֲלֵיהֶם וְהֵבִיאָה פְּרָעָנוּת עַל מִצְרַיִם׃ **מִבְּכוֹר פַּרְעֹה עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה.** כָּל הַפְּחוּתִים מִבְּכוֹר פַּרְעֹה וַחֲשׁוּבִים מִבְּכוֹר הַשִּׁפְחָה הָיוּ בִּכְלָל; וְלָמָּה לָקוּ בְּנֵי הַשִּׁפְחוֹת? שֶׁאַף הֵם הָיוּ מְשַׁעְבְּדִים בָּהֶם וּשְׁמֵחִים בְּצָרָתָם׃ **וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה.** לְפִי שֶׁהָיוּ עוֹבְדִין לָהּ. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִפְרָע מִן הָאֻמָּה, נִפְרָע מֵאֱלֹהֶיהָ׃

ו וְהָיְתָה צְעָקָה גְּדֹלָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא נִהְיָתָה וְכָמֹהוּ לֹא תֹסִף׃

ז וּלְכֹל | בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יֶחֱרַץ־כֶּלֶב לְשֹׁנוֹ לְמֵאִישׁ וְעַד־בְּהֵמָה לְמַעַן תֵּדְעוּן אֲשֶׁר׀ יַפְלֶה יְהוָה בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃

לֹא יֶחֱרַץ־כֶּלֶב לשונו. אוֹמֵר אֲנִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן שִׁנּוּן – לֹא יְשַׁנֵּן, וְכֵן "לֹא חָרַץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאִישׁ אֶת לְשׁוֹנוֹ" (יהושע י׳) – לֹא שִׁנֵּן, "אָז תֶּחֱרַץ" (שמואל ב ה׳:כ״ד) – תִּשְׁתַּנֵּן, "לְמוֹרֵג חָרוּץ" (ישעיהו מ״א) – שָׁנוּן, "מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ" (משלי כ״א) – אָדָם חָרִיף וְשָׁנוּן, "וְיַד חָרוּצִים תַּעֲשִׁיר" (שם י׳) – חֲרִיפִים, סוֹחֲרִים שְׁנוּנִים׃ **אֲשֶׁר יַפְלֶה.** יַבְדִּיל׃

ח וַיֵּרְדוּ כָל־עֲבָדֶיךָ אֵלַי וְהִשְׁתַּחֲווּ־לִי לֵאמֹר צֵא אַתָּה וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֵי־כֵן אֵצֵא וַיֵּצֵא מֵעִם־פַּרְעֹה בָּחֳרִי־אָף׃

וְיָרְדוּ כָל־עֲבָדֶיךָ. חֵלֶק כָּבוֹד לַמַּלְכוּת, שֶׁהָרֵי בַּסּוֹף יָרַד פַּרְעֹה בְּעַצְמוֹ אֵלָיו בַּלַּיְלָה "וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי" (שמות י"ב), וְלֹא אָמַר לוֹ מֹשֶׁה מִתְּחִלָּה וְיָרַדְתָּ אֵלַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִי׃ **אֲשֶׁר־בְּרַגְלֶיךָ.** הַהוֹלְכִים אַחַר עֲצָתְךָ וְהִלּוּכְךָ׃ **וְאַחֲרֵי־כֵן אֵצֵא.** עִם כָּל הָעָם מֵאַרְצְךָ׃ **וַיֵּצֵא מֵעִם־פַּרְעֹה.** כְּשֶׁגָּמַר דְּבָרָיו, יָצָא מִלְּפָנָיו׃ **בָּחֳרִי־אָף.** עַל שֶׁאָמַר לוֹ "אַל תֹּסֶף רְאוֹת פָּנַי" (שמות י׳)׃

ט וַיֹּאמֶר יְהוָה׀ אֶל־מֹשֶׁה לֹא־יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פַּרְעֹה לְמַעַן רְבוֹת מוֹפְתַי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

לְמַעַן רְבוֹת מוֹפְתַי. מַכַּת בְּכוֹרוֹת וּקְרִיעַת יַם סוּף וּלְנַעֵר אֶת מִצְרַיִם׃

י וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת־כָּל־הַמֹּפְתִים הָאֵלֶּה לִפְנֵי פַּרְעֹה וַיְחַזֵּק יְהוָה׀ אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא־שִׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃

משה ואהרן עשו וגו׳. כְּבָר כָּתַב לָנוּ זֹאת בְּכָל הַמּוֹפְתִים, וְלֹא שְׁנָאָה כָּאן אֶלָּא בְּשִׁבְיל לְסָמְכָהּ לַפָּרָשָׁה שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ׃

פרק י״ב: **א** וַיֹּאמֶר יְהוָה׀ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר׃

וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן. בְּשִׁבְיל שֶׁאַהֲרֹן עָשָׂה וְטָרַח בַּמּוֹפְתִים כְּמֹשֶׁה, חָלַק לוֹ כָּבוֹד זֶה בְּמִצְוָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁכְּלָלוֹ עִם מֹשֶׁה בַּדִּבּוּר׃ **בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.** חוּץ לַכֶּרֶךְ, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּתוֹךְ הַכֶּרֶךְ? תַּלְמוּד לוֹמַר (לעיל ט כט) "כְּצֵאתִי אֶת הָעִיר וְגוֹ'", וּמַה תְּפִלָּה קַלָּה לֹא הִתְפַּלֵּל בְּתוֹךְ הַכֶּרֶךְ, דִּבּוּר חָמוּר לֹא כָּל שֶׁכֵּן. וּמִפְּנֵי מָה לֹא נִדְבַּר עִמּוֹ בְּתוֹךְ הַכֶּרֶךְ? לְפִי שֶׁהָיְתָה מְלֵאָה גְּלוּלִים׃

ב הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה. הֶרְאָהוּ לְבָנָה בְּחִדּוּשָׁהּ וְאָמַר לוֹ כְּשֶׁהַיָּרֵחַ מִתְחַדֵּשׁ יִהְיֶה לְךָ רֹאשׁ חֹדֶשׁ (מכילתא). וְאֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִידֵי פְּשׁוּטוֹ, עַל חֹדֶשׁ נִיסָן אָמַר לוֹ, זֶה יִהְיֶה רֹאשׁ לְסֵדֶר מִנְיַן הֶחֳדָשִׁים, שֶׁיְּהֵא אִיָּר קָרוּי שֵׁנִי, סִיוָן שְׁלִישִׁי׃ **הַזֶּה.** נִתְקַשָּׁה מֹשֶׁה עַל מוֹלַד הַלְּבָנָה, בְּאֵיזוֹ שָׁעוֹר תֵּרָאֶה וְתִהְיֶה רְאוּיָה לְקַדֵּשׁ, וְהֶרְאָהוּ לוֹ בְּאֶצְבַּע אֶת הַלְּבָנָה בָּרָקִיעַ וְאָמַר לוֹ כָּזֶה רְאֵה וְקַדֵּשׁ (שם). וְכֵיצַד הֶרְאָהוּ? וַהֲלֹא לֹא הָיָה נִדְבָּר עִמּוֹ אֶלָּא בַּיּוֹם? שֶׁנֶּאֱמַר "וַיְהִי בְּיוֹם דִּבֶּר ה'" (שמות ו'), "בְּיוֹם צַוֹּתוֹ" (ויקרא ז'), "מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה ה' וָהָלְאָה" (במדבר ט"ו)? אֶלָּא סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה נֶאֶמְרָה לוֹ פָּרָשָׁה זוֹ וְהֶרְאָהוּ עִם חֲשֵׁכָה׃

ג דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל֮ לֵאמֹר֒ בֶּעָשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה֒ וְיִקְחוּ֙ לָהֶ֔ם אִ֥ישׁ שֶׂ֖ה לְבֵ֣ית־אָבֹ֑ת שֶׂ֖ה לַבָּֽיִת׃

דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עֲדַת. וְכִי אַהֲרֹן מְדַבֵּר? וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר אַתָּה תְדַבֵּר? אֶלָּא חוֹלְקִין כָּבוֹד זֶה לָזֶה, וְאוֹמְרִים זֶה לָזֶה לַמְּדֵנִי, וְהַדִּבּוּר יוֹצֵא מִבֵּין שְׁנֵיהֶם כְּאִלּוּ שְׁנֵיהֶם מְדַבְּרִים (מכילתא): **דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בֶּעָשֹׂר לַחֹדֶשׁ.** דַּבְּרוּ הַיּוֹם, בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁיִּקָּחוּהוּ בֶּעָשׂר לַחֹדֶשׁ׃ **הַזֶּה.** פֶּסַח מִצְרַיִם מִקָּחוֹ בֶּעָשׂוֹר, וְלֹא פֶּסַח דּוֹרוֹת (פסחים צ"ו)׃ **שֶׂה לְבֵית־אָבֹת.**

לְמִשְׁפָּחָה אַחַת; הֲרֵי שָׁהוּ מְרֻבִּין, יָכוֹל שֶׁה אֶחָד לְכֻלָּן? תַּלְמוּד לוֹמַר "שֶׂה לַבָּיִת" (מכילתא):

ד וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תָּכְסוּ עַל־הַשֶּׂה:

וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה. וְאִם יִהְיוּ מוּעָטִים מִהְיוֹת מִשֶּׂה אֶחָד, שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְאָכְלוֹ וְיִבָּא לִידֵי נוֹתָר, וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ וגו' זֶהוּ מַשְׁמָעוֹ לְפִי פְּשׁוּטוֹ. וְעוֹד יֵשׁ בּוֹ מִדְרָשׁ: לְלַמֵּד, שֶׁאַחַר שֶׁנִּמְנוּ עָלָיו, יְכוֹלִין לְהִתְמַעֵט וְלִמְשֹׁךְ יְדֵיהֶם הֵימֶנּוּ וּלְהִמָּנוֹת עַל שֶׂה אַחֵר; אַךְ אִם בָּאוּ לִמְשֹׁךְ יְדֵיהֶם וּלְהִתְמַעֵט, מהיות משה, יִתְמַעֲטוּ בְּעוֹד הַשֶּׂה קַיָּם, בְּהִיוֹתוֹ בַּחַיִּים וְלֹא מִשֶּׁנִּשְׁחַט (פסחים פ"ט): **בְּמִכְסַת.** חֻשְׁבּוֹן, וְכֵן "מִכְסַת הָעֹרְכִךְ" (ויקרא כ"ז): **לְפִי אָכְלוֹ.** הָרָאוּי לַאֲכִילָה, פְּרָט לְחוֹלֶה וּלְזָקֵן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱכֹל כַּזַּיִת (מכילתא): **תָּכְסוּ.** "תִּתְמַנּוּ":

ה שֶׂה תָּמִים זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם מִן־הַכְּבָשִׂים וּמִן־הָעִזִּים תִּקָּחוּ:

תָּמִים. בְּלֹא מוּם: **בֶּן־שָׁנָה.** כָּל שְׁנָתוֹ קָרוּי בֶּן שָׁנָה, כְּלוֹמַר שֶׁנּוֹלַד בְּשָׁנָה זוֹ: **מִן־הַכְּבָשִׂים וּמִן־הָעִזִּים.** אוֹ מִזֶּה אוֹ מִזֶּה, שֶׁאַף עֵז קָרוּי שֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר "וְשֶׂה עִזִּים" (דברים י"ד):

ו וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת־יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם:

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת. זֶהוּ לְשׁוֹן בִּקּוּר, שֶׁטָּעוּן בִּקּוּר מִמּוּם אַרְבָּעָה יָמִים קֹדֶם שְׁחִיטָה (פסחים צ"ו). וּמִפְּנֵי מָה הִקְדִּים לְקִיחָתוֹ לִשְׁחִיטָתוֹ אַרְבָּעָה יָמִים, מַה שֶּׁלֹּא צִוָּה כֵן בְּפֶסַח דּוֹרוֹת? הָיָה רַ' מַתְיָא בֶּן חָרָשׁ אוֹמֵר, הֲרֵי הוּא אוֹמֵר "וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ וְהִנֵּה עִתֵּךְ עֵת דּוֹדִים" (יחזקאל ט"ז) – הִגִּיעָה שְׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם שֶׁאֶגְאַל אֶת בָּנָיו, וְלֹא הָיוּ בְיָדָם מִצְוֹת לְהִתְעַסֵּק בָּהֶם כְּדֵי שֶׁיִּגָּאֲלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר "וָאֹמַר עֵרוֹם וְעֶרְיָה" (שם), וְנָתַן לָהֶם שְׁתֵּי מִצְוֹת, דַּם פֶּסַח וְדַם מִילָה, שֶׁמָּלוּ בְאוֹתוֹ הַלַּיְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר "מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ" (שם) – בִּשְׁנֵי דָמִים, וְאוֹמֵר "גַּם אֲנִי בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר אֵין מַיִם בּוֹ" (זכריה ט'); וּלְפִי שֶׁהָיוּ שְׁטוּפִין בֶּאֱלִילִים אָמַר לָהֶם משכו וקחו לכם, מִשְׁכוּ יְדֵיכֶם מֵאֱלִילִים, וּקְחוּ לָכֶם צֹאן שֶׁל מִצְוָה (מכילתא): **וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ וגו'.** וְכִי כֻּלָּן שׁוֹחֲטִין? אֶלָּא מִכָּאן שֶׁשְּׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ (קידושין מלכים א): **קְהַל עֲדַת־יִשְׂרָאֵל.** קָהָל וְעֵדָה וְיִשְׂרָאֵל; מִכָּאן אָמְרוּ, פִּסְחֵי צִבּוּר נִשְׁחָטִין בְּשָׁלוֹשׁ כִּתּוֹת זוֹ אַחַר זוֹ, וְכֻנְסָה כַּת רִאשׁוֹנָה נִנְעֲלוּ דַּלְתוֹת הָעֲזָרָה וְכוּ'. כִּדְאִיתָא בִּפְסָחִים (דף ס"ד): **בֵּין הָעַרְבָּיִם.** מֵשֵׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה קָרוּי בֵּין הָעַרְבַּיִם, שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נוֹטָה לְבֵית מְבוֹאוֹ לָעֲרֹב; וּלְשׁוֹן בין הערבים נִרְאֶה בְּעֵינַי אוֹתָן שָׁעוֹת שֶׁבֵּין עֲרִיבַת הַיּוֹם לַעֲרִיבַת הַלַּיְלָה, עֲרִיבַת הַיּוֹם בִּתְחִלַּת ז' שָׁעוֹת מִכִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עֶרֶב, וַעֲרִיבַת הַלַּיְלָה בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה. ערב לְשׁוֹן נָשֶׁף וְחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ "עֲרָבָה כָּל שִׂמְחָה" (ישעיהו כ"ד):

ז וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם:

וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם. זוֹ קַבָּלַת הַדָּם, יָכוֹל בַּיָּד? תַּלְמוּד לוֹמַר אשר בסף (מכילתא): **הַמְּזוּזֹת.** הֵם הַזְּקוּפוֹת אַחַת מִכָּאן לַפֶּתַח וְאַחַת מִכָּאן: **הַמַּשְׁקוֹף.** הָעֶלְיוֹן שֶׁהַדֶּלֶת שׁוֹקֶקֶת עָלָיו כְּשֶׁסּוֹגְרִין אוֹתוֹ, לינט"ל בְּלַעַז; וּלְשׁוֹן שְׁקִיפָה חֲבָטָה, כְּמוֹ "קוֹל עֹלֶה נָדָף" (ויקרא כ"ו) – דְּשָׁקִיף, חַבּוּרָה – מַשְׁקוֹפִי: **עַל־הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם.** וְלֹא עַל מַשְׁקוֹף וּמְזוּזוֹת שֶׁבְּבֵית הַתֶּבֶן וּבֵית הַבָּקָר, שֶׁאֵין דָּרִין בְּתוֹכוֹ (ע' מכילתא):

ח וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי־אֵשׁ וּמַצּוֹת עַל־מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ:

אֶת־הַבָּשָׂר. וְלֹא גִּידִים וַעֲצָמוֹת (שם): **וּמַצּוֹת עַל־מְרֹרִים.** כָּל עֵשֶׂב מַר נִקְרָא מָרוֹר; וְצֵוָּם לֶאֱכֹל מַר זֵכֶר לְ"וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם" (שמות א'):

ט אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם כִּי אִם־צְלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־כְּרָעָיו וְעַל־קִרְבּוֹ:

אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא. שֶׁאֵינוֹ צָלוּי כָּל צָרְכּוֹ קוֹרֵאוֹ נָא בְּלָשׁוֹן עֶרְבִי: **וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל.** כָּל זֶה בְּאַזְהָרַת אל תאכלו: **בַּמָּיִם.** מִנַּיִן לִשְׁאָר מַשְׁקִין? תַּלְמוּד לוֹמַר וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל, מִכָּל מָקוֹם (פסחים מ"א): **כִּי אִם־צְלִי־אֵשׁ.** לְמַעְלָה גָּזַר עָלָיו בְּמִצְוַת עֲשֵׂה, וְכָאן הוֹסִיף עָלָיו לֹא תַעֲשֶׂה, אל תאכלו ממנו ... כי אם צלי אש: **רֹאשׁוֹ עַל־כְּרָעָיו.** צוֹלֶהוּ כֻּלּוֹ כְּאֶחָד עִם רֹאשׁוֹ וְעִם כְּרָעָיו וְעִם קִרְבּוֹ, וּבְנֵי מֵעָיו נוֹתֵן לְתוֹכוֹ אַחַר הֲדָחָתָן (שם ע"ד); וּלְשׁוֹן על קרבו כִּלְשׁוֹן "עַל צִבְאוֹתָם" (שמות ו'), כְּמוֹ בְּצִבְאוֹתָם – כְּמוֹת שֶׁהֵן, אַף זֶה כְּמוֹת שֶׁהוּא – כָּל בְּשָׂרוֹ מְשֻׁלָּם:

י וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ:

וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר עד בקר פַּעַם שְׁנִיָּה? לִתֵּן בֹּקֶר עַל בֹּקֶר, שֶׁהַבֹּקֶר מַשְׁמָעוֹ מִשְׁעַת הָנֵץ הַחַמָּה, וּבָא הַכָּתוּב לְהַקְדִּים שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה מֵעֲלוֹת הַשַּׁחַר, זֶהוּ לְפִי מַשְׁמָעוֹ. וְעוֹד מִדְרָשׁ אַחֵר, לְמֵד שֶׁאֵינוֹ נִשְׂרָף בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא מֻמְחֶרֶת, וְכָךְ תִּדְרְשֶׁנּוּ: וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ בְּבֹקֶר רִאשׁוֹן, עַד בֹּקֶר שֵׁנִי תַּעֲמֹד וְתִשְׂרְפֶנּוּ (מכילתא):

יא וְכָכָה תֹּאכְלוּ אֹתוֹ מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים נַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמַקֶּלְכֶם בְּיֶדְכֶם וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפָּזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה:

מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים. מְזֻמָּנִים לַדֶּרֶךְ: **בְּחִפָּזוֹן.** לְשׁוֹן בֶּהָלָה וּמְהִירוּת, כְּמוֹ "וַיְהִי דָּוִד נָחְפָּז לָלֶכֶת" (שמואל א' כ"ג), "אֲשֶׁר הִשְׁלִיכוּ אֲרָם בְּחָפְזָם" (מלכים ב' ז'): **פֶּסַח הוּא לה'.** הַקָּרְבָּן קָרוּי פסח עַל שֵׁם הַדִּלּוּג וְהַפְסִיחָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מְדַלֵּג בֵּתֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין בָּתֵּי מִצְרִיִּים וְקוֹפֵץ מִמִּצְרֵי לְמִצְרֵי וְיִשְׂרָאֵל אֶמְצָעִי נִמְלָט; וְאַתֶּם עֲשׂוּ כָּל עֲבוֹדוֹתָיו לְשֵׁם שָׁמַיִם, דֶּרֶךְ דִּלּוּג וּקְפִיצָה, זֶכֶר לְשֵׁמוֹ שֶׁקָּרוּי פסח; וְגַם פשק"א לְשׁוֹן פְּסִיעָה:

יב וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכֵּיתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

וְעָבַרְתִּי. כְּמֶלֶךְ הָעוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם (מכילתא), וּבְהַעֲבָרָה אַחַת וּבְרֶגַע אֶחָד כֻּלָּן לוֹקִים: **כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם.** אַף בְּכוֹרוֹת אֲחֵרִים וְהֵם בְּמִצְרַיִם. וּמִנַּיִן אַף בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם שֶׁבִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים? תַּלְמוּד לוֹמַר "לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם" (תהלים קל"ו): **מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה.** מִי שֶׁהִתְחִיל בַּעֲבֵרָה מִמֶּנּוּ מַתְחֶלֶת הַפֻּרְעָנוּת (מכילתא): **וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם.** שֶׁל עֵץ נִרְקָבֶת וְשֶׁל מַתֶּכֶת נִמַּסֶת וְנִתֶּכֶת לָאָרֶץ (שם): **אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי ה'.** אֲנִי בְעַצְמִי, וְלֹא עַל יְדֵי שָׁלִיחַ:

יג וְהָיָה֙ הַדָּ֣ם לָכֶ֔ם לְאֹ֖ת עַ֣ל הַבָּתִּ֑ים אֲשֶׁ֥ר אַתֶּ֖ם שָׁ֣ם וְרָאִ֣יתִי אֶת־הַדָּ֔ם וּפָסַחְתִּ֥י עֲלֵכֶ֖ם וְלֹא־יִהְיֶ֣ה בָכֶ֗ם נֶ֙גֶף֙ לְמַשְׁחִ֔ית בְּהַכֹּתִ֖י בְּאֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת. לָכֶם לְאוֹת וְלֹא לַאֲחֵרִים לְאוֹת (שם). מִכָּאן שֶׁלֹּא נָתְנוּ הַדָּם אֶלָּא מִבִּפְנִים: **וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם.** הַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו, אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, נוֹתֵן אֲנִי אֶת עֵינַי לִרְאוֹת שֶׁאַתֶּם עֲסוּקִים בְּמִצְוֹתַי, וּפוֹסֵחַ אֲנִי עֲלֵיכֶם (שם): **וּפָסַחְתִּי.** וְחָמַלְתִּי, וְדוֹמֶה לוֹ "פָּסֹחַ וְהִמְלִיט" (ישעיהו ל"א). וַאֲנִי אוֹמֵר, כָּל פְּסִיחָה לְשׁוֹן דִּלּוּג וְקִפִּיצָה. ופסחתי, מְדַלֵּג הָיִיתִי מִבָּתֵּי יִשְׂרָאֵל לְבָתֵּי מִצְרִיִּים, שֶׁהָיוּ שְׁרוּיִים זֶה בְּתוֹךְ זֶה, וְכֵן "פּוֹסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים" (מלכים א י"ח), וְכֵן כָּל הַפְּסָחִים – הוֹלְכִים כְּקוֹפְצִים, וְכֵן "פָּסֹחַ וְהִמְלִיט" – מְדַלֵּג וּמְמַלֵּט מִבֵּין הַמּוּמָתִים: **וְלֹא־יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף.** אֲבָל הוֹוֶה הוּא בַּמִּצְרִים. הֲרֵי שֶׁהָיָה מִצְרִי בְּבֵיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, יָכוֹל יִמָּלֵט? תַּלְמוּד לוֹמַר "וְלֹא יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף", אֲבָל הוֹוֶה בַּמִּצְרִים שֶׁבְּבָתֵּיכֶם. הֲרֵי שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל בְּבֵיתוֹ שֶׁל מִצְרִי, שׁוֹמֵעַ אֲנִי יִלְקֶה כְּמוֹתוֹ, תַּלְמוּד לוֹמַר "וְלֹא יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף" (מכילתא):

יד וְהָיָ֤ה הַיּוֹם֙ הַזֶּ֔ה לָכֶ֖ם לְזִכָּר֑וֹן וְחַגֹּתֶ֣ם אֹת֗וֹ חַג֙ לַיהוָ֔ה לְדֹרֹתֵיכֶ֖ם חֻקַּ֣ת עוֹלָ֑ם תְּחָגֻּֽהוּ׃

לְזִכָּרוֹן. לְדוֹרוֹת: **וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ.** יוֹם שֶׁהוּא לְךָ לְזִכָּרוֹן אַתָּה חוֹגְגוֹ. וַעֲדַיִן לֹא שָׁמַעְנוּ אֵיזֶהוּ יוֹם הַזִּכָּרוֹן, תַּלְמוּד לוֹמַר "זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם" (שמות י"ג), לִמְּדָנוּ, שֶׁיּוֹם הֲיצִיאָה הוּא יוֹם שֶׁל זִכָּרוֹן. וְאֵי זֶה יוֹם יָצְאוּ? תַּלְמוּד לוֹמַר "מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ" (במדבר ל"ג), הֱוֵי אוֹמֵר יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן הוּא שֶׁל יוֹם טוֹב, שֶׁהֲרֵי לֵיל חֲמִשָּׁה עָשָׂר אָכְלוּ אֶת הַפֶּסַח וְלַבֹּקֶר יָצְאוּ (מכילתא): **לְדֹרֹתֵיכֶם וגו'.** שׁוֹמֵעַ אֲנִי מִעוּט דּוֹרוֹת שְׁנַיִם, תַּלְמוּד לוֹמַר "חֻקַּת עוֹלָם תְּחָגֻּהוּ" (שם):

טו שִׁבְעַ֣ת יָמִ֔ים מַצּוֹת֙ תֹּאכֵ֔לוּ אַ֚ךְ בַּיּ֣וֹם הָרִאשׁ֔וֹן תַּשְׁבִּ֥יתוּ שְׂאֹ֖ר מִבָּתֵּיכֶ֑ם כִּ֣י | כָל־אֹכֵ֞ל חָמֵ֗ץ וְנִכְרְתָ֛ה הַנֶּ֥פֶשׁ הַהִ֖וא מִיִּשְׂרָאֵ֑ל מִיּ֤וֹם הָרִאשׁוֹן֙ עַד־י֣וֹם הַשְּׁבִיעִ֔י׃

שִׁבְעַת יָמִים. שטיינ"א שֶׁל יָמִים: **שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ.** וּבְמָקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר "שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת" (דברים ט"ז) לְמֵד עַל שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח שֶׁאֵינוֹ חוֹבָה לֶאֱכֹל מַצָּה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאכַל חָמֵץ; מִנַּיִן אַף שִׁשָּׁה רִאשׁוֹנִים? תַּלְמוּד לוֹמַר "שִׁשֶּׁת יָמִים". זוֹ מִדָּה בַּתּוֹרָה, דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן הַכְּלָל לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ בִּלְבַד יָצָא, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא, מַה שְׁבִיעִי רִאשׁוֹן אַף שִׁשָּׁה רִאשׁוֹנִים; יָכוֹל אַף הַלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, תַּלְמוּד לוֹמַר "בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצֹּת" – הַכָּתוּב קִבְּעוֹ חוֹבָה (פסחים ק"כ): **אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שאור.** מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְקָרוּי רִאשׁוֹן לְפִּי שֶׁהוּא לִפְנֵי הַשִּׁבְעָה; וּמְצִינוּ מָקוֹם קָרוּי רִאשׁוֹן, "הָרִאשׁוֹן אָדָם תּוֹלֵד" (איוב ט"ו) – הֲלִפְנֵי אָדָם נוֹלַדְתָּ; אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא רִאשׁוֹן שֶׁל שִׁבְעָה? תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ וגו'" (שמות ל"ד) – לֹא תִשְׁחַט הַפֶּסַח וְעַדַיִן חָמֵץ קַיָּם (פסחים ה'): **הַנֶּפֶשׁ הַהִוא.** כְּשֶׁהִיא בְנַפְשָׁהּ וּבְדַעְתָּהּ – פָּרָט לְאָנוּס (מכילתא): **מִיִּשְׂרָאֵל.** שׁוֹמֵעַ אֲנִי תִּכָּרֵת מִיִּשְׂרָאֵל וְתֵלֵךְ לָהּ לְעַם אַחֵר, תַּלְמוּד לוֹמַר בְּמָקוֹם אַחֵר "מִלְּפָנָי" (ויקרא כ"ב) – בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא רְשׁוּתִי:

טז וּבַיּ֣וֹם הָרִאשׁ֗וֹן מִקְרָא־קֹ֙דֶשׁ֙ וּבַיּ֣וֹם הַשְּׁבִיעִ֔י מִקְרָא־קֹ֖דֶשׁ יִהְיֶ֣ה לָכֶ֑ם כָּל־מְלָאכָ֥ה לֹא־יֵעָשֶׂ֖ה בָּהֶ֥ם אַךְ֙ אֲשֶׁ֣ר יֵאָכֵ֣ל לְכָל־נֶ֔פֶשׁ הוּא֙ לְבַדּ֣וֹ יֵעָשֶׂ֔ה לָכֶֽם׃

מִקְרָא־קֹדֶשׁ. מִקְרָא שֵׁם דָּבָר; קְרָא אוֹתוֹ קֹדֶשׁ לַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּכְסוּת (מכילתא): **לֹא־יֵעָשֶׂה בָהֶם.** אֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֲחֵרִים (שם): **הוּא לְבַדּוֹ.** "הוּא" וְלֹא מַכְשִׁירָיו שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָן מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב (ביצה כ"ח): **לְכָל־נָפֶשׁ.** אֲפִלּוּ לִבְהֵמָה; יָכוֹל אַף לַגּוֹיִם, תַּלְמוּד לוֹמַר לָכֶם (מכילתא):

יז וּשְׁמַרְתֶּ֣ם אֶת־הַמַּצּוֹת֮ כִּ֣י בְעֶצֶם֒ הַיּ֣וֹם הַזֶּ֔ה הוֹצֵ֥אתִי אֶת־צִבְאֹתֵיכֶ֖ם מֵאֶ֣רֶץ מִצְרָ֑יִם וּשְׁמַרְתֶּ֤ם אֶת־הַיּוֹם֙ הַזֶּ֔ה לְדֹרֹתֵיכֶ֖ם חֻקַּ֥ת עוֹלָֽם׃

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַמַּצּוֹת. שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לִידֵי חִמּוּץ; מִכָּאן אָמְרוּ תָּפַח תִּלְטוֹשׁ בְּצוֹנֵן, רַבִּי יֹאשִׁיָּה אוֹמֵר אַל תְּהִי קוֹרֵא אֶת הַמַּצּוֹת, אֶלָּא אֶת הַמִּצְוֹת – כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין מַחֲמִיצִין אֶת הַמַּצָּה, כָּךְ אֵין מַחֲמִיצִין אֶת הַמִּצְוָה, אֶלָּא אִם בָּאָה לְיָדְךָ, עֲשֵׂה אוֹתָהּ מִיָּד (שם): **וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה.** מִמְּלָאכָה: **לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם.** לְפִי שֶׁלֹּא נֶאֱמַר דורות וְחקת עולם עַל הַמְּלָאכָה אֶלָּא עַל הַחֲגִיגָה, לְכָךְ חָזַר וּשְׁנָאוֹ כָּאן, שֶׁלֹּא תֹּאמַר אַזְהָרַת כל מלאכה לא יעשה לֹא לְדוֹרוֹת נֶאֱמְרָה אֶלָּא לְאוֹתוֹ הַדּוֹר:

יח בָּרִאשֹׁן֮ בְּאַרְבָּעָה֒ עָשָׂ֤ר יוֹם֙ לַחֹ֔דֶשׁ בָּעֶ֖רֶב תֹּאכְל֣וּ מַצֹּ֑ת עַ֚ד י֣וֹם הָאֶחָ֔ד וְעֶשְׂרִ֖ים לַחֹ֥דֶשׁ בָּעָֽרֶב׃

עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים. לָמָּה נֶאֱמַר? וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר "שִׁבְעַת יָמִים"? לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר יָמִים, לֵילוֹת מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר עד יום האחד ועשרים וגו' (מכילתא):

יט שִׁבְעַ֤ת יָמִים֙ שְׂאֹ֣ר לֹ֔א יִמָּצֵ֖א בְּבָתֵּיכֶ֑ם כִּ֣י | כָל־אֹכֵ֞ל מַחְמֶ֗צֶת וְנִכְרְתָ֛ה הַנֶּ֥פֶשׁ הַהִ֖וא מֵעֲדַ֣ת יִשְׂרָאֵ֑ל בַּגֵּ֥ר וּבְאֶזְרַ֖ח הָאָֽרֶץ׃

לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם. מִנַּיִן לַגְּבוּלִין? תַּלְמוּד לוֹמַר "בְּכָל גְּבוּלֶךָ" (שמות י"ג); מַה תַּלְמוּד לוֹמַר בְּבָתֵּיכֶם? מַה בֵּיתְךָ בִּרְשׁוּתְךָ, אַף גְּבוּלְךָ שֶׁבִּרְשׁוּתְךָ, יָצָא חֲמֵצוֹ שֶׁל נָכְרִי שֶׁהוּא אֵצֶל יִשְׂרָאֵל וְלֹא קִבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת (מכילתא): **כִּי כָל־אֹכֵל מַחְמֶצֶת.** לַעֲנֹשׁ כָּרֵת עַל הַשְּׁאוֹר, וַהֲלֹא כְּבָר עָנַשׁ עַל הֶחָמֵץ? אֶלָּא שֶׁלֹּא תֹּאמַר חָמֵץ שֶׁרָאוּ לַאֲכִילָה עָנַשׁ עָלָיו, שְׁאוֹר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לַאֲכִילָה לֹא יֵעָנֵשׁ עָלָיו; וְאִם עָנַשׁ עַל הַשְּׁאוֹר וְלֹא עָנַשׁ עַל הֶחָמֵץ, הָיִיתִי אוֹמֵר, שְׁאוֹר שֶׁהוּא מְחַמֵּץ אֲחֵרִים עָנַשׁ עָלָיו, חָמֵץ שֶׁאֵינוֹ מְחַמֵּץ אֲחֵרִים לֹא יֵעָנֵשׁ עָלָיו, לְכָךְ נֶאֱמְרוּ שְׁנֵיהֶם (מכילתא): **בַּגֵּר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ.** לְפִי שֶׁהַנֵּס נַעֲשָׂה לְיִשְׂרָאֵל, הֻצְרַךְ לְרַבּוֹת אֶת הַגֵּרִים (שם):

כ כָּל־מַחְמֶ֖צֶת לֹ֣א תֹאכֵ֑לוּ בְּכֹ֖ל מוֹשְׁבֹתֵיכֶ֥ם תֹּאכְלוּ־מַצּֽוֹת׃

מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ. אַזְהָרָה עַל אֲכִילַת שְׁאוֹר: **כָּל־מַחְמֶצֶת.** לְהָבִיא אֶת תַּעֲרֹבְתּוֹ: **בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מַצּוֹת.** זֶה בָּא לְלַמֵּד שֶׁתְּהֵא רְאוּיָה לְהֵאָכֵל בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם, פָּרָט לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְחַלּוֹת תּוֹדָה (מכילתא):

פרק קמ: א לַמְנַצֵּחַ מִזְמ֥וֹר לְדָוִ֑ד ב חַלְּצֵ֥נִי יְ֝הוָ֗ה מֵאָדָ֥ם רָ֑ע מֵאִ֥ישׁ חֲמָסִ֝֗ים תִּנְצְּרֵֽנִי׃ ג אֲשֶׁ֤ר חָשְׁב֣וּ רָע֣וֹת בְּלֵ֑ב כָּל-י֝֗וֹם יָגֻ֥רוּ מִלְחָמֽוֹת׃ ד שָׁנְנ֣וּ לְשׁוֹנָ֣ם כְּמ֣וֹ נָ֑חָשׁ חֲמַ֥ת עַכְשׁ֥וּב תַּ֝חַ֗ת שְׂפָתֵ֥ימוֹ סֶֽלָה׃ ה שָׁמְרֵ֣נִי יְ֭הוָה | מִ֣ידֵי רָשָׁ֑ע מֵאִ֥ישׁ חֲמָסִ֝֗ים תִּנְצְּרֵ֥נִי אֲשֶׁ֥ר חָשְׁב֥וּ לִדְחֽוֹת פְּעָמָֽי׃ ו טָמְנ֣וּ-גֵאִ֣ים | פַּ֣ח לִ֑י וַחֲבָלִ֗ים פָּרְשׂ֥וּ רֶ֝֗שֶׁת לְיַ֣ד-מַעְגָּ֑ל מִקְשִׁ֖ים שָׁתּ֣וּ-לִ֣י סֶֽלָה׃ ז אָמַ֣רְתִּי לַ֭יהוָה אֵ֣לִי אָ֑תָּה הַאֲזִ֥ינָה יְ֝הוָ֗ה קוֹל֥ תַּחֲנוּנָֽי׃ ח (יְהוִ֤ה) אֲלֹהִ֨ים ׀ אֲדֹנָ֬י עֹ֣ז יְשׁוּעָתִ֑י סַכֹּ֥תָה לְרֹאשִׁ֖י בְּי֣וֹם נָֽשֶׁק׃ ט אַל-תִּתֵּ֣ן יְ֭הוָה מַאֲוֵ֣י רָשָׁ֑ע זִמָּמ֥וֹ אַל-תָּ֝פֵ֗ק יָרוּמ֥וּ סֶֽלָה׃ י רֹ֤אשׁ מְסִבָּ֨י ׀ עָמָ֗ל שְׁפָתֵ֣ימוֹ (יכסומו) יְכַסֻּֽמוֹ׃ יא (ימיטו) יִמּ֣וֹטוּ עֲלֵיהֶ֣ם גֶּחָלִ֑ים בָּאֵ֥שׁ יַפְּלֵ֝֗ם בְּמַהֲמֹר֥וֹת בַּל-יָקֻֽמוּ׃ יב אִ֣ישׁ לָשׁ֣וֹן בַּל-יִכּ֣וֹן בָּאָ֑רֶץ אִ֥ישׁ-חָ֝מָ֗ס רָ֣ע יְצ֣וּדֶנּוּ לְמַדְחֵפֽוֹת׃ יג (ידעת) יָדַ֗עְתִּי כִּי-יַעֲשֶׂ֣ה יְ֭הוָה דִּ֣ין עָנִ֑י מִשְׁפַּ֖ט אֶבְיוֹנִֽים׃ יד אַ֤ךְ צַדִּיקִ֨ים ׀ יוֹד֬וּ לִשְׁמֶ֗ךָ יֵ֭שְׁבוּ יְשָׁרִ֣ים אֶת-פָּנֶֽיךָ׃

פרק קמא: א מִזְמ֥וֹר לְדָוִ֑ד יְ֝הוָ֗ה קְרָאתִ֥יךָ חוּשָׁה לִּ֑י הַאֲזִ֥ינָה קוֹלִ֖י בְּקָרְאִי-לָֽךְ׃ ב תִּכּ֣וֹן תְּפִלָּתִ֣י קְטֹ֣רֶת לְפָנֶ֑יךָ מַשְׂאַ֖ת כַּפַּ֣י מִנְחַת-עָ֣רֶב׃ ג שִׁיתָ֣ה יְ֭הוָה שָׁמְרָ֣ה לְפִ֑י נְצֹ֖רָה עַל-דַּ֣לֶת שְׂפָתָֽי׃ ד אַל-תַּ֣ט-לִבִּ֣י לְדָבָ֑ר | לָ֥עׇת לְהִתְעֹלֵ֗ל עֲלִלוֹת֮ | בְּרֶ֪שַׁע אֶת-אִישֵׁ֫י פֹּעֲלֵי-אָ֥וֶן וּבַל-אֶלְחַ֥ם בְּמַנְעַמֵּיהֶֽם׃ ה יַ֭הֲלְמֵנִי-צַדִּ֣יק | חֶ֑סֶד וְיוֹכִיחֵ֥נִי שֶׁ֝֗מֶן רֹ֣אשׁ אַל-יָנֵ֣י רֹאשִׁ֑י כִּי-עוֹד֮ וּתְפִלָּתִ֪י בְּרָעוֹתֵיהֶֽם׃ ו נִשְׁמְט֣וּ בִידֵ֣י-סֶ֭לַע שֹׁפְטֵיהֶ֑ם וְשָׁמְע֥וּ אֲ֝מָרַ֗י כִּ֣י נָעֵ֥מוּ׃ ז כְּמ֤וֹ פֹ֣לַח וּבֹקֵ֣עַ בָּאָ֑רֶץ נְפֻזְר֥וּ עַ֝צְמֵ֗ינוּ לְפִ֥י שְׁאֽוֹל׃ ח כִּ֤י אֵ֣לֶיךָ ׀ (יְהוִ֣ה) אֲלֹהִ֣ים אֲדֹנָ֣י עֵינָ֑י בְּכָ֥ה חָ֝סִ֗יתִי אַל-תְּעַר נַפְשִׁ֥י׃ ט שָׁמְרֵ֣נִי מִיְּדֵ֣י פַ֭ח יָקְשׁ֣וּ לִ֑י וּ֝מֹקְשׁ֗וֹת פֹּעֲלֵ֥י אָֽוֶן׃ י יִפְּל֣וּ בְמַכְמֹרָ֣יו רְשָׁעִ֑ים יַ֝חַ֗ד אָנֹכִ֥י עַד-אֶעֱבֽוֹר׃

פרק קמב: א מַשְׂכִּ֥יל לְדָוִ֑ד בִּהְיוֹתוֹ֮ בַּמְּעָרָ֪ה תְּפִלָּ֫ה׃ ב קוֹלִ֣י אֶל-יְ֭הוָה אֶזְעָ֑ק קוֹלִ֖י אֶל-יְהוָ֣ה אֶתְחַנָּֽן׃ ג אֶשְׁפֹּ֣ךְ לְפָנָ֣יו שִׂיחִ֑י צָרָתִ֖י לְפָנָ֣יו אַגִּֽיד׃ ד בְּהִתְעַטֵּ֣ף עָלַ֣י | רוּחִ֑י וְאַתָּ֥ה יָ֝דַ֗עְתָּ נְתִיבָתִ֥י בְּאֹרַ֗ח-זוּ אֲהַלֵּ֥ךְ טָמְנ֖וּ פַּ֣ח לִֽי׃ ה הַבֵּ֣יט יָמִ֣ין | וּרְאֵ֑ה וְאֵין-לִ֥י מַכִּ֗יר אָבַ֣ד מָנ֣וֹס מִמֶּ֑נִּי אֵ֥ין דּוֹרֵ֖שׁ לְנַפְשִֽׁי׃ ו זָעַ֣קְתִּי אֵלֶ֣יךָ יְ֭הוָה אָ֣מַרְתִּי אַתָּ֣ה מַחְסִ֑י חֶ֝לְקִ֗י בְּאֶ֣רֶץ הַחַיִּ֥ים׃ ז הַקְשִׁ֣יבָה | אֶל-רִנָּתִ֑י כִּי-דַלּ֖וֹתִי מְאֹ֣ד הַצִּילֵ֣נִי מֵרֹדְפַ֑י כִּ֥י אָמְצ֖וּ מִמֶּ֣נִּי׃ ח הוֹצִ֣יאָה מִמַּסְגֵּר֮ | נַפְשִׁ֪י ׀ לְהוֹד֫וֹת אֶת-שְׁמֶ֥ךָ בִּ֭י יַכְתִּ֣רוּ צַדִּיקִ֑ים כִּ֖י תִגְמֹ֣ל עָלָֽי׃

פרק קמג: א מִזְמ֥וֹר לְדָוִ֑ד יְ֝הוָ֗ה | שְׁמַ֣ע תְּפִלָּתִ֣י הַאֲזִ֣ינָה אֶל-תַּחֲנוּנַ֑י בֶּאֱמׇנָתְךָ֥ עֲנֵ֖נִי בְּצִדְקָתֶֽךָ׃ ב וְאַל-תָּבֹ֣א בְמִשְׁפָּ֣ט אֶת-עַבְדֶּ֑ךָ כִּי֮ לֹא-יִצְדַּ֪ק לְפָנֶ֫יךָ כׇּל-חָֽי׃ ג כִּ֤י רָ֣דַף אוֹיֵ֑ב | נַפְשִׁ֥י דִכְּ֝תָ֗ה לָאָ֥רֶץ חַיָּתִ֑י הוֹשִׁיבַ֥נִי בְמַחֲשַׁכִּ֗ים כְּמֵתֵ֥י עוֹלָֽם׃ ד וַתִּתְעַטֵּ֣ף עָלַ֣י רוּחִ֑י בְּתוֹכִ֥י יִשְׁתּוֹמֵ֖ם לִבִּֽי׃ ה זָ֭כַרְתִּי יְמִ֣ים | מִקֶּ֑דֶם הָגִ֥יתִי בְכׇל-פָּעֳלֶ֗ךָ בְּמַעֲשֵׂ֥ה יָדֶ֖יךָ אֲשׂוֹחֵ֣חַ׃ ו פָּרַ֣שְׂתִּי יָדַ֣י אֵלֶ֑יךָ נַפְשִׁ֥י | כְּאֶ֖רֶץ-עֲיֵפָ֣ה לְךָ֣ סֶֽלָה׃ ז מַהֵ֣ר עֲנֵ֣נִי | יְהוָ֣ה כָּלְתָ֑ה רוּחִ֥י אַל-תַּסְתֵּ֖ר פָּנֶ֣יךָ מִמֶּ֣נִּי וְנִמְשַׁלְתִּ֥י עִם-יֹרְדֵ֖י בֽוֹר׃ ח הַשְׁמִ֣יעֵ֣נִי בַבֹּ֑קֶר | חַסְדֶּ֥ךָ כִּי-בְ֝ךָ֗ בָּטָ֥חְתִּי הוֹדִיעֵ֣נִי דֶּ֣רֶךְ-זוּ אֵלֵ֑ךְ כִּי-אֵ֖לֶיךָ נָשָׂ֣אתִי נַפְשִֽׁי׃ ט הַצִּילֵ֣נִי מֵאֹיְבַ֑י | יְהוָ֥ה אֵ֝לֶ֗יךָ כִּסְתִּֽי׃ י לַמְּדֵ֣נִי | לַעֲשׂ֣וֹת רְצוֹנֶ֑ךָ כִּי-אַתָּ֥ה אֱ֝לוֹהָ֗י רוּחֲךָ֥ טוֹבָ֑ה תַּנְחֵ֥נִי בְּאֶ֖רֶץ מִישׁוֹר֣׃ יא לְמַ֣עַן-שִׁמְךָ֣ יְהוָ֣ה תְּחַיֵּ֑נִי בְּצִדְקָתְךָ֥ | תּוֹצִ֖יא מִצָּרָ֣ה נַפְשִֽׁי׃ יב וּבְחַסְדֶּ֥ךָ תַּצְמִ֗ית אֹיְבָ֑י וְהַאֲבַדְתָּ֥ כׇּל-צֹרְרֵ֖י נַפְשִׁ֣י כִּֽי-אֲנִ֣י עַבְדֶּֽךָ׃

פרק קמד: א לְדָוִ֑ד | בָּר֣וּךְ יְ֭הוָה | צוּרִ֣י הַמְלַמֵּ֣ד יָדַ֣י לַקְרָ֑ב אֶצְבְּעוֹתַ֥י לַמִּלְחָמָֽה׃ ב חַסְדִּ֥י וּמְצוּדָתִ֗י מִשְׂגַּבִּ֥י וּמְפַלְטִ֥י לִ֑י מָגִנִּ֥י וּבֽוֹ חָסִ֥יתִי הָרוֹדֵ֥ד עַמִּ֗י תַּחְתִּֽי׃ ג יְ֭הוָה מָה-אָדָ֣ם וַתֵּדָעֵ֑הוּ בֶּן-אֱנ֥וֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵֽהוּ׃ ד אָדָ֥ם לַהֶ֗בֶל דָּ֭מָה יָמָ֑יו כְּצֵ֥ל עוֹבֵֽר׃ ה יְ֭הוָה הַט-שָׁמֶ֣יךָ וְתֵרֵ֑ד גַּ֥ע בֶּ֝הָרִ֗ים וְיֶעֱשָֽׁנוּ׃ ו בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵ֑ם שְׁלַ֖ח חִצֶּ֣יךָ וּתְהֻמֵּֽם׃ ז שְׁלַ֣ח יָ֭דֶיךָ מִמָּר֑וֹם פְּצֵ֥נִי וְהַצִּילֵ֖נִי מִמַּ֣יִם רַבִּ֑ים מִיַּד֥ בְּנֵי נֵכָֽר׃ ח אֲשֶׁר֮ פִּיהֶם֪ דִּבֶּ֫ר-שָׁ֥וְא וִ֝ימִינָ֗ם יְמִ֣ין שֶׁ֑קֶר׃ ט אֱלֹהִ֥ים שִׁ֤יר חָדָ֨שׁ ׀ אָשִׁ֬ירָה לָּ֗ךְ בְּנֵ֣בֶל עָ֭שׂוֹר אֲזַמְּרָה-לָּֽךְ׃ י הַנּוֹתֵ֣ן תְּשׁוּעָ֣ה לַמְּלָכִ֑ים הַפּוֹצֶ֥ה אֶת-דָּ֝֗וִד עַבְדּ֥וֹ מֵחֶ֥רֶב רָעָֽה׃ יא פְּצֵ֣נִי וְהַצִּילֵ֣נִי מִיַּד֮ בְּנֵי-נֵ֪כָר ׀ אֲשֶׁ֤ר פִּיהֶ֨ם ׀ דִּבֶּ֬ר-שָׁ֗וְא וִ֝ימִינָ֗ם יְמִ֣ין שֶׁ֑קֶר׃ יב כִּנְטִעִ֥ים ׀ מְגֻדָּלִ֗ים בִּנְעוּרֵיהֶ֑ם בְּנוֹתֵ֥ינוּ כְזָוִ֥ית מְחֻטָּבֽוֹת תַּבְנִ֥ית הֵיכָֽל׃ יג מְזֹוֵ֥ינוּ מְלֵאִ֗ים מְפִיקִ֥ים מִזַּ֥ן אֶל-זַ֑ן צֹאנֵ֥נוּ מַאֲלִיפ֥וֹת מְרֻבָּב֥וֹת בְּחוּצוֹתֵֽינוּ׃ יד אַלּוּפֵ֥ינוּ מְסֻבָּלִ֑ים אֵ֤ין-פֶּ֨רֶץ ׀ וְאֵ֬ין יוֹצֵ֗את וְאֵ֥ין צְוָחָ֑ה בִּרְחֹבֹתֵֽינוּ׃ טו אַשְׁרֵ֥י הָ֝עָ֗ם שֶׁכָּ֣כָה לּ֑וֹ אַשְׁרֵ֥י הָעָ֗ם שֶׁ֝יְהוָ֥ה אֱלֹהָֽיו׃

פרק קמה: א תְּהִלָּ֗ה לְדָוִ֫ד אֲרוֹמִמְךָ֣ אֱלוֹהַ֣י הַמֶּ֑לֶךְ וַאֲבָרְכָ֖ה שִׁמְךָ֣ לְעוֹלָ֣ם וָעֶֽד׃ ב בְּכׇל-י֭וֹם אֲבָרְכֶ֑ךָּ וַאֲהַלְלָ֖ה שִׁמְךָ֣ לְעוֹלָ֣ם וָעֶֽד׃ ג גָּד֣וֹל יְהוָ֣ה וּמְהֻלָּ֑ל וְלִגְדֻלָּתוֹ֥ אֵ֝֗ין חֵֽקֶר׃ ד דּ֣וֹר לְדוֹר֮ יְשַׁבַּ֪ח מַעֲשֶׂ֫יךָ וּגְבוּרֹתֶ֥יךָ יַגִּֽידוּ׃ ה הֲ֭דַר כְּב֣וֹד הוֹדֶ֑ךָ וְדִבְרֵ֖י נִפְלְאוֹתֶ֣יךָ אָשִׂ֣יחָה׃ ו וֶעֱז֣וּז נוֹרְאֹתֶ֣יךָ יֹאמֵ֑רוּ (וגדולתיך) וּגְדוּלָּתְךָ֥ אֲסַפְּרֶֽנָּה׃ ז זֵ֤כֶר ׀ רַב-טוּבְךָ֬ יַבִּ֗יעוּ וְצִדְקָתְךָ֥ יְרַנֵּֽנוּ׃ ח חַנּ֣וּן וְרַח֣וּם יְהוָ֑ה אֶ֝רֶךְ אַפַּ֗יִם וּגְדָל-חָֽסֶד׃ ט טוֹב-יְהוָ֥ה לַכֹּ֑ל וְ֝רַחֲמָ֗יו עַל-כׇּל-מַעֲשָֽׂיו׃ י יוֹד֣וּךָ יְ֭הוָה כָּל-מַעֲשֶׂ֑יךָ וַחֲסִידֶ֖יךָ יְבָרְכוּכָֽה׃ יא כְּב֣וֹד מַלְכוּתְךָ֣ יֹאמֵ֑רוּ וּגְבוּרָתְךָ֥ יְדַבֵּֽרוּ׃ יב לְהוֹדִ֣יעַ | לִבְנֵ֣י הָאָ֣דָם גְּבוּרֹתָ֑יו וּכְב֡וֹד הֲדַ֣ר מַלְכוּתֽוֹ׃ יג מַלְכוּתְךָ֥ מַלְכ֖וּת כׇּל-עֹלָמִ֑ים וּ֝מֶמְשַׁלְתְּךָ֗ בְּכׇל-דּ֥וֹר וָדֹֽר׃ יד סוֹמֵ֣ךְ יְהוָ֣ה לְכׇל-הַנֹּפְלִ֑ים וְזוֹקֵ֥ף לְכׇל-הַכְּפוּפִֽים׃ טו עֵינֵ֣י-כֹ֭ל אֵלֶ֣יךָ יְשַׂבֵּ֑רוּ וְאַתָּ֥ה נוֹתֵ֖ן לָהֶ֣ם אֶת-אָכְלָ֣ם בְּעִתּֽוֹ׃ טז פּוֹתֵ֥חַ אֶת-יָדֶ֑ךָ וּמַשְׂבִּ֥יעַ לְכׇל-חַ֖י רָצֽוֹן׃ יז צַדִּ֣יק יְ֭הוָה בְּכׇל-דְּרָכָ֑יו וְחָסִ֖יד בְּכׇל-מַעֲשָֽׂיו׃ יח קָר֣וֹב יְ֭הוָה לְכׇל-קֹרְאָ֑יו לְכֹ֥ל אֲשֶׁ֖ר יִקְרָאֻ֣הוּ בֶאֱמֶֽת׃ יט רְצ֣וֹן-יְרֵאָ֣יו יַעֲשֶׂ֑ה וְאֶת-שַׁוְעָתָ֖ם יִ֣שְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵֽם׃ כ שׁוֹמֵ֣ר יְ֭הוָה אֶת-כׇּל-אֹהֲבָ֑יו וְאֵ֖ת כׇּל-הָרְשָׁעִ֣ים יַשְׁמִֽיד׃ כא תְּהִלַּ֣ת יְ֭הוָה יְדַבֶּ֣ר-פִּ֑י וִיבָרֵ֥ךְ כׇּל-בָּ֝שָׂ֗ר שֵׁ֤ם קׇדְשׁ֬וֹ לְעוֹלָ֖ם וָעֶֽד׃

פרק קמו: א הַלְלוּ֣יָהּ ׀ הַלְלִ֣י נַפְשִׁ֣י אֶת-יְהוָֽה׃ ב אֲהַלְלָ֣ה יְהוָ֣ה בְּחַיָּ֑י אֲזַמְּרָ֖ה לֵאלֹהַ֣י בְּעוֹדִֽי׃ ג אַל-תִּבְטְח֣וּ

בִּנְדִיבִים בְּבֶן-אָדָם | שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה: ד תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֹׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עָשְׁתֹּנֹתָיו: ה אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל-יְהוָה אֱלֹהָיו: ו עֹשֶׂה | שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם: ז עֹשֶׂה מִשְׁפָּט | לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: ח יְהוָה | פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב צַדִּיקִים: ט יְהוָה | שֹׁמֵר אֶת-גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: י יִמְלֹךְ יְהוָה | לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

פרק קמז: א הַלְלוּיָהּ | כִּי-טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי-נָעִים נָאוָה תְהִלָּה: ב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: ג הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: ד מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא: ה גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב-כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: ו מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי-אָרֶץ: ז עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר: ח הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם | בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: ט נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: י לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא-בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: יא רוֹצֶה יְהוָה אֶת-יְרֵאָיו אֶת-הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: יב שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַם אֶת-יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: יג כִּי-חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: יד הַשָּׂם-גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: טו הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד-מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: טז הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר: יז מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד: יח יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ-מָיִם: יט מַגִּיד (דברו) דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: כ לֹא עָשָׂה כֵן | לְכָל-גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל-יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ:

פרק קמח: א הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ אֶת-יְהוָה מִן-הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים: ב הַלְלוּהוּ כָל-מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל-צְבָאָיו: ג הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל-כּוֹכְבֵי אוֹר: ד הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר | מֵעַל הַשָּׁמָיִם: ה יְהַלְלוּ אֶת-שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: ו וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק-נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר: ז הַלְלוּ אֶת-יְהוָה מִן-הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל-תְּהֹמוֹת: ח אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ: ט הֶהָרִים וְכָל-גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל-אֲרָזִים: י הַחַיָּה וְכָל-בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: יא מַלְכֵי-אֶרֶץ וְכָל-לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל-שֹׁפְטֵי אָרֶץ: יב בַּחוּרִים וְגַם-בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם-נְעָרִים: יג יְהַלְלוּ | אֶת-שֵׁם יְהוָה כִּי-נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל-אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: יד וַיָּרֶם קֶרֶן | לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל-חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם-קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

פרק קמט: א הַלְלוּיָהּ | שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים: ב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי-צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: ג יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ-לוֹ: ד כִּי-רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: ה יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל-מִשְׁכְּבוֹתָם: ו רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּפְיוֹת בְּיָדָם: ז לַעֲשׂוֹת נָקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּל-אֻמִּים: ח לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: ט לַעֲשׂוֹת בָּהֶם | מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל-חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

פרק קנ: א הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ-אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: ב הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: ג הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: ד הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: ה הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי-שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

תניא -ליקוטי אמרים פרק י"ח

פרק יח: ולתוספת ביאור באר היטב מלת מאד שבפסוק כי קרוב אליך הדבר מאד וגו' צריך לידע נאמנה כי אף מי שדעתו קצרה בידיעת ה' ואין לו לב להבין בגדולת א"ס ב"ה להוליד ממנה דחילו ורחימו אפי' במוחו ותבונתו לבד אעפ"כ קרוב אליו הדבר מאד לשמור ולעשות כל מצות התורה ות"ת כנגד כולן בפיו ובלבבו ממש מעומקא דלבא באמת לאמיתו בדחילו ורחימו שהיא אהבה מסותרת שבלב כללות ישראל שהיא ירושה לנו מאבותינו רק שצריך להקדי' ולבאר תחלה באר היטב שרש אהבה זו ועניינה ואיך היא ירושה לנו ואיך נכלל בה גם דחילו. והענין כי האבות הן הן המרכבה ועל כן זכו להמשיך נר"נ לבניהם אחריהם עד עולם מעשר ספירות דקדושה שבארבע עולמות אבי"ע לכל אחד ואחד כפי מדרגתו וכפי מעשיו ועל כל פנים אפי' לקל שבקלים ופושעי ישראל נמשך בזיווגם נפש דנפש דמלכות דעשיה שהיא מדרגה התחתונה שבקדושת העשיה ואעפ"כ מאחר שהיא מעשר ספירות קדושות היא כלולה מכולן גם מחכמה דעשי' שבתוכה מלובשת חכמה דמלכות דאצילות שבתוכה חכמה דאצילות שבה מאיר אור א"ס ב"ה ממש כדכתיב ה' בחכמה יסד ארץ וכולם בחכמה עשית ונמצא כי אין סוף ב"ה מלובש בבחי' חכמה שבנפש האדם יהיה מי שיהיה מישראל ובחי' החכמה שבה עם אור א"ס ב"ה המלובש בה מתפשטת בכל בחי' הנפש כולה להחיותה מבחי' ראשה עד בחי' רגלה כדכתיב החכמה תחיה בעליה [ולפעמים ממשיכים פושעי ישראל נשמות גבוהות מאד שהיו בעמקי הקליפות כמ"ש בספר גלגולים]:

היום יום - כ"ט טבת

"אנן פועלי דיממא אנן" [=אנו פועלי יום אנו]. יום הוא אור; עבודתנו היא עבודת האור, להאיר העולם באור תורה. ומלבד כי צריכים לעמוד במעמד ומצב טוב, בעז"ה, בעצמו - להיות בעצמו כפי שצריך - הנה כל העבודה היא לזכות להעמיד תלמידים, אנשים יסודיים, אשר יהיו מסורים בלבם ודעתם אל הכוונה הפנימית. שאינו מספיק לימוד תורה הנגלית וחיבוב הקודש בשמירת המצוות, כי אם צריכים גם עבודה שבלב.

ספר המצוות לרמב"ם - שיעור ש"ט

מצות עשה מצוה רמו היא שצונו בדין טוען ונטען. והוא אמרו יתעלה ויתברך שמו על כל דבר פשע אשר יאמר עליו כי הוא זה. ולשון מכילתא כי הוא זה עד שיודה במקצת. ובזה הדין יכנס כל מה שהוא נופל בין בני אדם מהתביעות קצתם על קצתם שיכנס בהם ההודאה והכפירה. וכבר התבארו דיני מצוה זו בג' מקמא וה' וו' משבועות וממנו שאלות רבות הם מפוזרות במקומות רבים מהתלמוד גם כן, ובפרק א' וח' ממציעא. (ואלה המשפטים, הלכות טוען וטוען בט"ז פרקים):

מצות עשה מצוה רמח היא שהורנו בדיני נחלות. והוא אמרו יתעלה איש כי ימות ובן אין לו, ומכלל דין זה בלא ספק היות הבכור יורש פי שנים שזה משפט ממשפטי הירושות. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בח' וט' מבתרא. (פינחס, בי"א פרקים בנחלות):

ודע כי מה שאמרנו שנתבארו משפטם במקום פלוני, אין כונתנו בזה שזה הפרק או המסכת ההיא תכלול כל משפטי המצוה ההיא עד שלא תמלט מהם שאלה אבל אזכור מקום אשר בו עיקר דין המצוה ההיא ורוב משפטיה ואולם יהיו שאלות רבות למשפטי המצוה ההיא מפוזרות במקומות רבים מהתלמוד ולא אזכור מקומם עתה. וכשתסתכל כל אלו המצות שקדם זכרם עתה שתמצא מהם מצות שהם חובה על הצבור לא כל איש ואיש כמו בנין בית הבחירה והקמת מלך והכרתת זרעו של עמלק. ומהם מצות שהם חובה לאיש אחד אם עשה פעולה פלונית או שימצאהו ענין כגון קרבן שוגג ומזיד ופעמים יעמוד אחד מן האנשים כל ימי חייו ולא יעשה הפעולה ההיא ולא ימצאהו הענין ההוא ומאלו המצות גם כן דינן כמו שבארנו כמו עבד עברי ודין אמה העבריה ועבד כנעני ושומר חנם ושואל וזולתם ממה שקדם זכרם, יתכן שיעמוד אחד מן האנשים כל ימי חייו ולא ישפט בזה ולא תתחייב לו המצוה ההיא. ומהם גם כן מצוה אינה נוהגת אלא בהיות הבית קיים, כגון חגיגה וראיה ומצות הקהל וכבר זכרנום אחת אחת, ומהם גם כן אינה נוהגת אלא למי שיש לו נחלות, כגון מעשרות ותרומות ומתנות כהונה וחוקי העניים, כלקט שכחה ופאה ועוללות, ופעמים לא יהיו לו אותם הקנינים ולא יתחייב בהם, ויעמוד האיש כל ימי חייו ולא יתחייב במצוה מהמצות שהן מזה המין, ואין הצדקה מכלל הזה, כי הצדקה מחוייבת אפילו לעני המתפרנס ממנה כמו שבארנו. ומהם מצות מתחייבות בהכרח בכל זמן בכל מקום ובאיזה ענין שיהיה, כגון ציצית ותפלין ושמירת שבת. ונקראו המצות שהן מזה המין מצות הכרחיות מפני שהם מתחייבות לכל איש שהגיע לפרקו מישראל בהכרח בכל זמן ובכל מקום ובכל ענין וכשתסתכל באלו הרמ"ח מצות עשה תמצא המצות ההכרחיות ששים מהם, ובתנאי שיהיה האיש שאמרנו שחייב באלו הששים מצות הכרחיות שיהיה ענינו כענין שרוב בני אדם בו, והוא שיהיה עומד בבית במדינה ויאכל המאכלים הידועים למין האדם, רוצה לומר הלחם והבשר ויעשה סחורה עם בני אדם וישא אשה ויוליד בנים. ואלו הששים מצות הם לפי הסדר אשר סדרנו אותם במניננו זה:

מצוה הראשונה והשנית והשלישית והרביעית והחמישית והששית והשביעית והשמינית והתשיעית, והעשירית אין הנשים חייבות בה. והאחת עשרה ולא תתחייב לנשים, והשתים עשרה ולא תתחייב לנשים, והשלש עשרה ולא תתחייב לנשים גם כן, והארבע עשרה ולא תתחייב לנשים גם כן. והחמש עשרה, והשמנה עשרה ואין הנשים חייבות בה. והתשע עשרה, והשש ועשרים מיוחדת בזכרי הכהנים, ול"ב ונ"ד וע"ג וצ"ד [וקמ"א] וקמ"ג וקמ"ז וקמ"ט וק"נ וקנ"ב וקנ"ד וקנ"ה וקנ"ו וקנ"ז וקנ"ח וקנ"ט וק"ס, וקס"א ואין הנשים חייבות בה, וקס"ב וקס"ג וקס"ד וקס"ה וקס"ו וקס"ז, וקס"ח ואין הנשים חייבות בה, וקס"ט ואין הנשים חייבות בה, וק"ע ואין הנשים חייבות בה, וקע"ב וקע"ה וקפ"ד וקצ"ה וקצ"ז ור"ו ור"ז ור"ח ור"ט ור"י ורי"א, ורי"ב ואין הנשים חייבות בה, [ורי"ג ואין הנשים חייבות בה, ורי"ד ואין הנשים חייבות בה, ורט"ו ואין הנשים חייבות בה, ורל"א]: הנה התבאר לך כי מאלו הששים מצות הכרחיות יש בהן שש וארבעים מצות שהנשים חייבות בהן גם כן, וי"ד שאין הנשים חייבות בהן. ויהיה הסימן באלו הששים

מצות הכרחיות ששים המה מלכות, ויהיה הסימן בנפול הי"ד מן הנשים כי אזלת י"ד, או יהיה הסימן המ"ו מצות לנשים גם את בד"ם בריתך שלחתי אסיריך, כלומר שמספר בדם הוא חובה עליהן, והם הברית המחוייב לנשים בהכרח, וזה מה שרצינו לרמוז אותו במצות עשה במספרם:
נשלמו מצות עשה

נ"ך - דברי הימים א' פרק כ"ה

א וַיַּבְדֵּל דָּוִיד וְשָׂרֵי הַצָּבָא לַעֲבֹדָה לִבְנֵי אָסָף וְהֵימָן וִידוּתוּן הנביאים [הַנִּבְּאִים] בְּכִנֹּרוֹת בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתָּיִם וַיְהִי מִסְפָּרָם אַנְשֵׁי מְלָאכָה לַעֲבֻדָּתָם. ב לִבְנֵי אָסָף זַכּוּר וְיוֹסֵף וּנְתַנְיָה וַאֲשַׂרְאֵלָה בְּנֵי אָסָף עַל יַד אָסָף הַנִּבָּא עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ. ג לִידוּתוּן בְּנֵי יְדוּתוּן גְּדַלְיָהוּ וּצְרִי וִישַׁעְיָהוּ חֲשַׁבְיָהוּ וּמַתִּתְיָהוּ שִׁשָּׁה עַל יְדֵי אֲבִיהֶם יְדוּתוּן בַּכִּנּוֹר הַנִּבָּא עַל הוֹדוֹת וְהַלֵּל לַיהוָה. ד לְהֵימָן בְּנֵי הֵימָן בֻּקִּיָּהוּ מַתַּנְיָהוּ עֻזִּיאֵל שְׁבוּאֵל וִירִימוֹת חֲנַנְיָה חֲנָנִי אֱלִיאָתָה גִּדַּלְתִּי וְרֹמַמְתִּי עֶזֶר יָשְׁבְּקָשָׁה מַלּוֹתִי הוֹתִיר מַחֲזִיאוֹת. ה כָּל אֵלֶּה בָּנִים לְהֵימָן חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ בְּדִבְרֵי הָאֱלֹהִים לְהָרִים קָרֶן וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים לְהֵימָן בָּנִים אַרְבָּעָה עָשָׂר וּבָנוֹת שָׁלוֹשׁ. ו כָּל אֵלֶּה עַל יְדֵי אֲבִיהֶם בַּשִּׁיר בֵּית יְהוָה בִּמְצִלְתַּיִם נְבָלִים וְכִנֹּרוֹת לַעֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ אָסָף וִידוּתוּן וְהֵימָן. ז וַיְהִי מִסְפָּרָם עִם אֲחֵיהֶם מְלֻמְּדֵי שִׁיר לַיהוָה כָּל הַמֵּבִין מָאתַיִם שְׁמוֹנִים וּשְׁמוֹנָה. ח וַיַּפִּילוּ גוֹרָלוֹת מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת כַּקָּטֹן כַּגָּדוֹל מֵבִין עִם תַּלְמִיד. ט וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הָרִאשׁוֹן לְאָסָף לְיוֹסֵף גְּדַלְיָהוּ הַשֵּׁנִי הוּא וְאָחָיו וּבָנָיו שְׁנֵים עָשָׂר. י הַשְּׁלִשִׁי זַכּוּר בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. יא הָרְבִיעִי לַיִּצְרִי בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. יב הַחֲמִישִׁי נְתַנְיָהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. יג הַשִּׁשִּׁי בֻּקִּיָּהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. יד הַשְּׁבִעִי יְשַׂרְאֵלָה בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. טו הַשְּׁמִינִי יְשַׁעְיָהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. טז הַתְּשִׁיעִי מַתַּנְיָהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. יז הָעֲשִׂירִי שִׁמְעִי בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. יח עַשְׁתֵּי עָשָׂר עֲזַרְאֵל בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. יט הַשְּׁנֵים עָשָׂר לַחֲשַׁבְיָה בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. כ לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוּבָאֵל בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. כא לְאַרְבָּעָה עָשָׂר מַתִּתְיָהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. כב לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לִירֵמוֹת בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. כג לְשִׁשָּׁה עָשָׂר לַחֲנַנְיָהוּ בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. כד לְשִׁבְעָה עָשָׂר יָשְׁבְּקָשָׁה בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. כה לִשְׁמוֹנָה עָשָׂר לַחֲנָנִי בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. כו לְתִשְׁעָה עָשָׂר לְמַלּוֹתִי בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. כז לְעֶשְׂרִים לֶאֱלִיָּתָה בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. כח לְאֶחָד וְעֶשְׂרִים לְהוֹתִיר בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. כט לִשְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים לְגִדַּלְתִּי בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. ל לִשְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים לְמַחֲזִיאוֹת בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר. לא לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים לְרֹמַמְתִּי עֶזֶר בָּנָיו וְאָחָיו שְׁנֵים עָשָׂר.

יום חמישי א׳ שבט

חומש - חמישי פרשת בא

כא וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְשְׁכוּ וקחו [וְקְחוּ] לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח׃

מְשְׁכוּ. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ צֹאן יִמְשֹׁךְ מִשָּׁלוֹ׃ **וקחו [וְקְחוּ].** מִי שֶׁאֵין לוֹ יִקַּח מִן הַשּׁוּק (שם)׃ **לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם.** שֶׁה לְבֵית אָבוֹת׃

כב וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר־בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם אֶל־הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בַּסָּף וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח־בֵּיתוֹ עַד־בֹּקֶר׃

אֵזוֹב. מִין יָרָק שֶׁיֵּשׁ לוֹ גִּבְעוֹלִין׃ **אֲגֻדַּת אֵזוֹב.** שְׁלוּשָׁה קְלָחִין קְרוּיִין אֲגֻדָּה (שבת ק"ט)׃ **אֲשֶׁר־בַּסַּף.** בַּכְּלִי, כְּמוֹ סִפּוֹת כֶּסֶף׃ **מִן־הַדָּם אֲשֶׁר־בַּסָּף.** לָמָּה חָזַר וְשָׁנָאוֹ? שֶׁלֹּא תֹּאמַר טְבִילָה אַחַת לִשְׁלוֹשׁ הַמַּתָּנוֹת, לְכָךְ נֶאֱמַר עוֹד אֲשֶׁר בַּסָּף, וְשֶׁתְּהֵא כָּל נְתִינָה וּנְתִינָה מִן הַדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף, עַל כָּל הַגָּעָה טְבִילָה (מכילתא)׃ **וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ וגו'.** מַגִּיד, שֶׁמַּאֲחַר שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית לְחַבֵּל, אֵינוֹ מַבְחִין בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע (שם)׃ וְלַיְלָה רְשׁוּת לַמְחַבְּלִים הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר "בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתּוֹ יָעַר" (תהלים ק"ד)׃

כג וְעָבַר יְהוָה לִנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת־הַדָּם עַל־הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וּפָסַח יְהוָה עַל־הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל־בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף׃

וּפָסַח. וְחָמַל, וְיֵשׁ לוֹמַר וְדִלֵּג׃ **וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית.** וְלֹא יִתֵּן לוֹ יְכֹלֶת לָבֹא, כְּמוֹ "וְלֹא נְתָנוֹ אֱלֹהִים לְהָרַע עִמָּדִי" (בראשית ל"א)׃

כד וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לְחָק־לְךָ וּלְבָנֶיךָ עַד־עוֹלָם׃

כה וְהָיָה כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת׃

וְהָיָה כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ. תְּלָה הַכָּתוּב עֲבוֹדָה זוֹ בִּבְיאָתָם לָאָרֶץ, וְלֹא נִתְחַיְּבוּ בַּמִּדְבָּר אֶלָּא פֶּסַח אֶחָד שֶׁעָשׂוּ בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית עַל פִּי הַדִּבּוּר׃ **כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר.** וְהֵיכָן דִּבֶּר? "וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ וְגוֹ'" (שמות ו')׃

כו וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם׃

כז וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח־פֶּסַח הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בָּתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃

וַיִּקֹּד הָעָם. עַל בְּשׂוֹרַת הַגְּאֻלָּה וּבִיאַת הָאָרֶץ וּבְשׂוֹרַת הַבָּנִים שֶׁיִּהְיוּ לָהֶם׃

כח וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ׃

וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְכִי כְּבָר עָשׂוּ, וַהֲלֹא מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ נֶאֱמַר לָהֶם? אֶלָּא מִכָּיוָן שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם מַעֲלָה עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב כְּאִלּוּ עָשׂוּ (מכילתא)׃ **וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ.** אַף הַהֲלִיכָה מָנָה הַכָּתוּב, לִתֵּן שָׂכָר לַהֲלִיכָה וְשָׂכָר לַעֲשִׂיָּה (שם)׃ **כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.** לְהַגִּיד שִׁבְחָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא הִפִּילוּ דָּבָר מִכָּל מִצְוֹת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, וּמַהוּ כֵן עשׂוּ? אַף מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ (שם)׃

תהלים - פרקים א׳-ט׳

פרק א: א אַשְׁרֵי-הָאִישׁ אֲשֶׁר | לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב׃ ב כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃ ג וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל-פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ | יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא-יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ׃ ד לֹא-כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם-כַּמֹּץ אֲשֶׁר-תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ׃ ה עַל-כֵּן | לֹא-יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדַת צַדִּיקִים׃ ו כִּי-יוֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

פרק ב: א לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ-רִיק׃ ב יִתְיַצְּבוּ | מַלְכֵי-אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ-יָחַד עַל-יְהוָה וְעַל-מְשִׁיחוֹ׃ ג נְנַתְּקָה אֶת-מוֹסְרוֹתֵימוֹ וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵימוֹ׃ ד יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק אֲדֹנָי יִלְעַג-לָמוֹ׃ ה אָז יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ בְאַפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ׃ ו וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל-צִיּוֹן הַר-קָדְשִׁי׃ ז אֲסַפְּרָה אֶל חֹק יְהוָה אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׃ ח שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ וַאֲחֻזָּתְךָ אַפְסֵי-אָרֶץ׃ ט תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם׃ י וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ הִוָּסְרוּ שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ יא עִבְדוּ-אֶת-יְהוָה בְּיִרְאָה וְגִילוּ-בְרָעָדָה׃ יב נַשְּׁקוּ-בַר פֶּן-יֶאֱנַף | וְתֹאבְדוּ דֶּרֶךְ כִּי-יִבְעַר כִּמְעַט אַפּוֹ אַשְׁרֵי כָּל-חוֹסֵי בוֹ׃

פרק ג: א מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי | אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ׃ ב יְהוָה מָה-רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי׃ ג רַבִּים אֹמְרִים

לְנַפְשִׁי אֵין יֵשׁוּעָתָה לֹּו בֵּאלֹהִים סֶלָה: ד וְאַתָּה יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי: ה קוֹלִי אֶל-יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה: ו אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה יִסְמְכֵנִי: ז לֹא-אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי: ח קוּמָה יְהוָה | הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי-הִכִּיתָ אֶת-כָּל-אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ: ט לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל-עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה:

פרק ד: א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד: ב בְּקָרְאִי עֲנֵנִי | אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵּנִי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי: ג בְּנֵי אִישׁ עַד-מָה כְּבוֹדִי לְכִלְמָה תֶּאֱהָבוּן רֵיק תְּבַקְשׁוּ כָזָב סֶלָה: ד וּדְעוּ כִּי-הִפְלָה יְהוָה חָסִיד לֹו יְהוָה יִשְׁמַע בְּקָרְאִי אֵלָיו: ה רִגְזוּ וְאַל-תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל-מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה: ו זִבְחוּ זִבְחֵי-צֶדֶק וּבִטְחוּ אֶל-יְהוָה: ז רַבִּים אֹמְרִים מִי-יַרְאֵנוּ טוֹב נְסֵה-עָלֵינוּ אוֹר פָּנֶיךָ יְהוָה: ח נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ: ט בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי-אַתָּה יְהוָה לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי:

פרק ה: א לַמְנַצֵּחַ אֶל-הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד: ב אֲמָרַי הַאֲזִינָה | יְהוָה בִּינָה הֲגִיגִי: ג הַקְשִׁיבָה | לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי-אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: ד יְהוָה בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ-לְךָ וַאֲצַפֶּה: ה כִּי | לֹא אֵל-חָפֵץ רֶשַׁע | אָתָּה לֹא יְגָרְךָ רָע: ו לֹא-יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל-פֹּעֲלֵי אָוֶן: ז תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ-דָּמִים וּמִרְמָה יְתָעֵב | יְהוָה: ח וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל-הֵיכַל-קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ: ט יְהוָה | נְחֵנִי בְצִדְקָתְךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי (הושר) הַיְשֶׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ: י כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוֹנָה קִרְבָּם הַוּוֹת קֶבֶר-פָּתוּחַ גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן: יא הַאֲשִׁימֵם | אֱלֹהִים יִפְּלוּ מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם בְּרֹב פִּשְׁעֵיהֶם הַדִּיחֵמוֹ כִּי-מָרוּ בָךְ: יב וְיִשְׂמְחוּ כָל-חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ וְיַעְלְזוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ: יג כִּי-אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ:

פרק ו: א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל-הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד: ב יְהוָה אַל-בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל-בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי: ג חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי: ד וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד (ואת) וְאַתָּה יְהוָה עַד-מָתָי: ה שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ: ו כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה-לָּךְ: ז יָגַעְתִּי | בְּאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל-לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה: ח עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל-צוֹרְרָי: ט סוּרוּ מֻמֵּנִּי כָּל-פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי-שָׁמַע יְהוָה קוֹל בִּכְיִי: י שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח: יא יֵבֹשׁוּ | וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל-אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע:

פרק ז: א שִׁגָּיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר-שָׁר לַיהוָה עַל-דִּבְרֵי-כוּשׁ בֶּן-יְמִינִי: ב יְהוָה אֱלֹהַי בְּךָ חָסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל-רֹדְפַי וְהַצִּילֵנִי: ג פֶּן-יִטְרֹף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי פֹּרֵק וְאֵין מַצִּיל: ד יְהוָה אֱלֹהַי אִם-עָשִׂיתִי זֹאת אִם-יֶשׁ-עָוֶל בְּכַפָּי: ה אִם-גָּמַלְתִּי שׁוֹלְמִי רָע וָאֲחַלְּצָה צוֹרְרִי רֵיקָם: ו יְרַדֹּף אוֹיֵב | נַפְשִׁי וְיַשֵּׂג וְיִרְמֹס לָאָרֶץ חַיָּי וּכְבוֹדִי | לֶעָפָר יַשְׁכֵּן סֶלָה: ז קוּמָה יְהוָה | בְּאַפֶּךָ הִנָּשֵׂא בְּעִבְרוֹת צוֹרְרָי וְעוּרָה אֵלַי מִשְׁפָּט צִוִּיתָ: ח וַעֲדַת לְאֻמִּים תְּסוֹבְבֶךָּ וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה: ט יְהוָה יָדִין עַמִּים שָׁפְטֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי וְכִתֻּמִּי עָלָי: י יִגְמָר-נָא רַע | רְשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צַדִּיק וּבֹחֵן לִבּוֹת וּכְלָיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק: יא מָגִנִּי עַל-אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי-לֵב: יב אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל זֹעֵם בְּכָל-יוֹם: יג אִם-לֹא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלְטוֹשׁ קַשְׁתּוֹ דָּרַךְ וַיְכוֹנְנָהּ: יד וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי-מָוֶת חִצָּיו לְדֹלְקִים יִפְעָל: טו הִנֵּה יָחֳבַל-אָוֶן וְהָרָה עָמָל וְיָלַד שָׁקֶר: טז בּוֹר כָּרָה וַיְחַפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל: יז יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְרֹאשׁוֹ וְעַל קָדְקָדוֹ חֲמָסוֹ יֵרֵד: יח אוֹדֶה יְהוָה כְּצִדְקֹו וַאֲזַמְּרָה שֵׁם-יְהוָה עֶלְיוֹן:

פרק ח: א לַמְנַצֵּחַ עַל-הַגִּתִּית מִזְמוֹר לְדָוִד: ב יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה-אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל-הַשָּׁמָיִם: ג מִפִּי עוֹלְלִים | וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם: ד כִּי-אֶרְאֶה שָּׁמֶיךָ מַעֲשֵׂי אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה: ה מָה-אֱנוֹשׁ כִּי-תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן-אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ: ו וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ: ז תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַּחַת-רַגְלָיו: ח צֹנָה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי: ט צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים: י יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה-אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל-הָאָרֶץ:

פרק ט: א לַמְנַצֵּחַ עַלְמוּת לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד: ב אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל-לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל-נִפְלְאוֹתֶיךָ: ג אֶשְׂמְחָה וְאֶעְלֹצָה בָּךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן: ד בְּשׁוּב-אוֹיְבַי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ: ה כִּי-עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק: ו גָּעַרְתָּ גּוֹיִם אִבַּדְתָּ רָשָׁע שְׁמָם מָחִיתָ לְעוֹלָם וָעֶד: ז הָאוֹיֵב | תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ אָבַד זִכְרָם הֵמָּה: ח וַיהוָה לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ: ט וְהוּא יִשְׁפֹּט-תֵּבֵל בְּצֶדֶק יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים: י וִיהִי יְהוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: יא וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא-עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ יְהוָה: יב זַמְּרוּ לַיהוָה יֹשֵׁב צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: יג כִּי-דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא-שָׁכַח צַעֲקַת (עניים) עֲנָוִים: יד חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי מָוֶת: טו לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל-תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת-צִיּוֹן אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ: טז טָבְעוּ גּוֹיִם בְּשַׁחַת עָשׂוּ בְּרֶשֶׁת-זוּ טָמָנוּ נִלְכְּדָה רַגְלָם: יז נוֹדַע | יְהוָה מִשְׁפָּט עָשָׂה בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע הִגָּיוֹן סֶלָה: יח יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל-גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים: יט כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן תִּקְוַת (ענוים) עֲנִיִּים תְּאַבֵּד לָעַד: כ קוּמָה יְהוָה אַל-יָעֹז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גּוֹיִם עַל-פָּנֶיךָ: כא שִׁיתָה יְהוָה | מוֹרָה לָהֶם יֵדְעוּ גּוֹיִם אֱנוֹשׁ הֵמָּה סֶלָה:

תניא - ליקוטי אמרים פרק י"ח

הנה החכמה היא מקור השכל וההבנה והיא למעלה מהבינה שהוא הבנת השכל והשגתו והחכמה היא למעלה מההבנה וההשגה והיא מקור להן וזהו לשון חכמה כ"ח מ"ה שהוא מה שאינו מושג ומובן ואינו נתפס בהשגה עדיין ולכן מתלבש בה אור א"ס ב"ה דלית מחשבה תפיסא ביה כלל ולכן כל ישראל אפילו הנשים ועמי הארץ הם מאמינים בה' שהאמונה היא למעלה מן הדעת וההשג' כי פתי יאמין לכל דבר וערום יבין וגו' ולגבי הקב"ה שהוא למעלה מן השכל והדעת ולית מחשבה תפיסא ביה כלל הכל כפתיים אצלו ית' כדכתיב ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך וגו' כלומר שבזה שאני בער ובהמות אני תמיד עמך ולכן אפי' קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על קדושת ה' על הרוב וסובלים עינוים קשים שלא לכפור בה' אחד ואף אם הם בורים ועמי הארץ ואין יודעים גדולת ה'. וגם במעט שיודעים אין מתבונני' כלל ואין מוסרי' נפשם מחמת דעת והתבוננות בה' כלל. אלא בלי שום דעת והתבוננות רק כאלו הוא דבר שאי אפשר כלל לכפור בה' אחד בלי שום טעם וטענה ומענה כלל והיינו משום שה' אחד מאיר ומחיה כל הנפש ע"י התלבשותו בבחי' חכמה שבה שהיא למעלה מן הדעת והשכל המושג ומובן:

היום יום - א' שבט

[מנהג] אמירת תהילים האמור (בכל יום אחר התפלה) אין בזה שום הפרש בין בתי כנסיות של אנ"ש שי' או מתפללי נוסח אשכנז או נוסח פולין, ד' עליהם יחיו. ומצד אהבת ישראל ... ובפרט לגודל הענין של אמירת תהלים בציבור וכוונתה הפנימית, הנוגע לכלל ישראל ממש בגשמיות, בבני חיי ומזונא, וברוחניות ... עלינו להשתדל בכל מיני השתדלות אשר יוקבע בכל בית-הכנסת, מאיזה נוסח שיהיה.

ספר המצוות לרמב"ם - שיעור ש"י

מצות עשה מצוה רמח היא שהורנו בדיני נחלות. והוא אמרו יתעלה איש כי ימות ובן אין לו, ומכלל דין זה בלא ספק היות הבכור יורש פי שנים שזה משפט ממשפטי הירושות. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בח' וט' מבתרא. (פינחס, בי"א פרקים בנחלות):

ודע כי מה שאמרנו שנתבארו משפטם במקום פלוני, אין כונתנו בזה שזה הפרק או המסכת ההיא תכלול כל משפטי המצוה ההיא עד שלא תמלט מהם שאלה אבל אזכור מקום אשר בו עיקר דין המצוה ההיא ורוב משפטיה ואולם יהיו שאלות רבות למשפטי המצוה ההיא מפוזרות במקומות רבים מהתלמוד ולא אזכור מקומם עתה. וכשתסתכל כל אלו המצות שקדם זכרם עתה שתמצא מהם מצות שהם חובה על הצבור לא כל איש ואיש כמו בנין בית הבחירה והקמת מלך והכרתת זרעו של עמלק. ומהם מצות שהם חובה לאיש אחד אם עשה פעולה פלונית או שימצאהו ענין כגון קרבן שוגג ומזיד ופעמים יעמוד אחד מן האנשים כל ימי חייו ולא יעשה הפעולה ההיא ולא ימצאהו הענין ההוא ומאלו המצות גם כן דינן כמו שבארנו כמו עבד עברי ודין אמה העבריה ועבד כנעני ושומר חנם ושואל וזולתם ממה שקדם זכרם, יתכן שיעמוד אחד מן האנשים כל ימי חייו ולא ישפט בזה ולא תתחייב לו המצוה ההיא. ומהם גם כן מצוה אינה נוהגת אלא בהיות הבית קיים, כגון חגיגה וראיה ומצות הקהל וכבר זכרנום אחת אחת, ומהם גם כן אינה נוהגת אלא למי שיש לו נחלות, כגון מעשרות ותרומות ומתנות כהונה וחוקי העניים, כלקט שכחה ופאה ועוללות, ופעמים לא יהיו לו אותם הקנינים ולא יתחייב בהם, ויעמוד האיש כל ימי חייו ולא יתחייב במצוה מהמצות שהן מזה המין, ואין הצדקה מכלל הזה, כי הצדקה מחוייבת אפילו לעני המתפרנס ממנה כמו שבארנו. ומהם מצות מתחייבות בהכרח בכל זמן בכל מקום ובאיזה ענין שיהיה, כגון ציצית ותפלין ושמירת שבת. ונקראו המצות שהן מזה המין מצות הכרחיות מפני שהם מתחייבות לכל איש שהגיע לפרקו מישראל בהכרח בכל זמן ובכל מקום ובכל ענין וכשתסתכל באלו הרמ"ח מצות עשה תמצא המצות ההכרחיות ששים מהם, ובתנאי שיהיה האיש שאמרנו שחייב באלו הששים מצות הכרחיות שיהיה ענינו כענין שרוב בני אדם בו, והוא שיהיה עומד בבית במדינה ויאכל המאכלים הידועים למין האדם, רוצה לומר הלחם והבשר ויעשה סחורה עם בני אדם וישא אשה ויוליד בנים. ואלו הששים מצות הם לפי הסדר אשר סדרנו אותם במניננו זה:

מצוה הראשונה והשנית והשלישית והרביעית והחמישית והששית והשביעית והשמינית והתשיעית, והעשירית אין הנשים חייבות בה. והאחת עשרה ולא תתחייב לנשים, והשתים עשרה ולא תתחייב לנשים, והשלש עשרה ולא תתחייב לנשים גם כן, והארבע עשרה ולא תתחייב לנשים גם כן. והחמש עשרה, והשמנה עשרה ואין הנשים חייבות בה. והתשע עשרה, והשש ועשרים מיוחדת בזכרי הכהנים, ול"ב ונ"ד וע"ג וצ"ד [וקמ"א] וקמ"ג וקמ"ז וקמ"ט וק"נ וקנ"ב וקנ"ד וקנ"ה וקנ"ו וקנ"ז וקנ"ח וקנ"ט וק"ס, וקס"א ואין הנשים חייבות בה, וקס"ב וקס"ג וקס"ד וקס"ה וקס"ו וקס"ז, וקס"ח ואין הנשים חייבות בה, וקס"ט ואין הנשים חייבות בה, וק"ע ואין הנשים חייבות בה, וקע"ב וקע"ה וקפ"ד וקצ"ה וקצ"ז ור"ו ור"ז ור"ח ור"ט ור"י ורי"א, ורי"ב ואין הנשים חייבות בה, [ורי"ג ואין הנשים חייבות בה, ורי"ד ואין הנשים חייבות בה, ורט"ו ואין הנשים חייבות בה, ורל"א]: הנה התבאר לך כי מאלו הששים מצות הכרחיות יש בהן שש וארבעים מצות שהנשים חייבות בהן גם כן, וי"ד שאין הנשים חייבות בהן. ויהיה הסימן באלו הששים מצות הכרחיות ששים המה מלכות, ויהיה הסימן בנפול הי"ד מן הנשים כי אזלת י"ד, או יהיה הסימן המ"ו מצות לנשים גם את בד"ם בריתך שלחתי אסיריך, כלומר שמספר בדם הוא חובה עליהן, והם הברית המחוייב לנשים בהכרח, וזה מה שרצינו לרמוז אותו במצות עשה במספרם:
נשלמו מצות עשה

נ"ך - דברי הימים א' פרק כ"ו

א לְמַחְלְקוֹת לְשֹׁעֲרִים לַקָּרְחִים מְשֶׁלֶמְיָהוּ בֶן קֹרֵא מִן בְּנֵי אָסָף. ב וּלְמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים זְכַרְיָהוּ הַבְּכוֹר יְדִיעֲאֵל הַשֵּׁנִי זְבַדְיָהוּ הַשְׁלִישִׁי יַתְנִיאֵל הָרְבִיעִי. ג עֵילָם הַחֲמִישִׁי יְהוֹחָנָן הַשִּׁשִּׁי אֶלְיְהוֹעֵינַי הַשְּׁבִיעִי. ד וּלְעֹבֵד אֱדֹם בָּנִים שְׁמַעְיָה הַבְּכוֹר יְהוֹזָבָד הַשֵּׁנִי יוֹאָח הַשְּׁלִשִׁי וְשָׂכָר הָרְבִיעִי וּנְתַנְאֵל הַחֲמִישִׁי. ה עַמִּיאֵל הַשִּׁשִּׁי יִשָּׂשכָר הַשְּׁבִיעִי פְּעֻלְּתַי הַשְּׁמִינִי כִּי בֵרְכוֹ אֱלֹהִים. ו וּלְשֶׁמַעְיָה בְנוֹ נוֹלַד בָּנִים הַמֹּמְשָׁלִים לְבֵית אֲבִיהֶם כִּי גִבּוֹרֵי חַיִל הֵמָּה. ז בְּנֵי שְׁמַעְיָה עָתְנִי וּרְפָאֵל וְעוֹבֵד אֶלְזָבָד אֶחָיו בְּנֵי חַיִל אֱלִיהוּ וּסְמַכְיָהוּ. ח כָּל אֵלֶּה מִבְּנֵי עֹבֵד אֱדֹם הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם אִישׁ חַיִל בַּכֹּחַ לַעֲבֹדָה שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם לְעֹבֵד אֱדֹם. ט וְלִמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים וְאַחִים בְּנֵי חַיִל שְׁמוֹנָה עָשָׂר. י וּלְחֹסָה מִן בְּנֵי מְרָרִי בָּנִים שִׁמְרִי הָרֹאשׁ כִּי לֹא הָיָה בְכוֹר וַיְשִׂימֵהוּ אָבִיהוּ לְרֹאשׁ. יא חִלְקִיָּהוּ הַשֵּׁנִי טְבַלְיָהוּ הַשְּׁלִשִׁי זְכַרְיָהוּ הָרְבִעִי כָּל בָּנִים וְאַחִים לְחֹסָה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. יב לְאֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לְרָאשֵׁי הַגְּבָרִים מִשְׁמָרוֹת לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם לְשָׁרֵת בְּבֵית יְהוָה. יג וַיַּפִּילוּ גוֹרָלוֹת כַּקָּטֹן כַּגָּדוֹל לְבֵית אֲבוֹתָם לְשַׁעַר וָשָׁעַר. יד וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל מִזְרָחָה לְשֶׁלֶמְיָהוּ וּזְכַרְיָהוּ בְנוֹ יוֹעֵץ בְּשֶׂכֶל הִפִּילוּ גוֹרָלוֹת וַיֵּצֵא גוֹרָלוֹ צָפוֹנָה. טו לְעֹבֵד אֱדֹם נֶגְבָּה וּלְבָנָיו בֵּית הָאֲסֻפִּים. טז לְשֻׁפִּים וּלְחֹסָה לַמַּעֲרָב עִם שַׁעַר שַׁלֶּכֶת בַּמְסִלָּה הָעוֹלָה מִשְׁמָר לְעֻמַּת מִשְׁמָר. יז לַמִּזְרָח הַלְוִיִם שִׁשָּׁה לַצָּפוֹנָה לַיּוֹם אַרְבָּעָה לַנֶּגְבָּה לַיּוֹם אַרְבָּעָה וְלָאֲסֻפִּים שְׁנַיִם שְׁנַיִם. יח לַפַּרְבָּר לַמַּעֲרָב אַרְבָּעָה לַמְסִלָּה שְׁנַיִם לַפַּרְבָּר. יט אֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לִבְנֵי הַקָּרְחִי וְלִבְנֵי מְרָרִי. כ וְהַלְוִיִם אֲחִיָּה עַל אוֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וּלְאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים. כא בְּנֵי לַעְדָּן בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי לְלַעְדָּן רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן הַגֵּרְשֻׁנִּי יְחִיאֵלִי. כב בְּנֵי יְחִיאֵלִי זֵתָם וְיוֹאֵל אָחִיו עַל אֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה. כג לַעַמְרָמִי לַיִצְהָרִי לַחֶבְרוֹנִי לָעֻזִּיאֵלִי. כד וּשְׁבוּאֵל בֶּן גֵּרְשׁוֹם בֶּן מֹשֶׁה נָגִיד עַל הָאֹצָרוֹת. כה וְאֶחָיו לֶאֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָהוּ בְנוֹ וִישַׁעְיָהוּ בְנוֹ וְיוֹרָם בְּנוֹ וְזִכְרִי בְנוֹ ושלמות [וּשְׁלֹמִית] בְּנוֹ. כו הוּא שְׁלֹמוֹת וְאֶחָיו עַל כָּל אֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ דָּוִיד הַמֶּלֶךְ וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי הַצָּבָא. כז מִן הַמִּלְחָמוֹת וּמִן הַשָּׁלָל הִקְדִּישׁוּ לְחַזֵּק לְבֵית יְהוָה. כח וְכֹל הַהִקְדִּישׁ שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְשָׁאוּל בֶּן קִישׁ וַאֲבְנֵר בֶּן נֵר וְיוֹאָב בֶּן צְרוּיָה כֹּל הַמַּקְדִּישׁ עַל יַד שְׁלֹמִית וְאָחִיו. כט לְיִצְהָרִי כְּנַנְיָהוּ וּבָנָיו לַמְּלָאכָה הַחִיצוֹנָה עַל יִשְׂרָאֵל לְשֹׁטְרִים וּלְשֹׁפְטִים. ל לַחֶבְרוֹנִי חֲשַׁבְיָהוּ וְאָחָיו בְּנֵי חַיִל אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת עַל פְּקֻדַּת יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מַעֲרָבָה לְכֹל מְלֶאכֶת יְהוָה וְלַעֲבֹדַת הַמֶּלֶךְ. לא לַחֶבְרוֹנִי יְרִיָּה הָרֹאשׁ לַחֶבְרוֹנִי לְתֹלְדֹתָיו לְאָבוֹת בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים לְמַלְכוּת דָּוִיד נִדְרָשׁוּ וַיִּמָּצֵא בָהֶם גִּבּוֹרֵי חַיִל בְּיַעְזֵיר גִּלְעָד. לב וְאֶחָיו בְּנֵי חַיִל אַלְפַּיִם וּשְׁבַע מֵאוֹת רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיַּפְקִידֵם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי לְכָל דְּבַר הָאֱלֹהִים וּדְבַר הַמֶּלֶךְ.

יום שישי ב׳ שבט

חומש - שישי פרשת בא

כט וַיְהִי | בַּחֲצִי הַלַּ֫יְלָה וַיהוָ֫ה הִכָּה כָל־בְּכוֹר֮ בְּאֶ֪רֶץ מִצְרַ֫יִם֒ מִבְּכֹ֣ר פַּרְעֹה֮ הַיֹּשֵׁב֒ עַל־כִּסְא֔וֹ עַד בְּכ֖וֹר הַשְּׁבִ֑י אֲשֶׁר֙ בְּבֵ֣ית הַבּ֔וֹר וְכֹ֖ל בְּכ֥וֹר בְּהֵמָֽה׃

והי. כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "וַה"" הוּא וּבֵית דִּינוֹ, שֶׁהַוָּי"ו לְשׁוֹן תּוֹסֶפֶת הוּא, כְּמוֹ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי: **הִכָּה כָל־בְּכוֹר.** אַף שֶׁל אָמָּה אַחֶרֶת וְהוּא בְּמִצְרַיִם (מכילתא): **מִבְּכֹר פַּרְעֹה.** אַף פַּרְעֹה בְּכוֹר הָיָה, וְנִשְׁתַּיֵּר מִן הַבְּכוֹרוֹת, וְעָלָיו הוּא אוֹמֵר "בַּעֲבוּר הַרְאוֹתְךָ אֶת כֹּחִי" (שמות ט') – בְּיָם סוּף (מכילתא): **עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי.** שֶׁהָיוּ שְׁמֻחִין לְאֵידָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל; וְעוֹד, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ יִרְאָתֵנוּ הֵבִיאָה הַפָּרְעָנוּת; וּבְכוֹר הַשִּׁפְחָה בִּכְלָל הָיָה, שֶׁהֲרֵי מָנָה מִן הֶחָשׁוּב שֶׁבְּכֻלָּן עַד הַפָּחוּת, וּבְכוֹר הַשִּׁפְחָה חָשׁוּב מִבְּכוֹר הַשְּׁבִי:

לוַיָּקָם פַּרְעֹה לַ֣יְלָה הוּא֮ וְכָל־עֲבָדָיו֒ וְכָל־מִצְרַ֔יִם וַתְּהִ֥י צְעָקָ֖ה גְּדֹלָ֑ה בְּמִצְרָ֗יִם כִּי־אֵ֤ין בַּ֙יִת֙ אֲשֶׁר־אֵ֣ין שָׁ֔ם מֵ֖ת: **וַיָּקָם פַּרְעֹה. מִמִּטָּתוֹ: **לַיְלָה.** וְלֹא כְּדֶרֶךְ הַמְּלָכִים בְּשָׁלוֹשׁ שָׁעוֹת בַּיּוֹם (שם): **הוּא.** תְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ עבדיו, מְלַמֵּד שֶׁהָיָה הוּא מְחַזֵּר עַל בָּתֵּי עֲבָדָיו וּמַעֲמִידָן (שם): **כִּי־אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת.** יֵשׁ שָׁם בְּכוֹר, מֵת, אֵין שָׁם בְּכוֹר, גָּדוֹל שֶׁבַּבַּיִת קָרוּי בְּכוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר "אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ" (תהילים פ"ט). דָּבָר אַחֵר, מִצְרִיּוֹת מְזַנּוֹת תַּחַת בַּעֲלֵיהֶן וְיוֹלְדוֹת מַרְזִקִּים פְּנוּיִים, וְהָיוּ לָהֶם בְּכוֹרוֹת הַרְבֵּה, פְּעָמִים חֲמִשָּׁה לְאִשָּׁה אַחַת, כָּל אֶחָד בְּכוֹר לְאָבִיו:

לא וַיִּקְרָ֨א לְמֹשֶׁ֤ה וּלְאַהֲרֹן֙ לַ֣יְלָה֔ וַיֹּ֖אמֶר קוּמ֣וּ צְא֗וּ מִתּוֹךְ֙ עַמִּ֔י גַּם־אַתֶּ֖ם גַּם־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וּלְכ֗וּ עִבְד֛וּ אֶת־יְהוָ֖ה כְּדַבֶּרְכֶֽם׃

וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה. מַגִּיד שֶׁהָיָה מְחַזֵּר עַל פִּתְחֵי הָעִיר וְצוֹעֵק, הֵיכָן מֹשֶׁה שָׁרוּי? הֵיכָן אַהֲרֹן שָׁרוּי? (מכילתא): **גַּם־אַתֶּם.** הַגְּבָרִים: **גַּם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.** הַטַּף: **וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת־ה׳ כְּדַבֶּרְכֶם.** הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאָמַרְתֶּם וְלֹא כְּשֶׁאָמַרְתִּי אֲנִי; בָּטֵל "לֹא אֶשַׁלַּחַ", בָּטֵל "מִי וָמִי הַהוֹלְכִים", בָּטֵל "רַק צֹאנְכֶם וּבְקָרְכֶם יֻצָּג":

לב גַּ֥ם צֹאנְכֶ֛ם גַּם־בְּקַרְכֶ֖ם קְח֣וּ כַאֲשֶׁ֣ר דִּבַּרְתֶּ֑ם וָלֵ֔כוּ וּבֵרַכְתֶּ֖ם גַּם־אֹתִֽי׃

גַּם־צֹאנְכֶם גַּם־בְּקַרְכֶם קְחוּ. וּמַהוּ כאשר דברתם? "גַּם אַתָּה תִּתֵּן בְּיָדֵנוּ זְבָחִים וְעֹלֹת" (שמות י'), קְחוּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם: **וּבֵרַכְתֶּם גַּם־אֹתִי.** הִתְפַּלְּלוּ עָלַי שֶׁלֹּא אָמוּת, שֶׁאֲנִי בְּכוֹר:

לג וַתֶּ֥חֱזַק מִצְרַ֖יִם עַל־הָעָ֑ם לְמַהֵ֥ר לְשַׁלְּחָ֛ם מִן־הָאָ֖רֶץ כִּ֥י אָמְר֖וּ כֻּלָּ֥נוּ מֵתִֽים׃

כֻּלָּנוּ מֵתִים. אָמְרוּ לֹא כִּגְזֵרַת מֹשֶׁה הוּא, שֶׁהֲרֵי אָמַר "וּמֵת כָּל בְּכוֹר", וְכָאן אַף הַפְּשׁוּטִים מֵתִים, חֲמִשָּׁה אוֹ עֲשָׂרָה בְּבַיִת אֶחָד:

לד וַיִּשָּׂ֤א הָעָם֙ אֶת־בְּצֵקֹ֔ו טֶ֥רֶם יֶחְמָ֖ץ מִשְׁאֲרֹתָ֑ם צְרֻרֹ֥ת בְּשִׂמְלֹתָ֖ם עַל־שִׁכְמָֽם׃

טֶרֶם יֶחְמָץ. הַמִּצְרִים לֹא הִנִּיחוּם לִשְׁהוֹת כְּדֵי חִמּוּץ: **מִשְׁאֲרֹתָם.** שְׁיָרֵי מַצָּה וּמָרוֹר. **עַל־שִׁכְמָם.** אַף עַל פִּי שֶׁבְּהֵמוֹת הַרְבֵּה הוֹלִיכוּ עִמָּהֶם, מְחַבְּבִים הָיוּ אֶת הַמִּצְוָה:

לה וּבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל עָשׂ֛וּ כִּדְבַ֥ר מֹשֶׁ֖ה וַיִּשְׁאֲל֣וּ מִמִּצְרַ֑יִם כְּלֵי־כֶ֥סֶף וּכְלֵי זָהָ֖ב וּשְׂמָלֹֽת׃

כִּדְבַר מֹשֶׁה. שֶׁאָמַר לָהֶם בְּמִצְרַיִם, "וְיִשְׁאֲלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ": **וּשְׂמָלֹת.** אַף הֵן הָיוּ חֲשׁוּבוֹת לָהֶם מִן הַכֶּסֶף וּמִן הַזָּהָב, וְהַמְאֻחָר בַּפָּסוּק חָשׁוּב:

לו וַיהוָ֞ה נָתַ֣ן אֶת־חֵ֧ן הָעָ֛ם בְּעֵינֵ֥י מִצְרַ֖יִם וַיַּשְׁאִלֻ֑ום וַיְנַצְּל֖וּ אֶת־מִצְרָֽיִם׃

וַיַּשְׁאִלוּם. אַף מַה שֶּׁלֹּא הָיוּ שׁוֹאֲלִים מֵהֶם הָיוּ נוֹתְנִים לָהֶם, אַתָּה אוֹמֵר אֶחָד? טֹל שְׁנַיִם וְלֵךְ. **וַיְנַצְּלוּ.** וְרוֹקִינוּ:

לז וַיִּסְע֨וּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֜ל מֵרַעְמְסֵ֣ס סֻכֹּתָ֗ה כְּשֵׁשׁ־מֵא֧וֹת אֶ֛לֶף רַגְלִ֖י הַגְּבָרִ֑ים לְבַ֖ד מִטָּֽף׃

מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה. מֵאָה וְעֶשְׂרִים מִיל הָיוּ, וּבָאוּ שָׁם לְפִי שָׁעָה, שֶׁנֶּאֱמַר "וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים" (שמות י"ט): **הַגְּבָרִים.** מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה (שה"ש רבה ג, ו):

לח וְגַ֤ם־עֵרֶב֙ רַ֣ב עָלָ֣ה אִתָּ֔ם וְצֹ֥אן וּבָקָ֖ר מִקְנֶ֥ה כָבֵ֖ד מְאֹֽד׃

עֵרֶב רַב. תַּעֲרֹבֶת אֻמּוֹת שֶׁל גֵּרִים:

לט וַיֹּאפ֣וּ אֶת־הַבָּצֵ֣ק אֲשֶׁר֩ הוֹצִ֨יאוּ מִמִּצְרַ֜יִם עֻגֹ֤ת מַצּוֹת֙ כִּ֣י לֹא חָמֵ֔ץ כִּֽי־גֹרְשׁ֥וּ מִמִּצְרַ֖יִם וְלֹ֣א יָכְל֑וּ לְהִתְמַהְמֵ֗הַּ וְגַם־צֵדָ֛ה לֹא־עָשׂ֥וּ לָהֶֽם׃

עֻגֹת מַצּוֹת. חֲרָרָה שֶׁל מַצָּה; בָּצֵק שֶׁלֹּא הֶחֱמִיץ קָרוּי מַצָּה: **וְגַם־צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם.** לְדֶרֶךְ. מַגִּיד שִׁבְחָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא אָמְרוּ הֵיאַךְ נֵצֵא לַמִּדְבָּר בְּלֹא צֵידָה? אֶלָּא הֶאֱמִינוּ וְהָלְכוּ; הוּא שֶׁמְּפֹרָשׁ בַּקַּבָּלָה, "זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה" (ירמיהו ב'), מַה שָּׁכָר מְפֹרָשׁ אַחֲרָיו? "קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' וְגוֹ'":

מ וּמוֹשַׁ֣ב בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל אֲשֶׁ֤ר יָשְׁבוּ֙ בְּמִצְרַ֔יִם שְׁלֹשִׁ֥ים שָׁנָ֖ה וְאַרְבַּ֣ע מֵא֑וֹת שָׁנָֽה׃

אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם. אַחַר שֶׁאַר הַיְשִׁיבוֹת שֶׁיָּשְׁבוּ גֵּרִים בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם: **שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה.** בֵּין הַכֹּל,

מִשֶּׁנּוֹלַד יִצְחָק עַד עַכְשָׁו, הָיוּ אַרְבַּע מֵאוֹת, מִשֶּׁהָיָה לוֹ זֶרַע לְאַבְרָהָם נִתְקַיֵּם כִּי גֵּר יִהְיֶה זַרְעֲךָ, וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה הָיוּ מִשֶּׁנִּגְזְרָה גְּזֵרַת בֵּין הַבְּתָרִים עַד שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק; וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְבַדָּהּ, שֶׁהֲרֵי קְהָת מִן הַבָּאִים עִם יַעֲקֹב הָיָה, צֵא וַחֲשֹׁב כָּל שְׁנוֹתָיו וְכָל שְׁנוֹת עַמְרָם בְּנוֹ וּשְׁמוֹנִים שֶׁל מֹשֶׁה, לֹא תִמְצָאֵם כָּל כָּךְ, וְעַל כָּרְחֲךָ הָרִבָּה מִשְׁמוֹנִים שֶׁל מֹשֶׁה נִבְלָעִים בִּשְׁנוֹת עַמְרָם וְהֵרֵי שֶׁלֹּא יָרַד לְמִצְרַיִם, וְהָרִבָּה מִשְּׁנוֹת עַמְרָם נִבְלָעִים בִּשְׁנוֹת קְהָת, וְהָרִבָּה מִשְׁמוֹנִים שֶׁל מֹשֶׁה נִבְלָעִים בִּשְׁנוֹת עַמְרָם, הֵרֵי שֶׁלֹּא תִמְצָא אַרְבַּע מֵאוֹת לְבֵיאַת מִצְרַיִם, וְהֶזֵּקְקָתָּה לוֹמַר עַל כָּרְחֲךָ, שֶׁאַף שֶׁאָר הַיְשִׁיבוֹת נִקְרְאוּ גֵּרוּת וַאֲפִלּוּ בְּחֶבְרוֹן שֶׁנֶּאֱמַר "אֲשֶׁר גָּר שָׁם אַבְרָהָם וְיִצְחָק" (בראשית ל"ה), וְאוֹמֵר "אֶת אֶרֶץ מְגֻרֵיהֶם אֲשֶׁר גָּרוּ בָהּ" (שמות ו'), לְפִיכָךְ אַתָּה צָרִיךְ לוֹמַר "כִּי גֵּר יִהְיֶה זַרְעֲךָ" מֹשֶׁהָיָה לוֹ זֶרַע, וּכְשֶׁתִּמְנֶה ת' שָׁנָה מִשֶּׁנּוֹלַד יִצְחָק, תִּמְצָא מִבֵּיאָתָן לְמִצְרַיִם עַד יְצִיאָתָן ר"י, וְזֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים שֶׁשִּׁנּוּ לְתַלְמֵי הַמֶּלֶךְ (סגילה ט'):

מא וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ כָּל־צִבְאוֹת יְהוָה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וגו' וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה. מַגִּיד, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ הַקֵּץ לֹא עִכְּבָן הַמָּקוֹם כְּהֶרֶף עַיִן – בְּט"ו בְּנִיסָן בָּאוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אֵצֶל אַבְרָהָם לְבַשְּׂרוֹ, וּבְט"ו בְּנִיסָן נוֹלַד יִצְחָק, וּבְט"ו בְּנִיסָן נִגְזְרָה גְּזֵרַת בֵּין הַבְּתָרִים:

מב לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוָה לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיהוָה שִׁמֻּרִים לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם:

לֵיל שִׁמֻּרִים. שֶׁהָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר וּמְצַפֶּה לוֹ, לְקַיֵּם הַבְטָחָתוֹ להוציאם מארץ מצרים: **הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לה'.** הוּא הַלַּיְלָה שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם, בַּלַּיְלָה הַזֶּה אֲנִי גּוֹאֵל אֶת בָּנֶיךָ (מכילתא): **שִׁמֻּרִים לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם.** מְשֻׁמָּר וּבָא מִן הַמַּזִּיקִין, כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר "וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית וְגוֹ'" (פסחים ק"ט):

מג וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל־בֶּן־נֵכָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:

זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח. בְּי"ד בְּנִיסָן נֶאֶמְרָה לָהֶם פָּרָשָׁה זוֹ: **כָּל־בֶּן־נֵכָר.** שֶׁנִּתְנַכְּרוּ מַעֲשָׂיו לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְאֶחָד הַגּוֹי וְאֶחָד יִשְׂרָאֵל מְשֻׁמָּד בְּמַשְׁמָע (מכילתא):

מד וְכָל־עֶבֶד אִישׁ מִקְנַת־כֶּסֶף וּמַלְתָּה אֹתוֹ אָז יֹאכַל בּוֹ:

וּמַלְתָּה אֹתוֹ אָז יֹאכַל בּוֹ. רַבּוֹ, מַגִּיד שֶׁמִּילַת עֶבְדּוֹ מְעַכַּבְתּוֹ מִלֶּאֱכֹל בַּפֶּסַח, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֵין מִילַת עֶבְדּוֹ מְעַכַּבְתּוֹ מִלֶּאֱכֹל בַּפֶּסַח, אִם כֵּן מַה תַּלְמוּד לוֹמַר אז יאכל בו? הָעֶבֶד:

מה תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:

תּוֹשָׁב. זֶה גֵּר תּוֹשָׁב: **וְשָׂכִיר.** זֶה גּוֹי, וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר, וַהֲלֹא עֲרֵלִים הֵם, וְנֶאֱמַר וכל ערל לא יאכל בו? אֶלָּא כְּגוֹן עֲרֵבִי מָהוּל וְגִבְעוֹנִי מָהוּל וְהוּא תּוֹשָׁב אוֹ שָׂכִיר (שם):

מו בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל לֹא־תוֹצִיא מִן־הַבַּיִת מִן־הַבָּשָׂר חוּצָה וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ־בוֹ:

בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל. בַּחֶבּוּרָה אַחַת, שֶׁלֹּא יֵעָשׂוּ הַנִּמְנִין עָלָיו שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת וְיַחְלְקוּהוּ. אַתָּה אוֹמֵר בַּחֲבוּרָה אַחַת אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּבַיִת אֶחָד כְּמַשְׁמָעוֹ, וּלְמַד שֶׁאִם הִתְחִילוּ וְהָיוּ אוֹכְלִים בָּחָצֵר וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לַבַּיִת? תַּלְמוּד לוֹמַר, "עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם", מִכָּאן שֶׁהָאוֹכֵל אוֹכֵל בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת: **לֹא־תוֹצִיא מִן־הַבַּיִת.** מִן הַחֲבוּרָה: **וְעֶצֶם לֹא־תִשְׁבְּרוּ־בוֹ.** הָרָאוּי לַאֲכִילָה, כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ עָלָיו כַּזַּיִת בָּשָׂר, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם, אֵין עָלָיו כַּזַּיִת בָּשָׂר אֵין בּוֹ מִשּׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם:

מז כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ:

כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ. לָמָּה נֶאֱמַר, לְפִי שֶׁהוּא אוֹמֵר בְּפֶסַח מִצְרַיִם "שֶׂה לְבֵית אָבוֹת", שֶׁנִּמְנוּ עָלָיו לַמִּשְׁפָּחוֹת, יָכוֹל אַף פֶּסַח דּוֹרוֹת כֵּן? תַּלְמוּד לוֹמַר כל עדת ישראל יעשו אתו:

מח וְכִי־יָגוּר אִתְּךָ גֵּר וְעָשָׂה פֶּסַח לַיהוָה הִמּוֹל לוֹ כָּל־זְכוּר וְאָז יִקְרַב לַעֲשֹׂתוֹ וְהָיָה כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ וְכָל־עָרֵל לֹא־יֹאכַל בּוֹ:

וְעָשָׂה פָּסַח. יָכוֹל כָּל הַמִּתְגַּיֵּר יַעֲשֶׂה פֶּסַח מִיָּד, תַּלְמוּד לוֹמַר והיה כאזרח הארץ, מָה אֶזְרָח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר אַף גֵּר בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר (שם): **וְכָל־עָרֵל לֹא־יֹאכַל בּוֹ.** לְהָבִיא אֶת שֶׁמֵּתוּ אֶחָיו מֻחְמָת מִילָה, שֶׁאֵינוֹ מוּמָר לַעֲרֵלוּת וְאֵינוֹ לָמֵד מִ"בֶּן נֵכָר לֹא יֹאכַל בּוֹ" (שם):

מט תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָאֶזְרָח וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם:

תּוֹרָה אַחַת וגו'. לְהַשְׁווֹת גֵּר לָאֶזְרָח אַף לִשְׁאָר מִצְווֹת שֶׁבַּתּוֹרָה (שם):

נ וַיַּעֲשׂוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ:

נא וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צִבְאֹתָם:

תהילים- פרקים י'-י"ז

פרק י: א לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה: ב בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ | בְּמִזְמֹות זוּ חָשָׁבוּ: ג כִּי-הִלֵּל רָשָׁע עַל-תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרַךְ נִאֵץ | יְהוָה: ד רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל-יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל-מְזִמֹּותָיו: ה יָחִילוּ (דרכו) דְּרָכָיו | בְּכָל-עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מְנֻגְּדוֹ כָּל-צֹורְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם: ו אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל-אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא-בְרָע: ז אָלָה פִּיהוּ מָלֵא וּמִרְמֹות וְתֹךְ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ עָמָל וָאָוֶן: ח יֵשֵׁב | בְּמַאְרַב חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי עֵינָיו לְחֶלְכָה יִצְפֹּנוּ: ט יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר | כְּאַרְיֵה בְסֻכֹּה יֶאֱרֹב לַחֲטֹף עָנִי יַחְטֹף עָנִי בְמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ: י (ודכה) יִדְכֶּה יָשֹׁחַ וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו (חלכאים) חֵיל כָּאִים: יא אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל-רָאָה לָנֶצַח: יב קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ אַל-תִּשְׁכַּח (ענוים) עֲנָוִים: יג עַל-מָה | נִאֵץ רָשָׁע | אֱלֹהִים

אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִמּוֹט: יד רָאִתָה כִּי-אַתָּה | עָמָל וָכַעַס | תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלְכָה יָתוֹם אַתָּה | הָיִיתָ עוֹזֵר: טו שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וָרָע תִּדְרוֹשׁ-רִשְׁעוֹ בַל-תִּמְצָא: טז יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גּוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יז תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ: יח לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ בַּל-יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ מִן-הָאָרֶץ:

פרק יא: א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה | חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ לְנַפְשִׁי (נודו) נֹדִי הַרְכֶם צִפּוֹר: ב כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל-יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ-אֹפֶל לְיִשְׁרֵי-לֵב: ג כִּי הַשָּׁתוֹת יֻהֲרֵסוּן צַדִּיק מַה-פָּעָל: ד יְהוָה | בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם: ה יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ: ו יַמְטֵר עַל-רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ זִלְעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם: ז כִּי-צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנָימוֹ:

פרק יב: א לַמְנַצֵּחַ עַל-הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד: ב הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי-גָמַר חָסִיד כִּי-פַסּוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם: ג שָׁוְא | יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ שִׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ: ד יַכְרֵת יְהוָה כָּל-שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת: ה אֲשֶׁר אָמְרוּ | לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ: ו מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים עַתָּה אָקוּם יֹאמַר יְהוָה אָשִׁית בְּיֵשַׁע יָפִיחַ לוֹ: ז אִמֲרוֹת יְהוָה אֲמָרוֹת טְהֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם: ח אַתָּה-יְהוָה תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֶנּוּ | מִן-הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם: ט סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֹם זְלוֹת לִבְנֵי אָדָם:

פרק יג: א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: ב עַד-אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח עַד-אָנָה | תַּסְתִּיר אֶת-פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי: ג עַד-אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי יוֹמָם עַד-אָנָה | יָרוּם אֹיְבִי עָלָי: ד הַבִּיטָה עֲנֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הָאִירָה עֵינַי פֶּן-אִישַׁן הַמָּוֶת: ה פֶּן-יֹאמַר אֹיְבִי יְכָלְתִּיו צָרַי יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט: ו וַאֲנִי | בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי גָמַל עָלָי:

פרק יד: א לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין עֹשֵׂה-טוֹב: ב יְהוָה מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל-בְּנֵי-אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת-אֱלֹהִים: ג הַכֹּל סָר יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה-טוֹב אֵין גַּם-אֶחָד: ד הֲלֹא יָדְעוּ כָּל-פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם יְהוָה לֹא קָרָאוּ: ה שָׁם | פָּחֲדוּ פָחַד כִּי-אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק: ו עֲצַת-עָנִי תָּבִישׁוּ כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ: ז מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל:

פרק טו: א מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה מִי-יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי-יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ: ב הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ: ג לֹא רָגַל | עַל-לְשֹׁנוֹ לֹא-עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה וְחֶרְפָּה לֹא-נָשָׂא עַל-קְרֹבוֹ: ד נִבְזֶה | בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת-יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמֵר: ה כַּסְפּוֹ | לֹא-נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל-נָקִי לֹא לָקָח עֹשֵׂה-אֵלֶּה לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם:

פרק טז: א מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי-חָסִיתִי בָךְ: ב אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל-עָלֶיךָ: ג לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר-בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל-חֶפְצִי-בָם: ד יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל-אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל-אֶשָּׂא אֶת-שְׁמוֹתָם עַל-שְׂפָתָי: ה יְהוָה מְנָת-חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: ו חֲבָלִים נָפְלוּ-לִי בַּנְּעִמִים אַף-נַחֲלָת שָׁפְרָה עָלָי: ז אֲבָרֵךְ אֶת-יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף-לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי: ח שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד כִּי מִימִינִי בַּל-אֶמּוֹט: ט לָכֵן | שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף-בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: י כִּי | לֹא-תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא-תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת: יא תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת-פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח:

פרק יז: א תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה יְהוָה | צֶדֶק הַקְשִׁיבָה רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְּפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה: ב מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה מֵישָׁרִים: ג בָּחַנְתָּ לִבִּי | פָּקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי בַל-תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל-יַעֲבָר-פִּי: ד לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ: ה תָּמֹךְ אֲשֻׁרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ בַּל-נָמוֹטוּ פְעָמָי: ו אֲנִי-קְרָאתִיךָ כִי-תַעֲנֵנִי אֵל הַט-אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: ז הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים מִמִּתְקוֹמְמִים בִּימִינֶךָ: ח שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת-עָיִן בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי: ט מִפְּנֵי רְשָׁעִים זָּדוּנִי אֹיְבֵי בַּנֶּפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי: י חֶלְבָּמוֹ סָגְרוּ פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְּגַאוָה: יא אֲשֻׁרֵינוּ עַתָּה (סבבוני) סְבָבוּנוּ עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ: יב דִּמְיוֹנוֹ כְּאַרְיֵה יִכְסֹף לִטְרוֹף וְכִכְפִיר יֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים: יג קוּמָה יְהוָה קַדְּמָה פָּנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְטָה נַפְשִׁי מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ: יד מִמְתִים יָדְךָ | יְהוָה מִמְתִים מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים (וצפינך) וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם: טו אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְּהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ:

תניא - ליקוטי אמרים פרק י"ט

פרק יט: ולתוספת ביאור צריך לבאר היטב מ"ש נר ה' נשמת אדם פי' שישראל הקרוים אדם נשמתם היא למשל כאור הנר שמתנענע תמיד למעלה בטבעו מפני שאור האש חפץ בטבע ליפרד מהפתילה ולידבק בשרשו למעלה ביסוד האש הכללי שתחת גלגל הירח כמ"ש בע"ח ואף שע"י זה יכבה ולא יאיר כלום למטה וגם למעלה בשרשו יתבטל אורו במציאות בשרשו אעפ"כ בכך הוא חפץ בטבעו. כך נשמת

האדם וכן בחי' רוח ונפש חפצה וחשקה בטבעה ליפרד ולצאת מן הגוף ולידבק בשרשה ומקורה בה' חיי החיים ב"ה הגם שתהיה אין ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי ולא ישאר ממנה מאומה ממהותה ועצמותה הראשון אעפ"כ זה רצונה וחפצה בטבעה וטבע זה הוא שם המושאל לכל דבר שאינו בבחי' טעם ודעת וגם כאן הכוונה שרצון וחפץ זה בנפש אינו בבחי' טעם ודעת ושכל מושג ומובן אלא למעלה מהדעת ושכל המושג והמובן והיא בחי' חכמה שבנפש שבה אור א"ס ב"ה.

היום יום - ב׳ שבט

אאמו"ר [הרש"ב] סיפר: הדרוש "וארא גו' ושמי ד' גו'" המדבר בענין כי לא ידח ממנו נדח (אינו הנדפס ב"תורה אור"), קנה לו שם "דער פרומער וארא" [="וארא הצדקני"], והיה רגיל רבינו הזקן לחזור אותו אחת לשלש שנים, ובכל פעם ופעם כמעט שהיה אומר אותו כלשונו. ואמר ה"צמח צדק": בכל פעם היה זה אור חדש. והגיב אבא: ה'אור' שווה הוא תמיד, אך 'מאור' הוא בכל פעם כדבר חדש.

ספר המצוות לרמב"ם - שיעור שי"א

מצות עשה מצוה רמח היא שהורנו בדיני נחלות. והוא אמרו יתעלה איש כי ימות ובן אין לו, ומכלל דין זה בלא ספק היות הבכור יורש פי שנים שזה משפט ממשפטי הירושות. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בח' וט' מבתרא. (פינחס, בי"א פרקים בנחלות):

ודע כי מה שאמרנו שנתבארו משפטם במקום פלוני, אין כונתנו בזה שזה הפרק או המסכת ההיא תכלול כל משפטי המצוה ההיא עד שלא תמלט מהם שאלה אבל אזכור מקום אשר בו עיקר דין המצוה ההיא ורוב משפטיה ואולם יהיו שאלות רבות למשפטי המצוה ההיא מפוזרות במקומות רבים מהתלמוד ולא אזכור מקומם עתה. וכשתסתכל כל אלו המצות שקדם זכרם עתה שתמצא מהם מצות שהם חובה על הצבור לא כל איש ואיש כמו בנין בית הבחירה והקמת מלך והכרתת זרעו של עמלק. ומהם מצות שהם חובה לאיש אחד אם עשה פעולה פלונית או שימצאהו ענין כגון קרבן שוגג ומזיד ופעמים יעמוד אחד מן האנשים כל ימי חייו ולא יעשה הפעולה ההיא ולא ימצאהו הענין ההוא ומאלו המצות גם כן דינן כמו שבארנו כמו עבד עברי ודין אמה העבריה ועבד כנעני ושומר חנם ושואל וזולתם ממה שקדם זכרם, יתכן שיעמוד אחד מן האנשים כל ימי חייו ולא ישפט בזה ולא תתחייב לו המצוה ההיא. ומהם גם כן מצוה אינה נוהגת אלא בהיות הבית קיים, כגון חגיגה וראיה ומצות הקהל וכבר זכרנום אחת אחת, ומהם גם כן אינה נוהגת אלא למי שיש לו נחלות, כגון מעשרות ותרומות ומתנות כהונה וחוקי העניים, כלקט שכחה ופאה ועוללות, ופעמים לא יהיו לו אותם הקנינים ולא יתחייב בהם, ויעמוד האיש כל ימי חייו ולא יתחייב במצוה מהמצות שהן מזה המין, ואין הצדקה מכלל הזה, כי הצדקה מחוייבת אפילו לעני המתפרנס ממנה כמו שבארנו. ומהם מצות מתחייבות בהכרח בכל זמן בכל מקום ובאיזה ענין שיהיה, כגון ציצית ותפלין ושמירת שבת. ונקראו המצות שהן מזה המין מצות הכרחיות מפני שהם מתחייבות לכל איש שהגיע לפרקו מישראל בהכרח בכל זמן ובכל מקום ובכל ענין וכשתסתכל באלו הרמ"ח מצות עשה תמצא המצות ההכרחיות ששים מהם, ובתנאי שיהיה האיש שאמרנו שחייב באלו הששים מצות הכרחיות שיהיה ענינו כענין שרוב בני אדם בו, והוא שיהיה עומד בבית במדינה ויאכל המאכלים הידועים למין האדם, רוצה לומר הלחם והבשר ויעשה סחורה עם בני אדם וישא אשה ויוליד בנים. ואלו הששים מצות הם לפי הסדר אשר סדרנו אותם במניננו זה:

מצוה הראשונה והשנית והשלישית והרביעית והחמישית והששית והשביעית והשמינית והתשיעית, והעשירית אין הנשים חייבות בה. והאחת עשרה ולא תתחייב לנשים, והשתים עשרה ולא תתחייב לנשים, והשלש עשרה ולא תתחייב לנשים גם כן, והארבע עשרה ולא תתחייב לנשים גם כן. והחמש עשרה, והשמנה עשרה ואין הנשים חייבות בה. והתשע עשרה, והשש ועשרים מיוחדת בזכרי הכהנים, ול"ב ונ"ד וע"ג וצ"ד [וקמ"א] וקמ"ג וקמ"ז וקמ"ט וק"נ וקנ"ב וקנ"ד וקנ"ה וקנ"ו וקנ"ז וקנ"ח וקנ"ט וק"ס, וקס"א ואין הנשים חייבות בה, וקס"ב וקס"ג וקס"ד וקס"ה וקס"ו וקס"ז, וקס"ח ואין הנשים חייבות בה, וקס"ט ואין הנשים חייבות בה, וק"ע ואין הנשים חייבות בה, וקע"ב וקע"ה וקפ"ד וקצ"ה וקצ"ז ור"ו ור"ז ור"ח ור"ט ור"י ורי"א, ורי"ב ואין הנשים חייבות בה, [ורי"ג ואין הנשים חייבות בה, ורי"ד ואין הנשים חייבות בה, ורט"ו ואין הנשים חייבות בה, ורל"א]: הנה התבאר לך כי מאלו הששים מצות הכרחיות יש בהן שש וארבעים מצות שהנשים חייבות בהן גם כן, וי"ד שאין הנשים חייבות בהן. ויהיה הסימן באלו הששים

מצות הכרחיות ששים המה מלכות, ויהיה הסימן בנפול הי"ד מן הנשים כי אזלת י"ד, או יהיה הסימן המ"ו מצות לנשים גם את בד"ם בריתך שלחתי אסיריך, כלומר שמספר בדם הוא חובה עליהן, והם הברית המחוייב לנשים בהכרח, וזה מה שרצינו לרמוז אותו במצות עשה במספרם:
נשלמו מצות עשה

נ"ך - דברי הימים א' פרק כ"ז

א וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִסְפָּרָם רָאשֵׁי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשֹׁטְרֵיהֶם הַמְשָׁרְתִים אֶת הַמֶּלֶךְ לְכֹל דְּבַר הַמַּחְלְקוֹת הַבָּאָה וְהַיֹּצֵאת חֹדֶשׁ בְּחׇדְשׁוֹ לְכֹל חֳדְשֵׁי הַשָּׁנָה הַמַּחְלֶקֶת הָאַחַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. ב עַל הַמַּחְלֶקֶת הָרִאשׁוֹנָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן יָשָׁבְעָם בֶּן זַבְדִּיאֵל וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. ג מִן בְּנֵי פֶרֶץ הָרֹאשׁ לְכָל שָׂרֵי הַצְּבָאוֹת לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. ד וְעַל מַחְלֶקֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי דּוֹדַי הָאֲחוֹחִי וּמַחְלֻקְתּוֹ וּמִקְלוֹת הַנָּגִיד וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. ה שַׂר הַצָּבָא הַשְּׁלִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי בְּנָיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן רֹאשׁ וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. ו הוּא בְּנָיָהוּ גִּבּוֹר הַשְּׁלֹשִׁים וְעַל הַשְּׁלֹשִׁים וּמַחְלֻקְתּוֹ עַמִּיזָבָד בְּנוֹ. ז הָרְבִיעִי לַחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב וּזְבַדְיָה בְנוֹ אַחֲרָיו וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. ח הַחֲמִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הַשַּׂר שַׁמְהוּת הַיִּזְרָח וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. ט הַשִּׁשִּׁי לַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי עִירָא בֶן עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. י הַשְּׁבִיעִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי מִן בְּנֵי אֶפְרָיִם וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. יא הַשְּׁמִינִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי לַזַּרְחִי וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. יב הַתְּשִׁיעִי לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתֹתִי לבנימיני [לַבֶּן יְמִינִי] וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. יג הָעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי לַזַּרְחִי וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. יד עַשְׁתֵּי עָשָׂר לְעַשְׁתֵּי עָשָׂר הַחֹדֶשׁ בְּנָיָה הַפִּרְעָתוֹנִי מִן בְּנֵי אֶפְרָיִם וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. טו הַשְּׁנֵים עָשָׂר לִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ חֶלְדַּי הַנְּטוֹפָתִי לְעָתְנִיאֵל וְעַל מַחְלֻקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף. טז וְעַל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לָרְאוּבֵנִי נָגִיד אֱלִיעֶזֶר בֶּן זִכְרִי לַשִּׁמְעוֹנִי שְׁפַטְיָהוּ בֶּן מַעֲכָה. יז לְלֵוִי חֲשַׁבְיָה בֶּן קְמוּאֵל לְאַהֲרֹן צָדוֹק. יח לִיהוּדָה אֱלִיהוּ מֵאֲחֵי דָוִיד לְיִשָּׂשכָר עָמְרִי בֶּן מִיכָאֵל. יט לִזְבוּלֻן יִשְׁמַעְיָהוּ בֶּן עֹבַדְיָהוּ לְנַפְתָּלִי יְרִימוֹת בֶּן עַזְרִיאֵל. כ לִבְנֵי אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בֶּן עַזַזְיָהוּ לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יוֹאֵל בֶּן פְּדָיָהוּ. כא לַחֲצִי הַמְנַשֶּׁה גִּלְעָדָה יִדּוֹ בֶּן זְכַרְיָהוּ לְבִנְיָמִן יַעֲשִׂיאֵל בֶּן אַבְנֵר. כב לְדָן עֲזַרְאֵל בֶּן יְרֹחָם אֵלֶּה שָׂרֵי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל. כג וְלֹא נָשָׂא דָוִיד מִסְפָּרָם לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָטָּה כִּי אָמַר יְהוָה לְהַרְבּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם. כד יוֹאָב בֶּן צְרוּיָה הֵחֵל לִמְנוֹת וְלֹא כִלָּה וַיְהִי בָזֹאת קֶצֶף עַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָלָה הַמִּסְפָּר בְּמִסְפַּר דִּבְרֵי הַיָּמִים לַמֶּלֶךְ דָּוִיד. כה וְעַל אֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ עַזְמָוֶת בֶּן עֲדִיאֵל וְעַל הָאֹצָרוֹת בַּשָּׂדֶה בֶּעָרִים וּבַכְּפָרִים וּבַמִּגְדָּלוֹת יְהוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיָּהוּ. כו וְעַל עֹשֵׂי מְלֶאכֶת הַשָּׂדֶה לַעֲבֹדַת הָאֲדָמָה עֶזְרִי בֶּן כְּלוּב. כז וְעַל הַכְּרָמִים שִׁמְעִי הָרָמָתִי וְעַל שֻׁבַּכְרָמִים לְאֹצְרוֹת הַיָּיִן זַבְדִּי הַשִּׁפְמִי. כח וְעַל הַזֵּיתִים וְהַשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה בַּעַל חָנָן הַגְּדֵרִי וְעַל אֹצְרוֹת הַשָּׁמֶן יוֹעָשׁ. כט וְעַל הַבָּקָר הָרֹעִים בַּשָּׁרוֹן שִׁטְרַי [שִׁרְטַי] הַשָּׁרוֹנִי וְעַל הַבָּקָר בָּעֲמָקִים שָׁפָט בֶּן עַדְלָי. ל וְעַל הַגְּמַלִּים אוֹבִיל הַיִּשְׁמְעֵלִי וְעַל הָאֲתֹנוֹת יֶחְדְּיָהוּ הַמֵּרֹנֹתִי. לא וְעַל הַצֹּאן יָזִיז הַהַגְרִי כָּל אֵלֶּה שָׂרֵי הָרְכוּשׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד. לב וִיהוֹנָתָן דּוֹד דָּוִיד יוֹעֵץ אִישׁ מֵבִין וְסוֹפֵר הוּא וִיחִיאֵל בֶּן חַכְמוֹנִי עִם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ. לג וַאֲחִיתֹפֶל יוֹעֵץ לַמֶּלֶךְ וְחוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעַ הַמֶּלֶךְ. לד וְאַחֲרֵי אֲחִיתֹפֶל יְהוֹיָדָע בֶּן בְּנָיָהוּ וְאֶבְיָתָר וְשַׂר צָבָא לַמֶּלֶךְ יוֹאָב.

שבת קדש ג׳ שבט

חומש - שביעי פרשת בא

פרק י"ג: **א** וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

ב קַדֶּשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא:

פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם. שֶׁפְּתַח הָרֶחֶם תְּחִלָּה, כְּמוֹ: "פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן" (משלי י"ז), וְכֵן "יַפְטִירוּ בְּשָׂפָה" (תהלים כ"ב) – יִפְתְּחוּ שְׂפָתַיִם: **לִי הוּא.** לְעַצְמִי קָנִיתִי, עַל יְדֵי שֶׁהִכֵּיתִי בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם:

ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ:

זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה. לְמֵד, שֶׁמַּזְכִּירִין יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם:

ד הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב:

בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב. וְכִי לֹא הָיוּ יוֹדְעִין בְּאֵיזֶה חֹדֶשׁ? אֶלָּא כָּךְ אָמַר לָהֶם, רְאוּ חֶסֶד שֶׁגִּמַלְכֶם, שֶׁהוֹצִיא אֶתְכֶם בְּחֹדֶשׁ שֶׁהוּא כָּשֵׁר לָצֵאת, לֹא חַמָּה וְלֹא צִנָּה וְלֹא גְּשָׁמִים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר, "מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת" (תהלים ס"ח) – חֹדֶשׁ שֶׁהוּא כָּשֵׁר לָצֵאת (מכילתא):

ה וְהָיָה כִּי־יְבִיאֲךָ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ וְעָבַדְתָּ אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה:

אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וגו׳. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָנָה אֶלָּא חֲמִשָּׁה עֲמָמִין, כָּל ז׳ גּוֹיִם בְּמַשְׁמָע, שֶׁכֻּלָּן בִּכְלַל כְּנַעֲנִי הֵם וְאַחַת מִמִּשְׁפְּחוֹת כְּנַעַן הָיְתָה שֶׁלֹּא נִקְרָא לָהּ שֵׁם אֶלָּא כְּנַעֲנִי: **נִשְׁבַּע לָאֲבֹתֶיךָ.** בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר "בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם וגו׳" (בראשית ט"ו), וּבְיִצְחָק הוּא אוֹמֵר "גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת" (שם כ"ו), וּבְיַעֲקֹב הוּא אוֹמֵר "הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ" (שם כ"ח): **זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ.** חָלָב זָב מִן הָעִזִּים, וְהַדְּבַשׁ זָב מִן הַתְּמָרִים וּמִן הַתְּאֵנִים: **אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת.** שֶׁל פֶּסַח; וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר לְמַעְלָה "וְהָיָה כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וגו׳", וְלָמָּה חָזַר וְשָׁנָה? בְּשָׁבִיל דָּבָר שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ בָּהּ, בְּפָרָשָׁה רִאשׁוֹנָה נֶאֱמַר "וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם" — בְּבֵן רָשָׁע הַכָּתוּב מְדַבֵּר שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל, וְכָאן "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ" — בְּבֵן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל, וְהַכָּתוּב מְלַמֶּדְךָ, שֶׁתִּפְתַּח לוֹ אַתָּה בְּדִבְרֵי אַגָּדָה הַמּוֹשְׁכִין אֶת הַלֵּב (מכילתא):

ו שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצֹּת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַיהוָה:

ז מַצּוֹת יֵאָכֵל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־גְּבֻלֶךָ:

ח וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם:

בַּעֲבוּר זֶה. בַּעֲבוּר שֶׁאֲקַיֵּם מִצְוֹתָיו, כְּגוֹן פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר הַלָּלוּ: **עָשָׂה ה' לִי.** רָמַז תְּשׁוּבָה לְבֵן רָשָׁע, לוֹמַר עָשָׂה ה' לִי, וְלֹא לְךָ, שֶׁאִלּוּ הָיִיתָ שָׁם לֹא הָיִיתָ כְּדַאי לְגָאֳלֹ (מכילתא):

ט וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ כִּי בְיָד חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ יְהוָה מִמִּצְרָיִם:

וְהָיָה לְךָ לְאוֹת. יְצִיאַת מִצְרַיִם תִּהְיֶה לְךָ לאות: **עַל־יָדֶךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ.** שֶׁתִּכְתֹּב הַפָּרָשִׁיוֹת הַלָּלוּ וְתִקְשְׁרֵם בָּרֹאשׁ וּבַזְּרוֹעַ: **עַל־יָדֶךָ.** עַל יַד שְׂמֹאל, לְפִיכָךְ יָדָכָה מָלֵא בְּפָרָשָׁה שְׁנִיָּה, לִדְרֹשׁ בָּהּ יָד שֶׁהִיא כֵּהָה (מנחות ל"ו):

י וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יָמִימָה:

מִיָּמִים יָמִימָה. מִשָּׁנָה לְשָׁנָה (שם):

יא וְהָיָה כִּי־יְבִאֲךָ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלַאֲבֹתֶיךָ וּנְתָנָהּ לָךְ:

וְהָיָה כִּי־יְבִאֲךָ. יֵשׁ מְרַבּוֹתֵינוּ שֶׁלָּמְדוּ מִכָּאן שֶׁלֹּא קִדְּשׁוּ בְּכוֹרוֹת הַנּוֹלָדִים בַּמִּדְבָּר, וְהָאוֹמֵר קָדְשׁוּ, מְפָרֵשׁ בֵּיאָה זוֹ אִם תִּקְיְמוּהוּ בַּמִּדְבָּר תִּזְכּוּ לְכָנֵס לָאָרֶץ וּתְקַיְּמוּהוּ שָׁם): **נִשְׁבַּע לְךָ.** וְהֵיכָן נִשְׁבַּע לָךְ? "וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי וגו׳" (שמות ו'): **וּנְתָנָהּ לָךְ.** תְּהֵא בְעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ נִתְּנָה לְךָ בּוֹ בַּיּוֹם, וְאַל תְּהִי בְעֵינֶיךָ כִּירֻשַּׁת אָבוֹת:

יב וְהַעֲבַרְתָּ כָל־פֶּטֶר־רֶחֶם לַיהוָה וְכָל־פֶּטֶר | שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיהוָה:

וְהַעֲבַרְתָּ. אֵין וְהַעֲבַרְתָּ אֶלָּא לְשׁוֹן הַפְרָשָׁה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר "וְהַעֲבַרְתָּ אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ" (במדבר כ"ז) (מכילתא): **שֶׁגֶר בְּהֵמָה.** נֵפֶל שֶׁשִּׁגְּרַתּוּ אִמּוֹ וְשִׁלְחַתּוּ בְּלֹא עִתּוֹ; וְלִמֶּדְךָ הַכָּתוּב שֶׁהוּא קָדוֹשׁ בִּבְכוֹרָה לִפְטֹר אֶת הַבָּא אַחֲרָיו וְאַף שֶׁאֵין נֵפֶל קָרוּי שֶׁגֶר, כְּמוֹ "שֶׁגֶר אֲלָפֶיךָ" (דברים ז'), אֲבָל זֶה לֹא בָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַנֵּפֶל שֶׁהֲרֵי כְּבָר כָּתַב כָּל פֶּטֶר רֶחֶם. וְאִם תֹּאמַר אַף בְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה בְּמַשְׁמָע, בָּא וּפֵרֵשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר "בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנֶךָ" (דברים ט"ו). לָשׁוֹן אַחֵר יֵשׁ לְפָרֵשׁ, "וְהַעֲבַרְתָּ כָל פֶּטֶר רֶחֶם" — בִּבְכוֹר אָדָם הַכָּתוּב מְדַבֵּר:

יג וְכָל־פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ וְכֹל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה׃

פֶּטֶר חמור. וְלֹא פֶּטֶר שְׁאָר בְּהֵמָה טְמֵאָה; וּגְזֵרַת הַכָּתוּב הִיא לְפִי שֶׁנִּמְשְׁלוּ בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם לַחֲמוֹרִים; וְעוֹד, שֶׁסִּיְּעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָן, שֶׁאֵין לְךָ אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נָטַל הַרְבֵּה חֲמוֹרִים מִמִּצְרַיִם טְעוּנִים מִכַּסְפָּם וּמִזְהָבָם שֶׁל מִצְרַיִם: **תִּפְדֶּה בְשֶׂה.** נוֹתֵן שֶׂה לַכֹּהֵן וּפֶטֶר חֲמוֹר מֻתָּר בַּהֲנָאָה וְהַשֶּׂה חֻלִּין בְּיַד כֹּהֵן (בכורות ט׳): **וַעֲרַפְתּוֹ.** עוֹרְפוֹ בְּקוֹפִיץ מֵאֲחוֹרָיו וְהוֹרְגוֹ; הוּא הִפְסִיד מְמוֹנוֹ שֶׁל כֹּהֵן, לְפִיכָךְ יַפְסִיד מָמוֹנוֹ (שם י׳): **וְכֹל־בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה.** חֲמֵשׁ סְלָעִים פִּדְיוֹנוֹ קָצוּב בְּמָקוֹם אַחֵר (במדבר י"ח):

יד וְהָיָה כִּי־יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה־זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃

כִּי־יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר. יֵשׁ מָחָר שֶׁהוּא עַכְשָׁיו וְיֵשׁ מָחָר שֶׁהוּא לְאַחַר זְמַן, כְּגוֹן זֶה, וּכְגוֹן "וְלֹא יֹאמְרוּ בְנֵיכֶם מָחָר לְבָנֵינוּ" (יהושע כ"ב), דִּבְנֵי גָד וּדְבְנֵי רְאוּבֵן׃ **מַה־זֹּאת.** זֶה תֵּינוֹק טִפֵּשׁ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַעֲמִיק שְׁאֵלָתוֹ וְסוֹתֵם וְשׁוֹאֵל "מַה זֹּאת?", וּבְמָקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר "מָה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְגוֹ'" (דברים ו'), הֲרֵי זֹאת שְׁאֵלַת בֵּן חָכָם; דִּבְּרָה תוֹרָה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים — רָשָׁע, וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל, וְהַשּׁוֹאֵל דֶּרֶךְ סְתוּמָה, וְהַשּׁוֹאֵל דֶּרֶךְ חָכְמָה (מכילתא):

טו וַיְהִי כִּי־הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג יְהוָה כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם וְעַד־בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל־כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל־בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה׃

טז וְהָיָה לְאוֹת עַל־יָדֶכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם׃

וּלְטוֹטָפֹת. תְּפִלִּין; וְעַל שֵׁם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה בָּתִּים קְרוּיִין טטפת – "טט" בְּכַתְפִּי שְׁתַּיִם, "פת" בְּאַפְרִיקִי שְׁתַּיִם (סנהדרין ד׳). וּמְנַחֵם חִבְּרוֹ עִם "וְהַטֵּף אֶל דְּרוֹם" (יחזקאל כ"א), "אַל תַּטִּיפוּ" (מיכה ב'), לְשׁוֹן דִּבּוּר, כְּמוֹ וּלְזָכָרוֹן, שֶׁהָרוֹאֶה אוֹתָם קָשׁוּר בֵּין הָעֵינַיִם, יִזְכֹּר הַנֵּס וִידַבֵּר בּוֹ׃

הפטרה - ירמיה פרק מ"ו

יג הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לָבוֹא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל לְהַכּוֹת אֶת אֶרֶץ מִצְרָיִם. **יד** הַגִּידוּ בְמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְמִגְדּוֹל וְהַשְׁמִיעוּ בְנֹף וּבְתַחְפַּנְחֵס אִמְרוּ הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לָךְ כִּי אָכְלָה חֶרֶב סְבִיבֶיךָ. **טו** מַדּוּעַ נִסְחַף אַבִּירֶיךָ לֹא עָמַד כִּי יְהוָה הֲדָפוֹ. **טז** הִרְבָּה כּוֹשֵׁל גַּם נָפַל אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ קוּמָה וְנָשׁוּבָה אֶל עַמֵּנוּ וְאֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתֵּנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה. **יז** קָרְאוּ שָׁם פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם שָׁאוֹן הֶעֱבִיר הַמּוֹעֵד. **יח** חַי אָנִי נְאֻם הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ כִּי כְתָבוֹר בֶּהָרִים וּכְכַרְמֶל בַּיָּם יָבוֹא. **יט** כְּלֵי גוֹלָה עֲשִׂי לָךְ יוֹשֶׁבֶת בַּת מִצְרָיִם כִּי נֹף לְשַׁמָּה תִהְיֶה וְנִצְּתָה מֵאֵין יוֹשֵׁב. **כ** עֶגְלָה יְפֵה פִיָּה מִצְרַיִם קֶרֶץ מִצָּפוֹן בָּא בָּא. **כא** גַּם שְׂכִרֶיהָ בְקִרְבָּהּ כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק כִּי גַם הֵמָּה הִפְנוּ נָסוּ יַחְדָּיו לֹא עָמָדוּ כִּי יוֹם אֵידָם בָּא עֲלֵיהֶם עֵת פְּקֻדָּתָם. **כב** קוֹלָהּ כַּנָּחָשׁ יֵלֵךְ כִּי בְחַיִל יֵלֵכוּ וּבְקַרְדֻּמּוֹת בָּאוּ לָהּ כְּחֹטְבֵי עֵצִים. **כג** כָּרְתוּ יַעְרָהּ נְאֻם יְהוָה כִּי לֹא יֵחָקֵר כִּי רַבּוּ מֵאַרְבֶּה וְאֵין לָהֶם מִסְפָּר. **כד** הֹבִישָׁה בַּת מִצְרַיִם נִתְּנָה בְּיַד עַם צָפוֹן. **כה** אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי פוֹקֵד אֶל אָמוֹן מִנֹּא וְעַל פַּרְעֹה וְעַל מִצְרַיִם וְעַל אֱלֹהֶיהָ וְעַל מְלָכֶיהָ וְעַל פַּרְעֹה וְעַל הַבֹּטְחִים בּוֹ. **כו** וּנְתַתִּים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וּבְיַד עֲבָדָיו וְאַחֲרֵי כֵן תִּשְׁכֹּן כִּימֵי קֶדֶם נְאֻם יְהוָה. **כז** וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם וְשָׁב יַעֲקוֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין מַחֲרִיד. **כח** אַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה כִּי אִתְּךָ אָנִי כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה וְאֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ.

תהלים - פרקים י"ח-כ"ב

פרק יח: א לַמְנַצֵּחַ | לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר דִּבֶּר | לַיהוָה אֶת-דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל-יְהוָה אוֹתוֹ מִכַּף כָּל-אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל: ב וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי: ג יְהוָה | סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה-בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן-יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי: ד מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמִן-אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ: ה אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי-מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל יבעתוני [יְבַעֲתוּנִי]: ו חֶבְלֵי שְׁאוֹל סְבָבוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת: ז בַּצַּר-לִי | אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל-אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו | תָּבוֹא בְאָזְנָיו: ח וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ | הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי-חָרָה לוֹ: ט עָלָה עָשָׁן | בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ-מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ: י וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו: יא וַיִּרְכַּב עַל-כְּרוּב וַיָּעׇף וַיֵּדֶא עַל-כַּנְפֵי-רוּחַ: יב יָשֶׁת חֹשֶׁךְ | סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת-מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים: יג מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד וְגַחֲלֵי-אֵשׁ: יד וַיַּרְעֶם בַּשָּׁמַיִם | יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי-אֵשׁ: טו וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם: טז וַיֵּרָאוּ | אֲפִיקֵי מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ: יז יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים: יח יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז וּמִשֹּׂנְאַי כִּי-אָמְצוּ מִמֶּנִּי: יט יְקַדְּמוּנִי בְיוֹם-אֵידִי וַיְהִי-יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי: כ וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי: כא יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי: כב כִּי-שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא-רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי: כג כִּי כָל-מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא-אָסִיר מֶנִּי: כד וָאֱהִי תָמִים עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי: כה וַיָּשֶׁב-יְהוָה לִי כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו: כו עִם-חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם-גִּבֹּר תָּמִים תִּתַּמָּם: כז עִם-נָבָר תִּתְבָּרַר וְעִם-עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל: כח כִּי-אַתָּה עַם-עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל: כט כִּי-אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה

אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃ ל כִּי-בְךָ אָרֻץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג-שׁוּר׃ לא הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת-יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל | הַחֹסִים בּוֹ׃ לב כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ׃ לג הָאֵל הַמַּאְזְרֵנִי חָיִל וַיִּתֵּן תָּמִים דַּרְכִּי׃ לד מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃ לה מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחֲתָה קֶשֶׁת-נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי׃ לו וַתִּתֶּן-לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ תִסְעָדֵנִי וְעַנְוָתְךָ תַרְבֶּנִי׃ לז תַּרְחִיב צַעֲדִי תַחְתָּי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃ לח אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא-אָשׁוּב עַד-כַּלּוֹתָם׃ לט אֶמְחָצֵם וְלֹא-יֻכְלוּ קוּם יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי׃ מ וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי׃ מא וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם׃ מב יְשַׁוְּעוּ וְאֵין-מוֹשִׁיעַ עַל-יְהוָה וְלֹא עָנָם׃ מג וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל-פְּנֵי-רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם׃ מד תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עָם תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא-יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי׃ מה לְשֶׁמַע אֹזֶן יִשָּׁמְעוּ לִי בְּנֵי-נֵכָר יְכַחֲשׁוּ-לִי׃ מו בְּנֵי-נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם׃ מז חַי-יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוֹם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי׃ מח הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי׃ מט מְפַלְּטִי מֵאֹיְבָי אַף מִן-קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חָמָס תַּצִּילֵנִי׃ נ עַל-כֵּן | אוֹדְךָ בַגּוֹיִם | יְהוָה וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה׃ נא (מגדל) מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד | לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד-עוֹלָם׃

פרק יט: א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד-אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ׃ ג יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה-דָּעַת׃ ד אֵין-אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם׃ ה בְּכָל-הָאָרֶץ | יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵּבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם-אֹהֶל בָּהֶם׃ ו וְהוּא כֶּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח׃ ז מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם | תֵּבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם-אֹהֶל בָּהֶם׃ ו וְהוּא כֶּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח׃ ז מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם | מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל-קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃ ח תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃ ט פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי-לֵב מִצְוַת יְהוָה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃ י יִרְאַת יְהוָה | טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי-יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃ יא הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים׃ יב גַּם-עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃ יג שְׁגִיאוֹת מִי-יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃ יד גַּם מִזֵּדִים | חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל-יִמְשְׁלוּ-בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃ טו יִהְיוּ לְרָצוֹן | אִמְרֵי-פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי׃

פרק כ: א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם | אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃ ג יִשְׁלַח-עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ׃ ד יִזְכֹּר כָּל-מִנְחֹתֶךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה׃ ה יִתֶּן-לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל-עֲצָתְךָ יְמַלֵּא׃ ו נְרַנְּנָה | בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם-אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא יְהוָה כָּל-מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ׃ ז עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ | יְהוָה מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ׃ ח אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ | בְּשֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר׃ ט הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד׃ י יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם-קָרְאֵנוּ׃

פרק כא: א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב יְהוָה בְּעָזְּךָ יִשְׂמַח-מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מַה-יָּגֵיל מְאֹד׃ ג תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה לּוֹ וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל-מָנַעְתָּ סֶלָה׃ ד כִּי-תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז׃ ה חַיִּים | שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לּוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד׃ ו גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד וְהָדָר תְּשַׂוֶּה עָלָיו׃ ז כִּי-תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה אֶת-פָּנֶיךָ׃ ח כִּי-הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ בַּיהוָה וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל-יִמּוֹט׃ ט תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל-אוֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ תִּמְצָא שׂנְאֶיךָ׃ י תְּשִׁיתֵמוֹ | כְּתַנּוּר אֵשׁ לְעֵת פָּנֶיךָ יְהוָה בְּאַפּוֹ יְבַלְּעֵם וְתֹאכְלֵם אֵשׁ׃ יא פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ תְּאַבֵּד וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם׃ יב כִּי-נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל-יוּכָלוּ׃ יג כִּי תְשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ תְּכוֹנֵן עַל-פְּנֵיהֶם׃ יד רוּמָה יְהוָה בְּעֻזֶּךָ נָשִׁירָה וּנְזַמְּרָה גְבוּרָתֶךָ׃

פרק כב: א לַמְנַצֵּחַ עַל-אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד׃ ב אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי׃ ג אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא-דוּמִיָּה לִי׃ ד וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל׃ ה בְּךָ בָטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ׃ ו אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא-בוֹשׁוּ׃ ז וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא-אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם׃ ח כָּל-רֹאַי יַלְעִגוּ-לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ׃ ט גֹּל אֶל-יְהוָה יְפַלְּטֵהוּ יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ׃ י כִּי-אַתָּה גֹחִי מִבֶּטֶן מַבְטִיחִי עַל-שְׁדֵי אִמִּי׃ יא עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרֶחֶם מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי אָתָּה׃ יב אַל-תִּרְחַק מֻמֶּנִּי כִּי-צָרָה קְרוֹבָה כִּי-אֵין עוֹזֵר׃ יג סְבָבוּנִי פָרִים רַבִּים אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי׃ יד פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג׃ טו כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל-עַצְמוֹתָי הָיָה לִבִּי כַדּוֹנָג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי׃ טז יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ | כֹּחִי וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק מַלְקוֹחָי וְלַעֲפַר-מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי׃ יז כִּי סְבָבוּנִי כְלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי׃ יח אֲסַפֵּר כָּל-עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ-בִי׃ יט יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל-לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל׃ כ וְאַתָּה יְהוָה אַל-תִּרְחַק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃ כא הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי׃ כב הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי׃ כג אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ׃ כד יִרְאֵי יְהוָה | הַלְלוּהוּ כָּל-זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל-זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃ כה כִּי לֹא-בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא-הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ׃ כו מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאָיו׃ כז יֹאכְלוּ עֲנָוִים | וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו יְחִי לְבַבְכֶם לָעַד׃ כח יִזְכְּרוּ | וְיָשֻׁבוּ אֶל-יְהוָה כָּל-אַפְסֵי-אֶרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל-מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם׃ כט כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃ ל אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ | כָּל-דִּשְׁנֵי-אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל-יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא חָיָה׃ לא זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לָאדֹנָי לַדּוֹר׃ לב יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה׃

תניא - ליקוטי אמרים פרק י"ט

וזהו כלל בכל סטרא דקדושה שאינו אלא מה שנמשך מחכמה שנק' קודש העליון הבטל במציאות באור א"ס ב"ה המלובש בו ואינו דבר בפני עצמו כנ"ל ולכן נקרא כ"ח מ"ה והוא הפך ממש מבחי' הקליפה וס"א שממנה נפשות אומות העולם דעבדין לגרמייהו ואמרין הב הב והלעיטני להיות יש ודבר בפני עצמו כנ"ל הפך בחי' החכמה ולכן נקראים מתים כי החכמה תחיה וכתיב ימותו ולא בחכמה. וכן הרשעים ופושעי ישראל קודם שבאו לידי נסיון לקדש השם כי בחי' החכמה שבנפש האלהית עם ניצוץ אלהות מאור א"ס ב"ה המלובש בה הם בבחי' גלות בגופם בנפש הבהמית מצד הקליפה שבחלל השמאלי שבלב המולכת ומושלת בגופם בסוד גלות השכינה כנ"ל. ולכן נקראת אהבה זו בנפש האלהית שרצונה וחפצה לדבק בה' חיי החיים ברוך הוא בשם אהבה מסותרת כי היא מסותרת ומכוסה בלבוש שק דקליפה בפושעי ישראל וממנה נכנס בהם רוח שטות לחטוא כמאמר רז"ל אין אדם חוטא כו'

היום יום - ג' שבט

"תורה אור" נדפס לראשונה בשנת תקצ"ז בקאפוסט (בלי ההוספות). ה"צמח צדק" במכתבו מיום ג שבט תקצ"ז כותב: ספר תורה אור הנדפס עתה ... בו מאמרים רוב הדרושים שמשנת תקנ"ו עד סוף תקע"ב, אשר הרבה מהם שם רבינו ז"ל [אדמור הזקן] בעצמו עין עיונו עליהם והגיהם, והסכימה דעתו הקדושה להביאם לבית הדפוס. והספר כולל שני חלקים, חלק הראשון על שני חומשי התורה וחנוכה ופורים, גם כמה דרושים לחג השבועות זמן מתן תורה בפ' יתרו, וקצת לפסח בפ' ויקהל. וחלק השני, אם-ירצה-ה', על ג' חומשי התורה ושיר השירים ומועדים ור"ה ויוכ"פ ... ושם המחבר נאה לו: 'שניאור'; כמו [שמצינו ענין זה:] "ואהבת" [בגמטריא:] ב' פעמים אור ... עכ"ל.
לא הספיקו להדפיס רק חלק הראשון, כי ע"י מלשינות סגרה הממשלה כמה מבתי הדפוס העבריים ברוסיה, ובינהם גם בית הדפוס בקאפוסט אשר שם הדפיסו ה"תורה-אור". בשנת תר"ח נדפס ח"ב בזיטאמיר ובשינוי השם: "לקוטי תורה".

ספר המצוות - שיעור שי"ב

מצות עשה מצוה רמח היא שהורנו בדיני נחלות. והוא אמרו יתעלה איש כי ימות ובן אין לו, ומכלל דין זה בלא ספק היות הבכור יורש פי שנים שזה משפט ממשפטי הירושות. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בח' וט' מבתרא. (פינחס, בי"א פרקים בנחלות):
ודע כי מה שאמרנו שנתבארו משפטם במקום פלוני, אין כונתנו בזה שזה הפרק או המסכת ההיא תכלול כל משפטי המצוה ההיא עד שלא תמלט מהם שאלה אבל אזכור מקום אשר בו עיקר דין המצוה ההיא ורוב משפטיה ואולם יהיו שאלות רבות למשפטי המצוה ההיא מפוזרות במקומות רבים מהתלמוד ולא אזכור מקומם עתה. וכשתסתכל כל אלו המצות שקדם זכרם עתה שתמצא מהם מצות שהם חובה על הצבור לא כל איש ואיש כמו בנין בית הבחירה והקמת מלך והכרתת זרעו של עמלק. ומהם מצות שהם חובה לאיש אחד אם עשה פעולה פלונית או שימצאהו ענין כגון קרבן שוגג ומזיד ופעמים יעמוד אחד מן האנשים כל ימי חייו ולא יעשה הפעולה ההיא ולא ימצאהו הענין ההוא ומאלו המצות גם כן דינן כמו שבארנו כמו עבד עברי ודין אמה העבריה ועבד כנעני ושומר חנם ושואל וזולתם ממה שקדם זכרם, יתכן שיעמוד אחד מן האנשים כל ימי חייו ולא ישפט בזה ולא תתחייב לו המצוה ההיא. ומהם גם כן מצוה אינה נוהגת אלא בהיות הבית קיים, כגון חגיגה וראיה ומצות הקהל וכבר זכרנום אחת אחת, ומהם גם כן אינה נוהגת אלא למי שיש לו נחלות, כגון מעשרות ותרומות ומתנות כהונה וחוקי העניים, כלקט שכחה ופאה ועוללות, ופעמים לא יהיו לו אותם הקנינים ולא יתחייב בהם, ויעמוד האיש כל ימי חייו ולא יתחייב במצוה מהמצות שהן מזה המין, ואין הצדקה מכלל הזה, כי הצדקה מחוייבת אפילו לעני המתפרנס ממנה כמו שבארנו. ומהם מצות מתחייבות בהכרח בכל זמן בכל מקום ובאיזה ענין שיהיה, כגון ציצית ותפלין ושמירת שבת. ונקראו המצות שהן מזה המין מצות הכרחיות מפני שהם מתחייבות לכל איש שהגיע לפרקו מישראל בהכרח בכל זמן ובכל מקום ובכל ענין וכשתסתכל באלו הרמ"ח מצות עשה תמצא המצות ההכרחיות ששים מהם, ובתנאי שיהיה האיש שאמרנו שחייב באלו הששים מצות הכרחיות שיהיה ענינו כענין שרוב בני אדם בו, והוא שיהיה

עומד בבית במדינה ויאכל המאכלים הידועים למין האדם, רוצה לומר הלחם והבשר ויעשה סחורה עם בני אדם וישא אשה ויוליד בנים. ואלו הששים מצות הם לפי הסדר אשר סדרנו אותם במנינו זה:
מצוה הראשונה והשנית והשלישית והרביעית והחמישית והששית והשביעית והשמינית והתשיעית, והעשירית אין הנשים חייבות בה. והאחת עשרה ולא תתחייב לנשים, והשתים עשרה ולא תתחייב לנשים, והשלש עשרה ולא תתחייב לנשים גם כן, והארבע עשרה ולא תתחייב לנשים גם כן. והחמש עשרה, והשמנה עשרה ואין הנשים חייבות בה. והתשע עשרה, והשש ועשרים מיוחדת בזכרי הכהנים, ול"ב ונ"ד וע"ג וצ"ד [וקמ"א] וקמ"ג וקמ"ז וקמ"ט וק"נ וקנ"ב וקנ"ד וקנ"ה וקנ"ו וקנ"ז וקנ"ח וקנ"ט וק"ס, וקס"א ואין הנשים חייבות בה, וקס"ב וקס"ג וקס"ד וקס"ה וקס"ו וקס"ז, וקס"ח ואין הנשים חייבות בה, וקס"ט ואין הנשים חייבות בה, וק"ע ואין הנשים חייבות בה, וקע"ב וקע"ה וקפ"ד וקצ"ה וקצ"ז ור"ו ור"ז ור"ח ור"ט ור"י וריי"א, וריי"ב ואין הנשים חייבות בה, [וריי"ג ואין הנשים חייבות בה, וריי"ד ואין הנשים חייבות בה, ורט"ו ואין הנשים חייבות בה, ורל"א]: הנה התבאר לך כי מאלו הששים מצות הכרחיות יש בהן שש וארבעים מצות שהנשים חייבות בהן גם כן, וי"ד שאין הנשים חייבות בהן. ויהיה הסימן באלו הששים מצות הכרחיות ששים המה מלכות, ויהיה הסימן בנפול הי"ד מן הנשים כי אזלת י"ד, או יהיה הסימן המ"ו מצות לנשים גם את בד"ם בריתך שלחתי אסיריך, כלומר שמספר בדם הוא חובה עליהן, והם הברית המחוייב לנשים בהכרח, וזה מה שרצינו לרמוז אותו במצות עשה במספרם:
נשלמו מצות עשה

נ"ך - דברי הימים א׳ פרק כ"ח

א וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת כָּל שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל שָׂרֵי הַשְּׁבָטִים וְשָׂרֵי הַמַּחְלְקוֹת הַמְשָׁרְתִים אֶת הַמֶּלֶךְ וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי כָל רְכוּשׁ וּמִקְנֶה לַמֶּלֶךְ וּלְבָנָיו עִם הַסָּרִיסִים וְהַגִּבּוֹרִים וּלְכָל גִּבּוֹר חָיִל אֶל יְרוּשָׁלָם. ב וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי אַחַי וְעַמִּי אֲנִי עִם לְבָבִי לִבְנוֹת בֵּית מְנוּחָה לַאֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וְלַהֲדֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ וַהֲכִינוֹתִי לִבְנוֹת. ג וְהָאֱלֹהִים אָמַר לִי לֹא תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אַתָּה וְדָמִים שָׁפָכְתָּ. ד וַיִּבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכֹּל בֵּית אָבִי לִהְיוֹת לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם כִּי בִיהוּדָה בָּחַר לְנָגִיד וּבְבֵית יְהוּדָה בֵּית אָבִי וּבִבְנֵי אָבִי בִּי רָצָה לְהַמְלִיךְ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל. ה וּמִכָּל בָּנַי כִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן לִי יְהוָה וַיִּבְחַר בִּשְׁלֹמֹה בְנִי לָשֶׁבֶת עַל כִּסֵּא מַלְכוּת יְהוָה עַל יִשְׂרָאֵל. ו וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה בִנְךָ הוּא יִבְנֶה בֵיתִי וַחֲצֵרוֹתָי כִּי בָחַרְתִּי בוֹ לִי לְבֵן וַאֲנִי אֶהְיֶה לּוֹ לְאָב. ז וַהֲכִינוֹתִי אֶת מַלְכוּתוֹ עַד לְעוֹלָם אִם יֶחֱזַק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה. ח וְעַתָּה לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל קְהַל יְהוָה וּבְאָזְנֵי אֱלֹהֵינוּ שִׁמְרוּ וְדִרְשׁוּ כָּל מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְמַעַן תִּירְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְהִנְחַלְתֶּם לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם עַד עוֹלָם. ט וְאַתָּה שְׁלֹמֹה בְנִי דַּע אֶת אֱלֹהֵי אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֶפְצָה כִּי כָל לְבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יְהוָה וְכָל יֵצֶר מַחֲשָׁבוֹת מֵבִין אִם תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ וְאִם תַּעַזְבֶנּוּ יַזְנִיחֲךָ לָעַד. י רְאֵה עַתָּה כִּי יְהוָה בָּחַר בְּךָ לִבְנוֹת בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ חֲזַק וַעֲשֵׂה. יא וַיִּתֵּן דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ אֶת תַּבְנִית הָאוּלָם וְאֶת בָּתָּיו וְגַנְזַכָּיו וַעֲלִיּוֹתָיו וַחֲדָרָיו הַפְּנִימִים וּבֵית הַכַּפֹּרֶת. יב וְתַבְנִית כֹּל אֲשֶׁר הָיָה בָרוּחַ עִמּוֹ לְחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה וּלְכָל הַלְּשָׁכוֹת סָבִיב לְאֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וּלְאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים. יג וּלְמַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּלְכָל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית יְהוָה וּלְכָל כְּלֵי עֲבוֹדַת בֵּית יְהוָה. יד לַזָּהָב בַּמִּשְׁקָל לַזָּהָב לְכָל כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה לְכֹל כְּלֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָל כְּלֵי עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה. טו וּמִשְׁקָל לִמְנֹרוֹת הַזָּהָב וְנֵרֹתֵיהֶם זָהָב בְּמִשְׁקַל מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ וְלִמְנֹרוֹת הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִמְנוֹרָה וְנֵרֹתֶיהָ כַּעֲבוֹדַת מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה. טז וְאֶת הַזָּהָב מִשְׁקָל לְשֻׁלְחֲנוֹת הַמַּעֲרֶכֶת לְשֻׁלְחָן וְשֻׁלְחָן וְכֶסֶף לְשֻׁלְחֲנוֹת הַכָּסֶף. יז וְהַמִּזְלָגוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַקְּשׂוֹת זָהָב טָהוֹר וְלִכְפוֹרֵי הַזָּהָב בְּמִשְׁקָל לְכִפּוֹר וּכְפוֹר וְלִכְפוֹרֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכִפּוֹר וּכְפוֹר. יח וּלְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזֻקָּק בַּמִּשְׁקָל וּלְתַבְנִית הַמֶּרְכָּבָה הַכְּרֻבִים זָהָב לְפֹרְשִׂים וְסֹכְכִים עַל אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה. יט הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד יְהוָה עָלַי הִשְׂכִּיל כֹּל מַלְאֲכוֹת הַתַּבְנִית. כ וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ חֲזַק וֶאֱמַץ וַעֲשֵׂה אַל תִּירָא וְאַל תֵּחָת כִּי יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהַי עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ עַד לְכְלוֹת כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית יְהוָה. כא וְהִנֵּה מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים וְעִמְּךָ בְכָל מְלָאכָה לְכָל נָדִיב בַּחָכְמָה לְכָל עֲבוֹדָה וְהַשָּׂרִים וְכָל הָעָם לְכָל דְּבָרֶיךָ.

פרק משנה שבועי

בבא-מציעא פרק י׳

משנה א: הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם שֶׁנָּפְלוּ, שְׁנֵיהֶם חוֹלְקִים בָּעֵצִים וּבָאֲבָנִים וּבֶעָפָר; וְרוֹאִים אֵלּוּ אֲבָנִים הָרְאוּיוֹת לְהִשְׁתַּבֵּר. אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן מַכִּיר מִקְצָת אֲבָנָיו, נוֹטְלָן וְעוֹלוֹת לוֹ מִן הַחֶשְׁבּוֹן.
משנה ב: הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם, נִפְחֲתָה הָעֲלִיָּה וְאֵין בַּעַל הַבַּיִת רוֹצֶה לְתַקֵּן הֲרֵי בַּעַל הָעֲלִיָּה יוֹרֵד וְדָר לְמַטָּה, עַד שֶׁיְּתַקֵּן לוֹ אֶת הָעֲלִיָּה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַתַּחְתּוֹן נוֹתֵן אֶת הַתִּקָּרָה, וְהָעֶלְיוֹן אֶת הַמַּעֲזֵיבָה.
משנה ג: הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם שֶׁנָּפְלוּ, אָמַר בַּעַל הָעֲלִיָּה לְבַעַל הַבַּיִת לִבְנוֹת, וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לִבְנוֹת הֲרֵי בַּעַל הָעֲלִיָּה בּוֹנֶה אֶת הַבַּיִת וְדָר בְּתוֹכוֹ, עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת יְצִיאוֹתָיו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף זֶה דָּר בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר; אֶלָּא בַּעַל הָעֲלִיָּה בּוֹנֶה אֶת הַבַּיִת וְאֶת הָעֲלִיָּה, וּמְקָרֶה אֶת הָעֲלִיָּה, וְיוֹשֵׁב בַּבַּיִת עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת יְצִיאוֹתָיו.
משנה ד: וְכֵן בֵּית הַבַּד שֶׁהוּא בָנוּי בַּסֶּלַע, וְגִגָּה אַחַת עַל גַּבָּיו וְנִפְחֲתַת הֲרֵי בַּעַל הַגִּגָּה יוֹרֵד וְזוֹרֵעַ לְמַטָּה, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לְבֵית בַּדּוֹ כִּפִּין. הַכֹּתֶל וְהָאִילָן שֶׁנָּפְלוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיקוּ פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם. נָתְנוּ לוֹ זְמַן לָקוֹץ אֶת הָאִילָן וְלִסְתּוֹר אֶת הַכֹּתֶל, וְנָפְלוּ בְּתוֹךְ הַזְּמַן פָּטוּר; לְאַחַר הַזְּמַן חַיָּב.
משנה ה: מִי שֶׁהָיָה כָּתוּב סָמוּךְ לְגִנַּת חֲבֵרוֹ וְנָפַל, וְאָמַר לוֹ: פַּנֵּה אֲבָנֶיךָ, וְאָמַר לוֹ: הַגִּיעוּךָ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. מִשֶּׁקִּבֵּל עָלָיו, אָמַר לוֹ: הֵילָךְ אֶת יְצִיאוֹתָיךָ, וַאֲנִי אֶטֹּל אֶת שֶׁלִּי אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בַּתֶּבֶן וּבַקַּשׁ, וְאָמַר לוֹ: תֵּן לִי שְׂכָרִי, וְאָמַר לוֹ: טֹל מַה שֶּׁעָשִׂיתָ בִּשְׂכָרְךָ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. מִשֶּׁקִּבֵּל עָלָיו, אָמַר לוֹ: הֵילָךְ שְׂכָרְךָ וַאֲנִי אֶטֹּל אֶת שֶׁלִּי אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. הַמּוֹצִיא זֶבֶל לִרְשׁוּת הָרַבִּים הַמּוֹצִיא מוֹצִיא, וְהַמְזַבֵּל מְזַבֵּל. אֵין שׁוֹרִין טִיט בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְאֵין לוֹבְנִין לְבֵנִים; אֲבָל גּוֹבְלִין טִיט בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל לֹא לְבֵנִים. הַבּוֹנֶה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הַמֵּבִיא אֲבָנִים מֵבִיא, וְהַבּוֹנֶה בּוֹנֶה; וְאִם הִזִּיק מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיק. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף מְתַקֵּן הוּא אֶת מְלַאכְתּוֹ לִפְנֵי שְׁלשִׁים יוֹם.
משנה ו: שְׁתֵּי גִנּוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ, וְהַיָּרָק בִּנְתַיִם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: שֶׁל עֶלְיוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֶׁל תַּחְתּוֹן. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: אִם יִרְצֶה הָעֶלְיוֹן לְקַח אֶת עֲפָרוֹ אֵין כָּאן יָרָק. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אִם יִרְצֶה הַתַּחְתּוֹן לְמַלֹּאוֹת אֶת גִּנָּתוֹ אֵין כָּאן יָרָק. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מֵאַחַר שֶׁשְּׁנֵיהֶן יְכוֹלִין לְמְחוֹת זֶה עַל זֶה רוֹאִין מֵהֵיכָן יָרָק זֶה חַי. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל שֶׁהָעֶלְיוֹן יָכוֹל לִפְשׁוֹט אֶת יָדוֹ וְלִטּוֹל הֲרֵי הוּא שֶׁלּוֹ; וְהַשְּׁאָר שֶׁל תַּחְתּוֹן.

תהלים

פרק של הרב שליט"א

פרק פ"א: א לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית לְאָסָף. ב הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. ג שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם נָבֶל. ד תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. ה כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. ו עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע. ז הֲסִירוֹתִי מִסֶּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה. ח בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם אֶבְחָנְךָ עַל מֵי מְרִיבָה סֶלָה. ט שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי. י לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר. יא אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ. יב וְלֹא שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי. יג וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם. יד לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ. טו כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי. טז מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם. יז וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָּ.

פרק של הרבי

פרק קכ"ג: א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם. ב הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ. ג חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז. ד רַבַּת שָׂבְעָה לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לְגֵאֵיוֹנִים.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם. וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם. וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם. וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. וְתַגִּיעֵנוּ לִמְחוֹז חֶפְצֵנוּ לְחַיִּים וּלְשִׂמְחָה וּלְשָׁלוֹם. (ואם דעתו לחזור מיד אומר: וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם). וְתַצִּילֵנוּ מִכַּף כָּל-אוֹיֵב וְאוֹרֵב וְלִסְטִים וְחַיּוֹת רָעוֹת בַּדֶּרֶךְ. וּמִכָּל פֻּרְעָנֻיּוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת לְעוֹלָם. וְתִשְׁלַח בְּרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתִתְּנֵנִי (בל' יחיד) לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים. וְתִשְׁמַע קוֹל תְּפִלָּתֵינוּ. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה: